

Satoshi's Promise

A New Financial Dawn

Inhoudsopgave

Introductie.....	4
Deel een: de basis.....	5
Wat is cryptocurrency?.....	5
Wat is een blockchain?.....	10
Intermezzo uno.....	15
De marktcyclus van crypto.....	15
Intermezzo due.....	27
Bitcoin dominantie.....	27
Portfolio risk management.....	32
Macro-economische omstandigheden.....	33
Intermezzo tre.....	33
Wanneer ben je een goede crypto trader?.....	33
Meest gemaakt fouten door crypto traders.....	36
Diversificatie portfolio.....	39
Influencers in de crypto wereld.....	43
Cryptocurrency en belasting.....	49
Deel twee: de diepte in.....	49
Hypes in crypto.....	50
FUD en FOMO.....	52
Crypto scams.....	57
Crypto wallets.....	66
Intermezzo quattro.....	73
Wanneer verkoop je jouw munten?.....	74
Smart contracts en DeFi.....	78
Staken.....	80
Correcties en dips.....	80
Deel drie: diepgaande analyse.....	83
Technische analyse.....	83
Intermezzo cinque.....	112
Leverage en margin trading.....	113
Crypto trading strategie.....	115
Oefeningen.....	129
Extromezzo.....	142

Introductie

Leuk dat je de stap hebt gemaakt om dit boek aan te schaffen. Dat betekent dat je serieus aan de slag wilt met cryptocurrency en dat je bereid bent je te verdiepen in deze materie en gelooft in de belofte van Satoshi Nakamoto.

Het doel van het lezen van dit boek is om een betere trader te worden. Dit kun je bereiken door betere keuzes te maken, maar daar heb je handvaten voor nodig. In het boek zullen we je zo veel mogelijk fundamenteën geven. Welke daarvan voor jou belangrijk zijn zul je zelf moeten bepalen.

Veel traders hebben het idee dat ze veel betere resultaten zouden kunnen behalen als ze net wat slimmere keuzes zouden maken. Dit klopt ook in de meeste gevallen. Daar is dit boek dan ook voor bedoeld. Met slechts een paar kleine aanpassingen in je strategie kun je een succesvolle trader worden in cryptocurrency.

Een winnaar worden

De meeste traders in crypto verliezen geld. Schattingen variëren, maar meer dan 50 procent van de traders heeft geen succes in deze markt. Wat de ene trader verdient, moet de andere verliezen, ze noemen dat een nulsomspel. De winnaars zijn vrijwel altijd dezelfde personen. Zij doen wat je in dit boek kunt leren. De verliezers maken heel veel verschillende fouten, maar dit zijn wel hele dure fouten.

Dit zal een boek worden dat je als naslagwerk kunt gebruiken. Je kunt hem in één keer van a tot z uitlezen of van onderwerp naar onderwerp naar voorkeur springen. Toch zouden we je op het hart willen drukken alles op zijn minst een keer te lezen. Dit zijn de fundamenteën die liggen onder cryptocurrency, blockchain en de handel in crypto.

Plezier hebben in het handelen

De handel in cryptocurrency mag eigenlijk niet alleen om geld gaan. Het zou om plezier in je trades moeten gaan. Je gaat een trade aan, hebt een plan en voert dat uit. Op het moment dat je plan heeft gewerkt, geeft dat plezierige gevoelens.

Het kan natuurlijk ook fout gaan. Je verliest dan geld. Maar je hebt wel een plan gemaakt en dat uitgevoerd. Het is dan een leermoment. Je analyseert wat er fout is gegaan of waarom het niet werkte. Vaak werken plannen niet, omdat er een toevallige gebeurtenis is geweest, zoals een renteverhoging of andere zaken buiten je controle om, maar ook omdat je op het verkeerde moment geld inlegde.

Als het alleen om geld zou gaan, zou je meer bezig zijn met het verlies van geld, in plaats van je te concentreren op de trade. Het heeft geen zin om er emotioneel over te worden, want daar word je geen betere trader van. Je kunt goed kijken naar je trade en bijvoorbeeld

je stop loss aanpassen, zodat je minder verliest als het fout gaat. Dan ben je op de positieve weg, van iedere trade kun je leren, of je nu winst maakt of verlies.

Traders die met een positief gemoed de markt tegemoet treden en hun plannen vol vertrouwen aangaan, zullen ook betere resultaten gaan krijgen. Ze vinden het leuk om plannetjes te maken en dan kijken of ze werken.

Het is net zoals voetballen om te winnen. Als je dan een keer verliest zit je met een boos gezicht achter een biertje in de kroeg. Als je speelt voor het spel is elke uitslag goed genoeg, want je hebt toch lekker gevoetbald. Misschien dat je de wedstrijdmomenten nog eens in je hoofd naspeelt en bedenkt wat je de volgende keer gaat doen in zo'n situatie.

Disclaimer

We zijn geen financieel adviseurs en alles wat je leest is gebaseerd op jarenlange ervaring in de handel in cryptocurrency. Investeren in cryptocurrency is erg risicovol en dit boek is bedoeld om je risico zo klein mogelijk te maken. Investeer daarom alleen geld dat je het liefst helemaal kunt missen, zodat eventuele verliezen niet zo hard aankomen. De uiteindelijke verantwoording blijft bij jou liggen. Door geduld en discipline kun je deze uiteindelijk ook dragen als je aan de handel gaat.

Deel een: de basis

In de volgende hoofdstukken wordt de basis van cryptocurrency en blockchain uitgelegd. Dit zijn de eenvoudigste hoofdstukken. Later volgen nog de wat lastigere onderwerpen en we eindigen met wat veel mensen zien als de zware kost.

Wat is cryptocurrency?

Als je gaat handelen in cryptocurrency is het belangrijk om te weten wat cryptocurrency nou eigenlijk is.

Definitie cryptocurrency

“Cryptocurrency is een samengesteld woord dat bestaat uit crypto en currency. Currency ken je natuurlijk wel, dat betekent geld of valuta. Crypto is een afkorting van cryptografie, dat betekent het geheimhouden van informatie. Cryptocurrency is dus geld dat met cryptografie beschermd wordt.”

Dit vergt wel enige uitleg.

Beveiligd digitaal geld

De currency waar we het over hebben is bij cryptocurrency te vertalen met digitaal geld. Het bestaat immers alleen in digitale vorm. Hier ligt dan ook de sleutel tot de reden van zijn bestaan. De bedoeling van cryptocurrency is dat je er digitaal iets mee kunt betalen. Een bijproduct zou je kunnen noemen dat het echt fiatgeld waard is en dat het door de handel en schaarste meer waard kan worden.

Het cryptografische gedeelte van cryptocurrency maakt gebruik van de versleuteling van gegevens, waar een publieke of openbare sleutel en een private of geheime sleutel de key zijn. De publieke sleutel mag iedereen weten, maar de geheime sleutel mag alleen de bezitter van de cryptocurrency weten. Met de geheime sleutel mag je de cryptocurrency spenderen. De publieke sleutel kun je zien als je bankrekeningnummer. Hierop kunnen jij en anderen cryptocurrency storten.

Er is nog een facet aan cryptocurrency dat in dit hoofdstuk hoort. Een cryptocurrency is meestal deelbaar tot op vele decimalen. Zo heeft een Bitcoin 8 decimalen, waardoor 100 miljoen deeltjes een hele Bitcoin vertegenwoordigen. Deze deelbaarheid is essentieel bij de handel, anders moet je direct een hele Bitcoin kopen en wordt de handel bijna onmogelijk. Elk deeltje van een Bitcoin wordt een satoshi genoemd, naar de maker van Bitcoin die Satoshi Nakamoto heet. Bij andere coins heten deze deeltjes anders. Daarom zou je cryptocurrency ook kleingeld kunnen noemen.

Werken met cryptocurrency

Het klinkt simpel, de handel in crypto. Je maakt een account op een exchange en je gaat crypto kopen en verkopen, maar er zit een hele wereld van techniek achter.

Stel je begint net en je wil Bitcoin kopen. Waar haal je die dan vandaan? Zoals de meeste mensen zul je dan naar een exchange gaan die je kent en daar een account aanmaken. Zodra je fiatgeld hebt gestort kun je aan de slag. Dit kan via allerlei methoden, dit varieert per aanbieder, via iDeal, SEPA (Single Euro Payments Area), PayPal, credit card en dergelijke.

Op het moment dat je met fiatgeld Bitcoin gaat kopen, wordt er voor jou een Bitcoin adres aangemaakt op deze exchange met een publieke en private sleutel. Hier hoeft je niets voor te doen. Nu heb je dus een publieke sleutel die ook jouw Bitcoin adres is. Als je tegen iemand anders zegt welk adres je hebt, kunnen zij hierop Bitcoin storten. Je krijgt geen private sleutel, die blijft in handen van de exchange. Toch mag je alle Bitcoin op dat adres uitgeven.

Als iemand anders de geheime of private sleutel van een van je wallets kent kan hij deze gebruiken om jouw coins uit te geven. In het hoofdstuk over wallets leggen we dit precies uit. Deze geheime sleutel moet je dus te allen tijde geheim houden! De techniek houdt dit geheim, zolang je de buitenwereld er maar geen toegang tot geeft. Bewaar daarom nooit je private sleutels online, want hackers zouden daar bij kunnen komen.

Je krijgt ook een seed phrase bij vrijwel elke wallet die je aanmaakt, behalve als je niet in het bezit bent van de private sleutels, zoals op een exchange. Dit is een serie eenvoudige woorden in een rij die je moet opschrijven, voordat je de wallet gaat gebruiken. Schrijf deze woorden op in een apart schrift, zodat je altijd weet waar al je wachtwoorden en seed phrases bij elkaar staan. Zo zoek je je niet suf en kun je ook nog bij je coins. Je seed phrase is je private sleutel voor je hele wallet, zeg maar. Als je deze kunt produceren mag je alle coins in die wallet uitgeven. Handle with care, dus.

Adressen die uniek zijn worden ook wel wallets genoemd. Op een adres kun je immers cryptocurrency storten, net als op een bankrekening. Niemand anders mag natuurlijk jouw adres hebben.

De eerste cryptocurrency: Bitcoin

De eerste cryptocurrency kent iedereen wel, dat is Bitcoin. In 2009 werd deze gelanceerd door het pseudoniem Satoshi Nakamoto. Dit is een persoon of groep die anoniem wenste te blijven, zodat overheden niets in de weg konden leggen van dit uitzonderlijke geldsysteem.

Nakamoto omschreef Bitcoin als een “peer to peer elektronisch geldsysteem” in zijn whitepaper. Het is dus een systeem om elektronisch geld tussen gelijken (peers) uit te wisselen, zonder gebruik te maken van tussenpersonen, zoals banken. Na de financiële crisis van 2008 was Bitcoin min of meer een logisch gevolg. Nakamoto had weinig op met dit soort tussenpersonen die te veel macht hadden.

Je zou Bitcoin dus democratisch geld kunnen noemen, want er is geen autoriteit die je kan verhinderen om Bitcoin te kopen of verkopen. Iedereen kan een Bitcoin adres hebben. Dit principe noemt men permissieloos. Je hebt geen toestemming nodig om mee te mogen doen. Dat heb je bij een bank wel nodig, waar je een account moet aanvragen.

Bitcoin werkt met een heel slim systeem dat Satoshi had bedacht in zijn whitepaper uit 2008. Het heet blockchain en dat zal het onderwerp zijn van het volgende hoofdstuk. Alles werkt automatisch en zal voor eeuwig doorgaan, zolang er nog computers online zijn die deze database of blockchain bijhouden. Dit zijn inmiddels miljoenen computers, die bijhouden hoeveel Bitcoin iedereen heeft en wie de eigenaar is van de nieuw geminede coins. Zij zorgen ook dat de database (blockchain) correct blijft, waarover in een volgend hoofdstuk meer.

Bitcoin staat al op plek 1 qua marktkapitalisatie (aantal coins vermenigvuldigd met koers) sinds cryptocurrency bestaat. Het wordt gezien als digitaal goud en als een store of value. Bitcoin is de marktmaker. Als Bitcoin sterk stijgt of daalt, volgen de meeste andere cryptocurrencies hem op de voet.

Bitcoin is open source software, iedereen kan de broncode inzien en ook gebruiken. Dit heeft Litecoin dan ook gedaan, maar net zoveel populariteit verwerven als deze coins is dan weer een hele moeilijke opgave. Litecoin heeft wel dezelfde broncode, maar heeft 4 maal zoveel coins in totaal. Litecoin is wat ze noemen een fork van de code. Je gebruikt dan

dezelfde broncode, maar het doel en de instellingen zijn anders. Zo werd Litecoin ontwikkeld om goedkopere digitale betalingen te doen.

Hoewel Litecoin veel lijkt op Bitcoin, blijft Bitcoin een grote voorsprong houden. Dit noemen ze het first movers voordeel, waarin de eerste blockchain die bijvoorbeeld een store of value vertegenwoordigt, zoals Bitcoin, vrijwel altijd de hoogst genoteerde coin van die soort blijft. Hetzelfde zien we bij Ethereum, dat als de olie in de machine wordt gezien en in die hoedanigheid "de duurste olie verkoopt".

Er zijn ook hard forks geweest van Bitcoin. Dit zijn complete afsplitsingen van een blockchain, waarbij er opeens twee blockchains zijn. Dit gebeurt als er onenigheid is binnen een gemeenschap over de weg die gevolgd moet worden. Van Bitcoin zijn twee hard forks bekend, namelijk Bitcoin Cash en Bitcoin Gold.

De voornaamste, Bitcoin Cash, deed zich voor toen er onenigheid was onder miners. Het ging om een nieuwe upgrade aan Bitcoin: Het Lightning Network. Dit zou een tweede laag aanbrengen in Bitcoin, waardoor het niet meer zou voldoen aan de visie van Satoshi Nakamoto. In dezelfde tijd wilden andere miners de blocksize verhogen van 1 naar 8 megabyte. Hierdoor zou er meer informatie in een blok op de blockchain passen. Deze tijd staat bekend als "The Blocksize Wars".

Op 1 augustus 2017 was het zo ver. Er volgde een hard fork en de Bitcoin blockchain bevatte nu twee blockchains, waarbij de originele blockchain gewoon verder ging en de nieuwe blockchain met andere regels op zijn eigen blockchain verder ging: Bitcoin Cash. Wie toen in het bezit was van Bitcoin, kreeg per Bitcoin 1 gratis Bitcoin Cash.

De ontwikkeling van cryptocurrency

Sinds de komst van Bitcoin zijn er heel veel cryptocurrencies bij gekomen. In de beginjaren ging het om een relatief klein aantal, maar in de loop van de jaren werden dat er steeds meer.

Eigenlijk zou je de opkomst van cryptocurrency kunnen zien als het omzetten van de bedrijvigheid in de buitenwereld (Real World Assets) in digitale cryptocurrencies met vrijwel dezelfde kenmerken, maar dan zonder de gebruikelijke machtsverhoudingen.

Voor elk aspect in de buitenwereld heb je tegenwoordig wel een vertegenwoordiger in de crypto wereld. Voor bankieren en investeren heb je de DeFi coins, voor fiatgeld heb je de stablecoins, voor spelletjes de play to earn en gaming coins, enzovoorts. Je kunt ervan uit gaan dat uiteindelijk elke behoefte in deze wereld een vertegenwoordiger heeft in de wereld van cryptocurrency en blockchain.

Een voorbeeld dat je vast wel zult kennen is CBDC (Central Bank Digital Currency). Dit is digitaal fiatgeld dat door centrale banken wordt uitgegeven. Overheden en banken hebben inmiddels begrepen dat cryptocurrency en blockchain niet meer weggaan en willen dan ook gebruik gaan maken van deze technieken. CBDC is een cryptocurrency die op een blockchain kan worden bijgehouden. Het nadeel ervan zul je wel begrijpen, na het lezen

over cryptocurrency hierboven. Het is geld van de banken en de overheid en daar was Satoshi Nakamoto nou net op tegen!

Voordelen van cryptocurrency

1. Cryptocurrency is **veilig**, doordat er cryptografie wordt gebruikt bij het verzenden. Fraude is vrijwel onmogelijk en erg kostbaar.
2. **Snel**. Als je een transactie van cryptocurrency vergelijkt met een banktransactie zie je dat crypto onmiddellijk over wordt gemaakt en slechts hoeft te wachten als de blockchain wat traag is. Een banktransactie kan zelfs dagen kosten of helemaal niet uitgevoerd worden. Sommige blockchains zijn echter berucht om hun traagheid. Vreemd genoeg zijn dat de populairste blockchains, Bitcoin en Ethereum. Een Bitcoin transactie op zijn blockchain kost vrijwel altijd meer dan tien minuten en kan soms dagen duren.
3. **Grenzeeloos**. Iedereen kan met elkaar handelen, zo lang de een een publieke sleutel heeft en de ander een private.
4. **Blockchain**. Elke cryptocurrency wordt bijgehouden in een gedistribueerde database door duizenden computers over de hele wereld die bijhouden hoeveel iedereen heeft. Niemand kan jouw crypto uitgeven.
5. **Anoniem**. De blockchain houdt wel de transacties bij, maar niet de eigenaar van de wallets.
6. **Decentraal**. Bij een centrale autoriteit, zoals een bank, moet deze alles bewaken. Dit vergt hoge kosten. Bij een cryptocurrency is deze autoriteit verdeeld over alle computers die de blockchain bijhouden (decentraal), hetgeen gemiddeld veel goedkoper is. Miners hebben wel hoge kosten, maar dit is verdeeld over veel stations en voor de gebruiker is dit meestal een stuk goedkoper dan bij een traditionele bank.
7. **Bekend aantal**. Een cryptocurrency heeft een maximaal aantal dat er ooit zal zijn of een bekende hoeveelheid die er ieder jaar bij komt. Fiatgeld wordt heel veel bij gedrukt, waardoor jouw geld ieder jaar minder waard wordt, hetgeen ze inflatie noemen.
8. Cryptocurrency is **bezit**, fiatgeld is een schuld. Als je de private sleutels bezit, zijn deze coins jouw exclusieve bezit. Als je geld op de bank hebt staan, heeft de bank een schuld bij jou.
9. Iedereen mag in principe meedoen, je hebt **geen toestemming** nodig van autoriteiten.
10. Een blockchain transactie met cryptocurrency is **onomkeerbaar**. Voor bedrijven kan dit erg belangrijk zijn in de handel.

Nadelen van cryptocurrency

1. **Volatiliteit**. Dit betekent het op en neer gaan van de koersen van cryptocurrency. Dit kan zowel een voordeel als een nadeel zijn. Zo lang je onthoudt dat je laag moet inkopen en hoog moet verkopen en niet andersom ben je een eind op weg. Dit is absoluut niet gemakkelijk, maar daarvoor lees je dit boek! Als er geen volatiliteit zou zijn zou het ook geen interessante markt meer zijn.

2. Cryptocurrency herbergt een enorme wereld van **techniek**. Het kan ontmoedigend zijn om aan de gang te gaan met al deze facetten, omdat het zo veel is. Het risico bestaat dan dat je ergens te weinig van weet en een fout maakt met grote gevolgen.
3. Het **energieverbruik** van het Bitcoin netwerk, dat met Proof of Work werkt (waarover later meer), gebruikt evenveel stroom als pakweg heel Zweden. En wij maar de verwarming een graadje lager zetten!
4. **Transactiekosten** kunnen nog steeds behoorlijk zijn. Exchanges kunnen je hoge percentages per trade vragen, maar een blockchain als Bitcoin en vooral Ethereum kent een historie van peperdure transacties, die op kunnen lopen tot boven de 100 euro.
5. **Oplichting**. Doordat vooral beginnende traders nog te weinig weten over veilig traden kunnen ze in allerlei scams en valkuilen trappen. Hier komen we ook nog op terug.

Beetje bij beetje zullen de nadelen aangepakt worden en de voordelen worden uitgebouwd. Cryptocurrency en blockchain hebben de toekomst en zullen zeker steeds meer invloed gaan hebben en gebruikt worden. Ook zal er steeds meer geld zitten in deze markt en zal het marktaandeel in de wereldmarkt steeds hoger worden, zeker nu de grote fondsen ingestapt zijn in de crypto markt, zoals BlackRock en Grayscale.

Wat is een blockchain?

Een blockchain is een keten van blokken die aan elkaar vastzitten. Elk volgende blok wordt vastgemaakt aan de voorgaande, nadat het blok definitief is gemaakt. Op deze manier gaat een blockchain eeuwig door en wordt steeds langer.

De beste visuele methode om je een blockchain voor te stellen is een nieuw blok dat via een streepje aan de vorige wordt vastgemaakt. Alle andere blokken zijn ook zo gemaakt. In den beginne is er het zogenaamde genesis block, het eerste blok van een nieuwe blockchain, dat geen voorgaand blok heeft. Daarna zit ieder blok vast aan het vorige dat gemaakt is.

Een blockchain wordt ook wel een gedistribueerde database genoemd. Alle blokken in de keten zijn ooit voorgesteld als nieuw blok en goedgekeurd door de computers die daarvoor aangesteld zijn, de nodes. Na goedkeuring wordt het blok aan de blockchain toegevoegd en wordt de nieuwe staat van de blockchain (de database) medegedeeld (gedistribueerd) aan alle computers die het netwerk bij willen houden.

Wat is een blok?

Een blok of ook wel blok is een verzameling informatie die samengesteld wordt door de blockchain en zijn "handlangers", de nodes. Nodes zijn computers die de blockchain bijhouden, zodat hij correct blijft.

Elke blockchain werkt anders, maar sommige aspecten zijn algemeen. Vergeet niet dat het computers zijn die de blockchain bijhouden en die vooral computertaal heel goed begrijpen.

Zoals gezegd is er als eerste het genesis block. In dit blok worden vaak gegevens gezet die bij de oprichting van de chain horen, zoals het aantal coins dat gemaakt is. Van dit blok wordt een hash gemaakt (dit is het omzetten van een verzameling gegevens in een vooraf bepaalde berekening met behulp van een algoritme) en dat wordt aan het einde van dit blok gezet.

Aan het begin van het volgende blok komt deze hash terug om de verbinding van de keten te vormen. De hash wordt dus gebruikt om te bepalen of dit blok wel het volgende blok in de blockchain is. Als dit niet klopt wordt het te maken blok door de nodes afgewezen als corrupt.

Hierna volgt de werkelijke inhoud van het blok. Een normaal blok bestaat uit een aantal transacties, een aantal nieuwe coins, een tijdstempel die de datum en tijd aangeeft waarop het blok gemaakt is, de staat van de blockchain (wie heeft wat), de digitale handtekening van degene die het blok maakt (Proof of Work miner of Proof of Stake validator) en opnieuw de hash van het blok zelf. Dit is in het kort de inhoud van een blok en je ziet dus dat het een keten is die via een soort nummering (hashes) aan elkaar verbonden is in de tijd.

Elke blockchain maakt dus constant nieuwe blokken aan. Dit is noodzakelijk om het geheel te laten werken. In een nieuw blok worden coins aan de blockchain toegevoegd. Dit is de beloning die men kan krijgen voor het bijhouden van de blockchain. Zonder beloning stonden mensen niet in de rij om hun coins vast te zetten of computertijd aan te bieden.

Een miner in het Proof of Work protocol probeert als eerste een lastige cryptografische puzzel op te lossen en zo de beloning in de wacht te slepen. Zo wordt op de Bitcoin blockchain ongeveer elke tien minuten een blok gemaakt. De miner die als eerste de puzzel oplost, gaat dan aan de slag met het maken van dat nieuwe blok.

Hij zet de transacties van de afgelopen tien minuten op een rij en verwerkt ze in de voor hem meest gunstige volgorde. Wie de hoogste vergoeding biedt voor een transactie zal eerder in een blok worden opgenomen, als het blok zijn maximale grootte heeft bereikt, passen er geen meer bij. Wie minder vergoeding biedt voor een transactie, moet dan dus wachten totdat zijn transactie opgenomen wordt in een ander blok.

De miner zet zijn digitale handtekening, de hash van het vorige blok en biedt dit blok aan aan de computers die het netwerk bijhouden. Deze controleren of het blok correct is. Zodra een meerderheid van de nodes het blok goedkeurt, wordt dit blok aan de blockchain toegevoegd.

Een validator in het Proof of Stake protocol doet feitelijk hetzelfde. Het grote verschil is dat hij geen puzzel hoeft op te lossen, maar dat hij coins van de blockchain at stake moet zetten om de blockchain te beveiligen. At stake betekent dat deze coins ook afgepakt kunnen worden als de validator zijn werk niet goed doet en corrupte of foutieve blokken goedkeurt. Ze noemen dit wel een slash of boete. Bij de meeste blockchains moet je een enorm aantal coins vastzetten om een validator te mogen worden. Daarom zijn er niet zo veel van.

Bij Proof of Stake zet je dus coins vast en als validator moet je gespecialiseerde hardware en software hebben om een blok goed te keuren. Bij het aanmaken van een blok wordt een validator door software aangewezen om het volgende blok te maken. Meestal zijn de validators van blockchains de grote spelers, zoals de exchanges, die als gedelegeerde staker hun diensten aanbieden en hun klanten een groot gedeelte van hun beloning geven als zij ook hun coins vastzetten van deze blockchain.

Veel gebruikers willen ook meedoen met Proof of Stake. Maar ze willen geen grote hoeveelheden coins kopen, dure hard- en software aanschaffen en behoorlijk technische aspecten beheersen. Daarom zetten zij hun coins vast bij een exchange, waarbij de exchange als gedelegeerde dit lastige werk wel doet. Als gebruiker krijg je dan een groot gedeelte van de opbrengst van de gedelegeerde. Er zijn wel grote verschillen tussen exchanges. Als je van plan bent veel coins te gaan staken, kun je het beste even uitzoeken op welke exchange je de hoogste rente krijgt.

Het vastzetten van coins op een exchange is heel simpel en je kunt zo in de loop van de tijd een aardig extra opbrengst verwerven. Een nadeel van staken is dat je geen stop loss kunt zetten, waardoor er bij een sterke daling van je gestakete coin verliezen voor kunnen komen.

Trustless en decentrale techniek

Een blockchain wordt bijgehouden door computers die elkaar niet hoeven te vertrouwen, dat is een sterk punt van deze technologie. Het enige dat nodig is om de nieuwe staat van een blockchain goed te keuren is overeenstemming (consensus) tussen een meerderheid van de computers over het nieuw te vormen blok. Dit kan 51 procent zijn, maar sommige blockchains hebben hogere getallen. Met een dure terminologie noemt men dit het consensusprotocol of consensus mechanisme.

De database is openbaar in te zien met een block explorer en kan niet meer veranderd worden nadat hij is vastgelegd. Er zijn geen derde partijen die je moet vertrouwen, het is volledig gedecentraliseerd. Elke computer die het netwerk bijhoudt is een gelijke.

De veiligheid van een blockchain netwerk is in het ontwerp geprogrammeerd. De bedoeling is dat de database altijd correct blijft, omdat de deelnemers een reden hebben om eerlijk te zijn. Probeert een miner een corrupt blok voor te stellen, dan keuren de nodes het blok af en vervalt zijn beloning. Probeert een validator een corrupt blok goed te keuren, dan krijgt hij een boete en soms mag hij dan niet meer deelnemen. Dit economisch slimme systeem wordt wel security by design genoemd.

Praktijkvoorbeeld blockchain transactie

Stel dat John uit de VS 4 Solana wil overmaken aan Peter uit Roemenië. Hij vraagt Peter naar zijn Solana adres en vult dat in tijdens de transactie. Nadat hij het adres en het aantal heeft ingevuld drukt hij op “versturen” en de Solana blockchain kan aan de slag.

De validatoren van de Solana blockchain gaan kijken of John wel voldoende Solana heeft om te betalen. Als dat zo is, dan keuren ze de transactie goed en krijgt Peter in zeer korte tijd deze 4 Solana, want de Solana blockchain is een van de snelste blockchains. John moet dan nog de transactiekosten betalen en in het volgende blok zal deze transactie staan en zal John 4 Solana coins minder hebben en Peter 4 meer.

Op deze manier werken alle transacties op vrijwel alle blockchains. De publieke adressen geven aan hoeveel iedereen heeft, de transactiekosten krijg je meestal te horen voordat je de coins verstuurt en de blockchain houdt alles bij. De ene blockchain is wat trager en duurder dan de andere. Bij het versturen van coins kun je hier eventueel rekening mee houden en alleen coins versturen die weinig kosten berekenen en snel aankomen.

Op exchanges kun je intern handelen. Je stuurt dan geen coins naar een persoon, maar naar een anoniem persoon die ook op de exchange handelt. Leidend hierbij is de koers. Als John zijn 4 Solana wil verkopen, zal iemand anders zijn aanbod kunnen aannemen. Op deze manier wordt een transactie binnen een exchange gehouden en hoef je geen netwerkkosten te betalen voor het gebruik van de blockchain. Je betaalt dan wel transactiekosten aan de exchange, maar die staan vast.

Soorten blockchains

Er zijn heel veel verschillende soorten blockchains. De bekendste blockchain, Bitcoin, zou je digitaal goud kunnen noemen. Ethereum heeft smart contracts de cryptowereld in gebracht. Litecoin en Bitcoin Cash zijn betalingsblockchains.

Er zijn in de loop van de tijd enorm veel andere soorten bijgekomen die allemaal een andere functie hebben. Alle technische blockchains hebben een doel. Zo heb je de stablecoin, die het handelen gemakkelijker moet maken, de layer2 protocollen, oracles, utility, opslag, governance, enzovoorts. Eigenlijk zou je kunnen stellen dat wat je in de buitenwereld ziet aan bedrijvigheid ook mogelijk is in de blockchain wereld, zolang het maar te digitaliseren is. De groenvoorziening zal wel niet zo snel digitaal worden, al kan het bedrijf zelf wel digitaal worden.

Het gaat te ver voor dit boek om alle soorten blockchains uit te leggen. Dat hoort meer thuis in een boek dat alle aspecten van de cryptowereld uitlegt..

Tegenwoordig worden er ook heel veel zogenaamde memecoins gemaakt, die eigenlijk een soort digitale grap zijn. Ze hebben geen enkele functie, maar kunnen wel heel snel in waarde stijgen of zakken. Niet de meest geschikte coins om mee te werken, tenzij je een sterke maag hebt en een solide gokker bent. Waarover later meer.

Voordelen van blockchain

- **Veiligheid.** Omdat een meerderheid van de nodes overeenstemming moet bereiken of een blok geldig is, zijn vrijwel alle gemaakte blokken correct. Niemand kan jouw fondsen stelen, omdat de blockchain vastgelegd is en onveranderbaar. Slechts

nieuwe blokken veranderen de chain en een foutief blok goedgekeurd krijgen is vrijwel onmogelijk.

- **Anoniem.** De database houdt wel bij hoeveel coins een adres heeft, maar niet van wie dat adres is.
- **Decentraal.** Dit brengt allerlei voordelen met zich mee, zoals het ontbreken van dure tussenpersonen, snellere afwikkeling en grenzeloos handelen.
- **Transparantie.** Iedereen kan het grootboek inzien met een blockchain explorer.
- **Toegang.** Iedereen mag meedoen aan een blockchain, je hebt geen toestemming nodig.
- **Privébezit.** Als je de private sleutels hebt, zijn de coins op die blockchain ook echt van jou. De enige die daar verandering in kan brengen ben je zelf.
- **Toepassingsmogelijkheden.** Alles dat gedigitaliseerd kan worden is mogelijk op een blockchain.

Nadelen van blockchain

- **Energieverbruik.** Vooral Proof of Work kost bakken met energie. Bitcoin is hierom berucht, omdat dit netwerk ongeveer net zo veel energie gebruikt als een land als Zweden.
- **Technisch.** Omdat er zulk een grote wereld schuilt achter een blockchain kun je allerlei fouten maken. In dit boek zullen we de meest voorkomende wel bespreken. Zo kun je coins versturen naar een verkeerd adres. Elke blockchain heeft zijn eigen soort adres. Je zult moeten uitzoeken welk adres dat is, vóórdát je de coins verstuurt. Oplichters kunnen proberen achter je private sleutels of je seed phrase te komen en je kunt veel geld kwijt zijn aan transactiekosten als je nog niet weet wat je daaraan moet doen.

Zoals je ziet is er veel overlap tussen cryptocurrency en blockchain. Blockchain is de basis voor cryptocurrency. Cryptocurrency wordt gebruikt op een blockchain.

Waar wordt blockchain voor gebruikt?

Blockchain wordt voor ontzettend veel dingen gebruikt, zoals voor cryptocurrency, CBDC, logistiek, voedsel, diploma's, barcodes, gezondheidszorg, sensoren, identificatie en Real World Assets.

Blockchain zal voor alles gebruikt worden dat gedigitaliseerd kan worden. Het kan dus enorm worden, te vergelijken met de computeriseringsgolf, waarbij mensen door machines worden vervangen. In dit geval zullen bedrijven en instituten door blockchains worden vervangen. Het zal wel even wennen zijn, maar het is democratischer, eerlijker en goedkoper.

Intermezzo uno

Nou, dat was wel even lastige materie, nietwaar? Maar ja, je kunt niet proberen een expert te worden in het handelen in crypto als je de basis niet kent. We zullen proberen de kerk een beetje in het midden te houden en het zo duidelijk mogelijk uit te leggen.

Cryptocurrency en blockchain zijn de basis van de hele markt, dus het is best handig om te weten wat die dingen inhouden. Je cryptocurrency staat dus op een blockchain, mooi!

Je wilt natuurlijk weten hoe je het beste handelt, al is dat nooit precies te zeggen. Er zijn wel allerlei hulpmiddelen die je kunt gebruiken en het volgende hoofdstuk is een voorbeeld van een van de onmisbare tools die je zult moeten gebruiken als je succesvol wilt zijn.

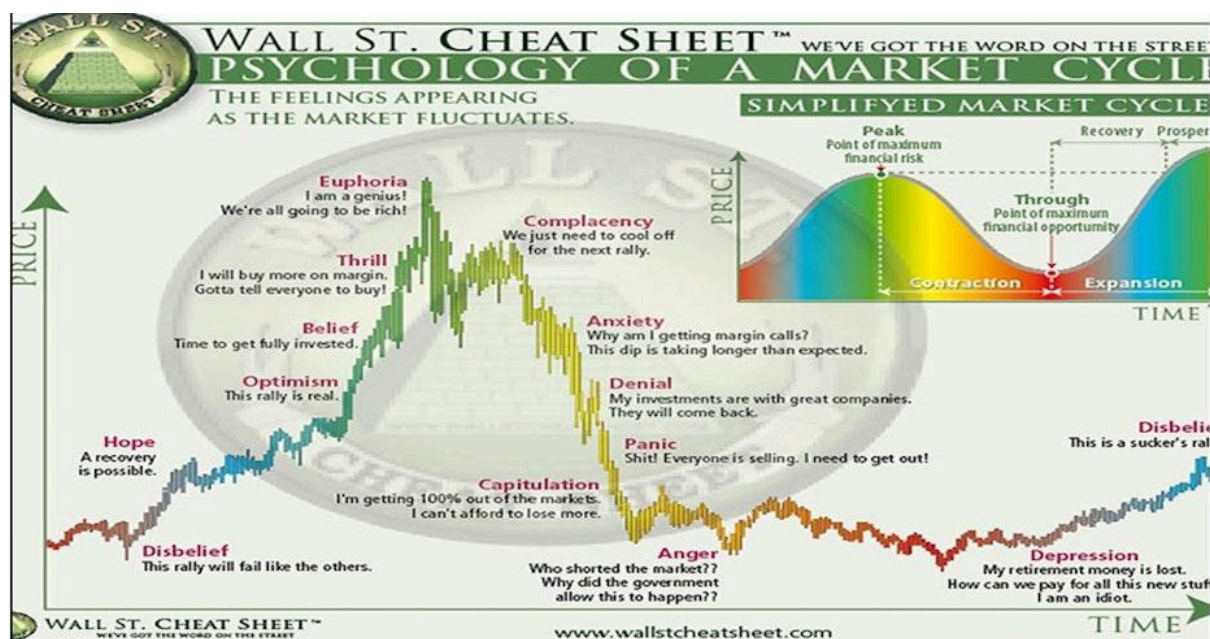
De marktcyclus van crypto

De marktcyclus van crypto is een golfbeweging die steeds terugkeert, waarin de koersen van cryptocurrencies stijgen en dalen volgens vergelijkbare patronen, maar op verschillende hoogtes.

Een markt is een plek waar vraag en aanbod samenkomen. Een cyclus is een zichzelf herhalend proces.

Je kunt de marktcyclus van crypto symbolisch vergelijken met de seizoenen. In de lente beginnen de koersen te stijgen, in de zomerdagen stijgen ze hard, in de herfst dalen de koersen en in de winter zoeken de koersen naar de bodem. Daarna begint het allemaal weer opnieuw. De seizoenen in crypto duren wel veel langer.

Wall Street Cheat Sheet

Deze afbeelding geeft aan hoe een marktcyclus in de aandelenwereld zich ontwikkelt. Je ziet dat het ook in deze wereld kan lonen om te wachten tot een aandeel wat gezakt is in koers en hem dan pas te kopen. Gezegd moet worden dat de volatiliteit van aandelen (hoeveel en hoe snel ze op en neer gaan in koers) veel lager is dan bij crypto. De beste tijd om aandelen te kopen is na of tijdens een crisis, maar dat kan jaren duren.

De bedoeling van de kennis van de marktpsychologie is om je er op voor te bereiden dat deze gaat komen. Het gezegde luidt: koop laag en verkoop hoog. Je koopt dus op de bodem in bovenstaand plaatje (Depression) en verkoopt op de top (Euphoria). Deze strategie gaan we nu bespreken.

Bitcoin als marktleider

Veruit de belangrijkste cryptocurrency is Bitcoin. Dit is de marktleider. Als Bitcoin sterk in koers verandert, veranderen vrijwel alle andere cryptocurrencies mee in dezelfde richting. Dit heeft ook te maken met de verkoop in paren, zoals het Bitcoin - Ethereum paar. Je kunt Bitcoin direct omwisselen naar een andere cryptocurrency. Als de koers van Bitcoin verandert, zal de koers van zijn partner in het paar ook mee veranderen, anders zou je opeens veel meer of minder ETH kunnen kopen voor Bitcoin. Zo werkt het niet.

Ze noemen dit de correlatie tussen cryptocurrencies. Zo heeft Bitcoin een hoge correlatie met hooggeplaatste coins, iets minder met lager geplaatste coins en vrijwel geen met stablecoins, want die worden geacht altijd ongeveer hetzelfde waard te zijn en onafhankelijk te zijn van Bitcoin.

Zodra Bitcoin van koers verandert bewegen de andere coins mee. In veel gevallen werkt dit extra door, zodat een kleine koerswijziging van Bitcoin van een paar procent omhoog of

omlaag al kan leiden tot een massale verkoop van altcoins (alle coins behalve Bitcoin), of het omgekeerde. Dit is ook afhankelijk van de fase in de marktcyclus van Bitcoin.

De fasen van de marktcyclus van Bitcoin

In de marktcyclus van Bitcoin kun je grofweg vier fasen onderscheiden. Deze hebben verschillende benamingen, maar wij zullen de termen accumulatie, groei, distributie en afkoeling gebruiken.

Accumulatie. In de Wall Street Cheat Sheet zitten we dan bij anger and depression. Deze fase toont lage handelsvolumes en nauwelijks interesse van de buitenwereld voor cryptocurrency. De koers van Bitcoin zakt steeds langzamer en vindt een bodem. De slimste en meestal grootste investeerders beginnen hier Bitcoin te accumuleren.

Wie Bitcoin had willen verkopen heeft dat nu wel gedaan. Doordat er zo weinig kopers en verkopers zijn, kan de koers geen kant meer op, aangezien er geen vraag en aanbod meer is. Winnaars kopen geleidelijk meer Bitcoin in deze periode, omdat het risico op koersdaling minimaal is en de kans op significante winst het grootst.

Wie de maximale chart van Bitcoin vanaf zijn notering op exchanges gaat bekijken in CoinGecko kan in het verleden kijken waar deze bodems lagen, namelijk ongeveer 3.000 euro in 2019 en 15.000 euro in 2023. Bitcoin behaalde een koers van rond de 60.000 euro in 2021, wie voor 3K in had gekocht had dus een flinke winst kunnen boeken van rond de 2.000 procent. Met een inkoopprijs van 15K sta je begin 2025 al op een winst van 600 procent. Als je dat weet, weet je ook wat je moet doen rond het jaar 2027, als de bodem na deze bull market gevonden wordt, vooropgesteld dat de Bitcoin marktcyclus blijft bestaan.

Groei. Hope and optimism uit de Sheet steken de kop op, de volumes beginnen te groeien. De koers van Bitcoin gaat geleidelijk omhoog en veel traders aarzelen om te kopen. Ze zijn onzeker of deze groei wel gaat doorzetten, waardoor zij de lage koersen missen. De stijging van de Bitcoin koers gaat zo langzaam, dat je maanden terug moet kijken om te beseffen dat Bitcoin al veel gestegen is sinds zijn bodem.

Aan het einde van deze periode stappen veel retail traders (kleinere beleggers) in en beginnen zij Bitcoin en andere coins te kopen. Hierdoor komt er koopdruk in de markt en is het enthousiasme terug, waardoor de bull market kan beginnen.

Distributie. De bull market is terug! Het is de tijd van belief, thrill and euphoria. De koers van Bitcoin, maar vooral die van altcoins, gaat door het dak. Dit zien we iedere keer weer. Eerst stijgt Bitcoin heel geleidelijk en vervolgens komt het altcoin season eraan. Dit kun je checken op bijvoorbeeld de website van CoinMarketCap. Altcoin season begint als de koersen van altcoins harder stijgen dan Bitcoin.

De reden dat dit de distributiefase wordt genoemd is dat de sterke traders in deze periode de coins die ze goedkoop hebben ingekocht gaan distribueren over de nieuwkomers. De crypto markt is immers een nulsomspel. Dat betekent dat de winst van de ene speler een verlies voor een andere speler moet betekenen. Dit is wel niet helemaal correct, aangezien

veel coins steeds hogere bodems en plafonds vinden, waardoor de totale marktkapitalisatie relatief steeds hoger wordt.

Feit blijft dat de trader die de hoogste prijs heeft betaald voor een cryptocurrency de winsten van andere spelers betaalt. In de distributiefase stijgen koersen zo snel dat er een grote groep handelaren bijkomen die even snel rijk denken te kunnen worden. De “onzichtbare hand van de markt” werkt altijd, als er veel vraag is stijgen de koersen. In deze fase is er ook veel vraag, tot het moment dat er geen nieuw geld meer kan worden aangeboord.

Wie in cryptocurrency wilde investeren heeft dat nu gedaan. De kopers zijn op, dus komt het moment dat er meer verkopers zijn dan kopers. De markt stort in. Het einde van de bull market is een feit. Als je aanvoelt dat het einde van de bull market eraan komt, is het tijd om maatregelen te nemen, zoals het zetten van stop losses, geen coins meer staken of simpelweg je winsten nemen en omzetten in fiatgeld of stablecoins.

Historisch gezien duurt een bull market ongeveer tot 500 dagen na de halving van Bitcoin. Een exitstrategie moet echter al gemaakt zijn ver voor het einde van de bull market. De koersen kunnen snel en hard dalen als de sfeer omslaat. Heb je de coins niet verkocht als de bear market begint, dan sta je al snel op verlies! Dit gebeurt bij de meeste nieuwkomers. Zij hadden best flinke winst kunnen maken als zij hun coins op tijd hadden verkocht.

Afkoeling. Dit zijn de lelijke dagen van de bear market. Emoties vieren hoogtij en nemen je via complacency (zelfgenoegzaamheid) naar capitulation in de Sheet. Heb je in deze periode nog coins dan worden deze in een sneltreinvaart minder waard. Ontkenning helpt niet, verkopen wel! Je moet verkopen, ook al is dat met verlies. Iedereen dumpst zijn coins, waardoor er geen koper meer te vinden is.

Bitcoin kan in deze periode wel 80 procent in waarde dalen, altcoins soms wel 95 procent! Duidelijke cijfers, lijkt ons. De herfst in cryptoland is onverbiddelijk. Hoe langer je aarzelt met verkopen, hoe hoger je verliezen oplopen. Veel nieuwe traders geven in deze periode op, omdat ze op zoveel verlies staan. Zij kenden de marktcyclus niet. Jij wel, want je hebt net gelezen hoe hij werkt. De cirkel is rond. De accumulatiefase staat op het punt om te beginnen.

De Bitcoin halving

Bitcoin is eigenlijk een heel economisch systeem, gebaseerd op de schaarste van maximaal 21 miljoen Bitcoin en is afhankelijk van miners. Zonder miners komen er geen nieuwe blokken bij in de blockchain. Miners moeten een reden hebben om door te gaan met hun activiteiten. Dit zullen zij alleen doen als zij winst maken.

Bitcoin werkt met Proof of Work. Iedereen mag Bitcoin minen, maar alleen degene die een hele moeilijk te vinden oplossing vindt, mag een nieuw blok maken. Hij heeft bewezen het werk gedaan te hebben. Aangezien Bitcoin zo veel waard is geworden, wil natuurlijk iedereen de oplossing van de puzzel vinden.

Tegenwoordig heb je niet alleen hele dure apparatuur nodig om Bitcoin te minen, je moet ook in een land leven waar stroom relatief goedkoop is. Minen kost heel veel energie en iemand die dit doet kan vrijwel nooit in zijn eentje een blok vinden. Daarom zijn er mining pools, waarin miners samenwerken om een kans te maken ten opzichte van de concurrentie. In de EU is mining vrijwel niet meer rendabel, sinds de gestegen stroomkosten.

Okay, maar wat heeft dat te maken met traden? Nou, als Bitcoin niet meer stijgt na de halving zullen veel miners afhaken. Als de kosten die zij maken hoger zijn dan hun inkomsten, is het minen van Bitcoin niet meer rendabel. Stel een miner verdient per jaar 2 Bitcoin in een mining pool. Zijn kosten waren 150.000 euro. Dan maakt hij tegen een koers van 100.000 euro 50.000 euro winst. Na de halving verdient hij nog maar 1 Bitcoin per jaar. Als de koers van Bitcoin niet naar meer dan 150.000 euro stijgt, zal deze miner de markt verlaten.

Tot nu toe is de koers van Bitcoin enkele maanden na de halving nog iedere keer flink omhooggegaan.

Dit is geen zekerheid, want in crypto is alles mogelijk. Het is wel nog iedere keer gebeurd. Het Bitcoin systeem van Satoshi Nakamoto heeft ook een oplossing voor een daling van de koers. Dan wordt het oplossen van de puzzel gemakkelijker, zodat de overblijvende miners toch nog iedere tien minuten een blok vinden. Slim gedaan, nietwaar?

Nadat er 210.000 nieuwe blokken gemined zijn op de Bitcoin blockchain, vindt de nieuwe halving plaats. Dit duurt ongeveer 4 jaar. Vandaar dat een bull market tot nu toe iedere 4 jaar plaatsvindt. Wat we zien is dat zowel de toppen als de dalen van de koers van Bitcoin steeds hoger worden.

De Bitcoin halving en de bijbehorende koers

In 2012 was de eerste halving van Bitcoin. Na deze halving kreeg je nog maar 25 BTC als je de puzzel had opgelost. Na deze halving steeg de koers van Bitcoin van ongeveer €20 naar €500.

In 2016 was de tweede halving van Bitcoin. Je kreeg nog 12.5 BTC en de koers van Bitcoin steeg naar €16.500 aan het begin van 2018.

In 2020 was de derde halving van Bitcoin. Je kreeg nog 6.25 BTC en de koers steeg naar €60.000.

In 2024 was de vierde halving, je kreeg nog 3.125 BTC en de koers steeg tot boven de €100.000.

Het ziet ernaar uit dat de tijden van explosieve groei wel voorbij zijn. Dit heeft ook een reden. De marktkapitalisatie van Bitcoin is steeds hoger geworden. Marktkapitalisatie betekent hoeveel geld er in totaal in een cryptovaluta is gestoken.

Als we ervan uit gaan dat er 20 miljoen BTC op de markt zijn, omdat dat gemakkelijk rekt, dan zou de totale marktkapitalisatie bij een koers van €20 per BTC €400 miljoen zijn (aantal coins vermenigvuldigd met 20). Om deze koers te verdubbelen moet er ongeveer €400 miljoen extra gestoken worden in BTC om de koers te verdubbelen. Dit is redelijk eenvoudig bij elkaar te krijgen door alle inwoners van de aarde.

Als de koers van Bitcoin €100.000 is, wordt het een ander verhaal. Om deze koers te verdubbelen is er opeens €2.000 miljard nodig. Dit is nog wel op te brengen, maar het is duidelijk dat dit niet meer zo eenvoudig is en dat het steeds moeilijker wordt om de koers van BTC te laten stijgen. Het kost enorme sommen geld.

Met de komst van de grote beleggers in een Bitcoin ETF is er wel veel extra geld de markt ingestroomd, maar de oude dagen van explosieve groei zijn nu wel voorbij. Een Bitcoin ETF is een op de beurs verhandeld fonds dat de koersbewegingen van Bitcoin volgt. Het handige voor de belegger is dat je dan niet zelf Bitcoin hoeft te kopen en op te slaan. Hierdoor komen veel meer potentiële beleggers in beeld. Vooral grote fondsen, zoals pensioenfondsen en andere institutionele beleggers, kunnen via een Bitcoin ETF de markt betreden.

De marktcyclus benutten

De afbeelding van de Wall Street Cheat Sheet zul je in je geheugen moeten griffen, aangezien de cryptomarkt precies hetzelfde werkt. Vrijwel alle markten werken op dezelfde manier, omdat er vraag is en aanbod. Als er veel vraag is, stijgt de koers en omgekeerd. Bij een hoge vraag zegt men dat het marktsentiment positief is, waardoor meer mensen gaan kopen. Bij een negatief sentiment is er veel verkoopdruk, waardoor de koersen gaan dalen.

Laten we de Bitcoin bewegingen in de loop van de tijd eens nader beschouwen, door op CoinGecko de maximale chart te analyseren:

Af en toe zul je afbeeldingen zien die minder goed leesbaar zijn. Dat komt doordat er in CoinMarketCap of CoinGecko met grotere afbeeldingen wordt gewerkt. Om die passend in het document te krijgen, zullen ze verkleind moeten worden. Als je de afbeelding en de inhoud belangrijk genoeg vindt, raden we je aan om de desbetreffende site te openen en dezelfde statistieken en indicatoren erbij te nemen. De koersen zullen dan natuurlijk anders zijn, maar de principes van grafieken blijven gelijk. Je zult dan tenminste gemakkelijk leesbare afbeeldingen zien. Bij voorbaat onze excuses voor het ongemak.

Bitcoin strategie

Aan de hand van deze chart zou je een Bitcoin strategie kunnen bepalen, waarbij je in de bear market Bitcoin koopt en in de bull market verkoopt. Om het zo simpel mogelijk te houden, focus je alleen op Bitcoin.

Als je dit in de afgelopen twee cycli had gedaan, zou je ergens in 2019 voor rond de €3.000 of in 2020 voor €5.000 Bitcoin gekocht kunnen hebben en hem voor ongeveer €50.000 hebben verkocht in 2021. Dat is een stevige winst.

Als je deze truc eind 2022 had herhaald, zou je Bitcoin kunnen hebben gekocht voor tussen de €15.000 en €20.000. Ook deze keer had je met deze Bitcoin strategie veel geld kunnen verdienen, gezien het feit dat hij meer dan €100.000 waard is geworden in 2025.

Dat klinkt erg simpel, maar op de bodem kopen en op de top verkopen is heel erg moeilijk. Je weet niet wanneer de bodem is bereikt. Je weet ook niet wanneer de top is gekomen. Hoe weet je wanneer de top en de bodem in zicht zijn?

Als je op zoek bent naar de bodem, moet je in de bear market goed opletten wanneer Bitcoin niet verder weg lijkt te zakken. De bear market begint als Bitcoin steeds verder wegzakt en eindigt als BTC weer gaat klimmen. Het is niet nodig om precies op de bodem te kopen, als het maar een beetje in de buurt is. Dan moet je hem ook durven te kopen.

Een belangrijke overweging hierbij is: hoeveel risico loop ik als ik nu koop? Stel dat Bitcoin in 2026-2027 gedaald is naar €25.000 en enige tijd rond deze koers stabiel is. Denk je dat je veel risico loopt als je hem dan koopt? Waarschijnlijk niet. Wel heb je dan veel kans op grote koerswinst tijdens de bull market. Investeren in cryptocurrency blijft een risico, maar als je de risico's zo klein mogelijk houdt, zijn de kansen op winst veel hoger.

Stel dat je hem voor €25.000 gekocht hebt, hoe weet je dan voor hoeveel je deze BTC weer moet verkopen? Wanneer is de top bereikt van de bull market? Dat is een stuk trickier. Je wil niet dat je dit belangrijke moment mist en Bitcoin aan een snelle afvaling ziet beginnen zonder wat te doen. Je hebt twee belangrijke mogelijkheden:

1. Je stelt van tevoren een **targetprijs** vast, bijvoorbeeld €125.000. Na je aankoop zet je jouw BTC al te koop voor deze prijs. Je kunt dan een stevige winst boeken tegen een redelijk haalbare koers.
2. Je probeert het **maximale** eruit te halen en werkt met het opschroeven van stop losses. Stel Bitcoin behaalt een koers van €130.000, dan kun je een stop loss zetten op €125.000. Gaat de koers naar €140.000, dan verhoog je de stop loss naar €135.000, enzovoorts. Dit is al een stuk lastiger, want Bitcoin moet dat dan maar even voor je gaan doen en niks is zeker in cryptocurrency.

Veel grote investeerders hebben weinig zin om grote risico's te lopen met altcoins. Daarom is Bitcoin ook zo populair. Zij specialiseren zich in het investeren in BTC en maken er iedere 4 jaar goede winsten mee. Bij cryptocurrency is denken op de lange termijn heel belangrijk, zoals je in deze uiteenzetting ziet.

Altcoin strategie

Altcoins hebben het in het verleden heel goed gedaan, beter dan Bitcoin tijdens de bull markets. Tegenwoordig beginnen de prestaties van altcoins wat af te zwakken als we ze vergelijken met die van Bitcoin. De krankzinnige dagen van eind 2017 tot aan begin 2018 zullen waarschijnlijk nooit meer terugkomen.

In die tijd waren er coins als Tron en Litecoin die rond de honderd keer zo veel waard werden in slechts korte tijd. Was dat nog maar zo! In de nieuwe tijd moet je precies de juiste coins hebben die het ontzettend goed doen om het beter te doen dan met de Bitcoin strategie. Niemand weet welke coins dat zijn. Je kunt wel een vermoeden hebben, maar een strategie gebaseerd op vermoedens kan alle kanten op. Je kunt het heel goed doen, maar het kan ook één grote teleurstelling worden.

Litecoin grafiek van 2017-2019 op CoinGecko.

Afgelopen bull market deed Ethereum het ontzettend goed en steeg van €125 naar €4.000. Mooi voor alle mensen die toen veel Ethereum hadden! Maar welke coin moet je deze keer hebben? Cardano? Solana? SUI? Dit is natuurlijk gewoon gokwerk, tenzij jij dingen weet die wij niet weten. Gok je op de verkeerde, dan kan het zijn dat je zelfs verlies draait in een bull market.

Meestal zit men te wachten op het altcoin season. Dit gebeurt wanneer tijdens de bull market altcoins het beter doen dan Bitcoin. In zulke tijden kunnen altcoins in korte tijd veel winst boeken. Het probleem hierbij is, dat veel altcoins tussendoor zomaar weer veel van hun winsten kunnen inleveren tijdens een correctie, waarbij het niet zetten van een stop loss je heel veel winst kost.

Soms behalen deze coins dan nooit meer hun eerdere hoogtes. Als je zo precies moet handelen, is het vaak een recept voor allerlei tegenslagen. Alleen handelaren die alle kneepjes van het vak kennen, weten zich hieruit te redden. Als je nog niet zoveel ervaring hebt, is het geen slecht idee om met eenvoudige strategieën te werken, waarbij je zo min mogelijk moet handelen. En dat is de Bitcoin strategie.

Hoe minder je afhankelijk bent van aannames, hoe sterker je strategie is. Zo is het helemaal niet zeker dat er in iedere bull market een altcoin season komt. Als je verwachtingen niet uitkomen kan het best zo zijn dat je toch nog verlies draait of marginale winsten boekt, ondanks dat je heel veel weet.

De Crypto Altcoin Season Index is te vinden op CoinMarketCap. Je ziet daar welke coins het de afgelopen 90 dagen beter hebben gedaan dan Bitcoin. Een meer algemene richtlijn is, dat het altcoin season begint als de Bitcoin dominantie daalt, de koers van Bitcoin stijgt, maar de altcoins stijgen veel meer dan Bitcoin. Dit gebeurt normaal gesproken alleen in de bull market.

Een groot probleem voor altcoins is de opkomst van memecoins in 2024, die tegenwoordig met een paar drukken op een knop gemaakt kunnen worden. Op allerlei blockchains is zo'n tool aanwezig, waardoor het aantal coins geëxplodeerd is. Bekende blockchains waar de ene na de andere wordt gelanceerd zijn Solana en Base (van Coinbase).

De meeste van deze coins hebben een relatief lage marktkapitalisatie, maar als je al deze "troep" optelt dan nemen zij een significant gedeelte van de markt in. Al dat geld dat naar deze nutteloze coins gaat, kan niet geïnvesteerd worden in belangrijke altcoins. Daardoor komt het altcoin season in zwaar weer terecht en zijn de oude cijfers gewoon niet meer mogelijk.

Veel nieuwe handelaren worden ook lekker gemaakt met allerlei verhalen over die ene handelaar die miljoenen verdiende met memecoins. Wat ze er niet bij vertellen is dat de meeste handelaren bakken met geld verliezen door de handel in memecoins. Vrijwel alleen handelaren die speciale programma's (zoals sniper bots) hebben om in memecoins te handelen, verdienen al het geld in deze markten.

Als je nog weinig weet van cryptocurrency en blockchain kan het aantrekkelijk lijken om in memecoins te investeren, omdat het geen moeilijk te doorgronden coins zijn en ze binnen korte tijd heel snel meer waard kunnen worden. Maar de keerzijde is dat ze ook binnen korte tijd compleet in kunnen storten. Dit is een van de valkuilen voor nieuwkomers. We raden het dan ook af om in memecoins te handelen, voordat je precies weet wat je doet. Je raakt te snel in paniek als hij binnen een paar dagen veel daalt en dan verkoop je hem met grote verliezen.

Memecoins worden ook veel aangeprezen door allerlei sites en influencers. Dit wordt de nieuwe Shiba Inu, of deze coin gaat Dogecoin verslaan! Niet dat dit ooit gebeurt, maar ze willen gewoon dat je dat ding koopt, zodat ze er (meestal) zelf beter van worden. Ze proberen de onervaren traders in de val te lokken. Als je dan je zuurverdiende geld steekt in zo'n coin, dumpen ze soms hun hele stack en daalt de koers in korte tijd zo sterk, dat hij vrijwel niks meer waard is (dit heet een rug pull, waarover later meer).

Een ander probleem dat beginnende traders hebben, is het ontbreken van voldoende hefboom, oftewel startkapitaal. Als je begint met een kapitaal van €2.000, dan is een verdubbeling eigenlijk nog niet veel. Je wil natuurlijk gelijk je kapitaal verviervoudigen of nog meer. Heel begrijpelijk, maar niet slim. Als beginnende trader mag je blij zijn als je in je eerste bull market winst maakt. Dat is al moeilijk genoeg!

Als je begint met een startkapitaal van 100.000 euro, is een jaarwinst van gemiddeld 25 procent al genoeg om van te leven.

Bij het analyseren van koersen uit het verleden ontkom je er niet aan dat de meeste altcoins wel 90-95 procent van hun waarde op het hoogtepunt van de vorige bull market kunnen verliezen. Belangrijke altcoins, zoals Ethereum en BNB, doen het een stuk beter. Toch verliezen ook deze stevig aan waarde en is een bear market onverbiddelijk. Wie dan nog crypto heeft zal zware verliezen gaan lijden.

Het is dan ook een goed idee om heel regelmatig geld weg te leggen voor extra investeringen op het juiste moment. Naarmate je kennis van de markt stijgt, stijgt ook het kapitaal dat je kunt investeren. Uiteindelijk zul je met geduld, discipline en kennis steeds betere resultaten hebben. Dit zijn de drie pijlers van succes bij het investeren in cryptocurrency.

Welke factoren beïnvloeden de marktcyclus?

1. **Self fulfilling prophecy.** Als de marktcyclus van crypto zich iedere 4 jaar na de halving van Bitcoin herhaalt, zal dat in de toekomst ook gebeuren. Dit hoeft wel niet zo te zijn, maar de verwachtingen zijn altijd hooggespannen na iedere halving van Bitcoin. Veel handelaren stappen dan in en hierdoor beginnen de koersen te stijgen, omdat er meer vraag komt. Zodra ze dat gaan doen, komt de voorspelling uit.
2. **De buitenwereld.** Macro-economische omstandigheden kunnen ook de cryptomarkt raken. Als er een crisis is of de rente verhoogd wordt kan dit de koersen negatief beïnvloeden. Regulatie kan positief uitpakken, zoals een Bitcoin ETF, maar kan ook nadelige gevolgen hebben.
3. **Ontwikkelingen in de cryptomarkt.** Als er grote gebeurtenissen zijn, zoals het omvallen van FTX of de ondergang van Terra Luna, kan dit een sterk negatief sentiment op de cryptomarkt veroorzaken. Als het ETF's regent of een groot land gaat een Bitcoin reserve aanleggen kan dit voor een heel positief sentiment zorgen.
4. **Influencers of bekende personen.** Celebrities en machtige mensen kunnen het sentiment stevig beïnvloeden. Als Musk weer eens tweet over Dogecoin of andere coins zie je vaak dat zo'n coin in korte tijd veel stijgt. Als Trump allerlei maatregelen neemt om crypto te bevoordelen, kan het sentiment op de markt heel bullish worden.
5. **Media.** Als het reclames regent op televisie en op social media voor cryptocurrency kan dit nieuwe traders trekken en de koersen verder stimuleren.

Dollar Cost Averaging

De Dollar Cost Averaging (DCA) beleggingsstrategie houdt in dat je iedere maand (of een andere periode, zoals wekelijks of zelfs dagelijks) een gelijk bedrag inlegt. Dit kan zowel bij aandelen als crypto. Bitcoin is de coin waar dit het meeste bij gebruikt wordt. In andere munten beleggen kan gevaarlijk zijn, omdat je niet weet hoe hun koers zich zal ontwikkelen. Deze lange termijn strategie kan heel goed werken voor beginnende traders. Het is een gemakkelijke en veilige strategie.

Dit is vooral handig als je gewoon geen tijd hebt om aan technische analyse te doen of als het je allemaal te gecompliceerd is. Het is ook een handige tool voor luie mensen. Alles gaat automatisch. Bovendien kun je met deze strategie binnen je budget steeds blijven kopen, dit telt op in de loop der jaren.

Als je probeert om precies op het juiste moment een coin aan te kopen, kan het zijn dat je dit precies op het verkeerde moment doet. Het aankoopmoment is dan ook doorslaggevend voor de winstgevendheid. Daarom kiezen sommige investeerders die nog niet genoeg vertrouwen hebben in hun oordeel ervoor om te gaan investeren via DCA.

Als je hiermee gaat werken, leg je dus iedere periode een gelijk bedrag in. Stel je koopt iedere maand voor 300 euro Bitcoin, dan koop je zowel tegen hoge als lage koersen. Uiteindelijk zul je dan een gemiddeld resultaat boeken en dat is bij Bitcoin winstgevend te noemen, tot nu toe.

Wie dit in de beginjaren van Bitcoin gedaan heeft, is nu steenrijk. Maar nog steeds is Bitcoin de best presterende bezitting ter wereld als het gaat om winstgevendheid gemeten over meerdere jaren. Van Bitcoin zullen er nooit meer dan 21 miljoen zijn en dat maakt de munt schaars. Naarmate meer mensen hem willen hebben, zal de koers volgens marktlogica stijgen. Als je Bitcoin blijft kopen met DCA is er een gerede kans dat je op een gegeven moment een groot kapitaal in handen hebt.

Je kunt dan twee kanten op. Je verkoopt je Bitcoin in de bull market, of je houdt je coins vast, totdat je ze uiteindelijk verkoopt. Dat laatste noemt men HODL, een afkorting van Hold On for Dear Life. Voor beide strategieën is wel wat te zeggen. Als je verkoopt in de bull market moet je de marktcyclus dus kennen. Als je eindeloos vasthoudt, hoef je helemaal niks te weten, behalve bij welk bedrag je alles verkoopt.

Voordelen van DCA:

- Je emoties blijven buiten de deur.
- Je hebt geen kennis nodig van de cryptomarkt.
- Iedereen kan het.
- Je hebt weinig kosten.
- De winstkans is hoog, als je belegt met DCA in Bitcoin.

Nadelen van DCA:

- Lager rendement dan als je laag inkoopt en hoog verkoopt.
- Verlies is nog steeds mogelijk als je bijvoorbeeld op het verkeerde moment verkoopt.
- Er zijn betere strategieën.

De marktcyclus in crypto is een aspect dat je moet kunnen dromen als je in cryptocurrency gaat handelen.

Intermezzo due

Dus zo werkt de marktcyclus? Heb ik al wat gewonnen? Een villa op de Bahama's? Een banaan met ducttape aan een muur? Een Lambo?

Helaas, nog niks! Je hebt wel al een paar fundamentele aspecten van de cryptomarkt tot je genomen, dus als je een vol gevoel hebt, is dat geen mirakel. Als je het gevoel krijgt dat je aan het werk bent, is het een goed idee om het boek even weg te leggen. Informatie kan het beste worden onthouden als je fris en nieuwsgierig leest.

Ook bij het lezen geldt de regel dat het leuk vinden van kennis opdoen boven de moeite moet staan die je ervoor moet doen. Bovenaan de lijst van redenen om te lezen staan je toekomstige resultaten. Je maakt daar toch tijd voor? Het is geen opgave, maar een noodzaak!

Bitcoin dominantie

De Bitcoin dominantie is een indicator voor hoe de markt ervoor staat. Hoe hoger deze is, hoe veiliger mensen willen beleggen. Als de Bitcoin dominantie stijgt, zijn er twee mogelijkheden. Of altcoins verliezen veel waarde, of Bitcoin stijgt meer in waarde dan de rest. Over het algemeen kun je stellen dat een hoge Bitcoin dominantie (boven de 50 procent) aangeeft dat handelaren weinig risico willen nemen.

Je kunt de Bitcoin dominantie uitrekenen door het aantal coins in omloop van Bitcoin te vermenigvuldigen met de koers. De uitkomst is de marktkapitalisatie van Bitcoin. Vervolgens doe je dat bij alle andere coins en telt ze op. Stel Bitcoin heeft een marktkapitalisatie van 2000 miljard euro en de rest opgeteld 1000 miljard euro. Dan is de Bitcoin dominantie $\frac{2}{3}$ e oftewel 66,66 procent. Gelukkig hoeft je dit niet zelf te doen, want met duizenden coins heb je dan wat te doen! CoinGecko laat je dit in één oogopslag zien, bovenaan hun eerste pagina.

Wat was de Bitcoin dominantie door de jaren heen?

Toen Bitcoin net gecreëerd was, had het een marktaandeel van 100 procent. Dat klinkt veel, maar dit kwam vooral doordat er nog geen andere cryptocurrency was.

Sinds de lancering van Bitcoin had het in de jaren 2009 tot aan 2017 een dominantie van tussen de 80 tot 90 procent van de totale markt.

In 2017 veranderde dit. Een aantal nieuwe coins begon ook populair te worden, met Ethereum als aanvoerder. Deze koning van de smart contracts, ICO kampioen en DeFi aanjager wist binnen een paar jaar na zijn aantreden een belangrijk aandeel te verwerven in de marktdominantie.

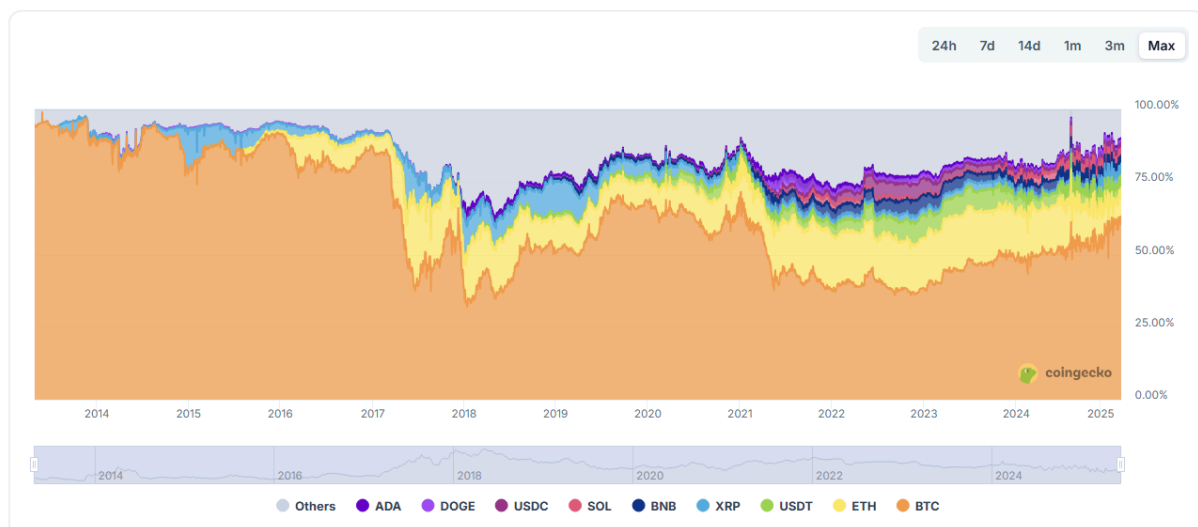
Een aantal nieuwe coins wist ook een deuk te schieten in de Bitcoin dominantie, zoals Litecoin en XRP. Het waren de crazy days of crypto, waarin de koersen van altcoins compleet door het dak gingen. Eind 2017 en begin 2018 stegen populaire en relatief nieuwe coins met wel 10.000 procent. Bitcoin steeg ook flink, met wel 1.500 procent, maar het is dan logisch dat de Bitcoin dominantie zal afnemen.

Er was zelfs een moment dat Ethereum dreigde de koppositie over te nemen van Bitcoin, dit noemen ze de flippening. Het scheelde echt maar een paar procent, dat is nu bijna niet meer voor te stellen. In januari 2018 was de Bitcoin dominantie opeens nog maar 32 procent door al die enorme prijsstijgingen van populaire altcoins. Hierna volgde er een lange bear market, waarin Bitcoin zijn koppositie weer stevig in handen nam.

In de loop van de jaren sindsdien heeft alleen Ethereum nog een beetje in de voetsporen kunnen treden van Bitcoin, maar zijn marktaandeel slinkt steeds verder. Waar hij lang ongeveer 20 procent van de markt in handen had, zit Ethereum tegenwoordig ongeveer op een kleine 10 procent. Dit komt waarschijnlijk doordat er nieuwe populaire blockchains bij gekomen zijn die concurreren met Ethereum, zoals Solana, BNB, SUI en andere blockchains die ook met smart contracts werken en goedkoper en sneller zijn dan Ethereum. Ook layer2 netwerken als Arbitrum en Optimism snoepen marktaandeel af van Ethereum.

Bitcoin (BTC) Dominance Chart

Chart below shows the bitcoin dominance percentage as compared to other cryptocurrencies in the top 10 ranking.

Bron: CoinGecko.

De impact van het toetreden van grote beleggers

Er lijkt een duidelijke lijn te zitten in de Bitcoin dominantie. eerst is hij enorm, dan komen er nieuwe en populaire coins bij en daalt hij. Vervolgens klimt hij steeds weer wat omhoog. Dat komt, omdat we in 2024-2025 nog geen echt altcoin season hebben gezien. Er zijn twee periodes geweest van een paar maanden waarin altcoins het beter deden dan Bitcoin. De rest van de tijd blijft de Bitcoin dominantie maar stijgen. Ook stuwt het toetreden van institutionele investeerders en zelfs particuliere bedrijven als Strategy de Bitcoin dominantie op. Bitcoin is hot en altcoins are not.

Dit kan echter binnen weken veranderen. Zodra het marktsentiment omslaat naar euforie, kan het snel gaan. Hiervoor was vroeger de retail (kleine) belegger nodig. Zodra alle investeerders risico gaan nemen is het spel op de wagen. Deze tijd is op dit moment nog niet aangebroken. Daarvoor gaat Bitcoin te veel zijwaarts en verliezen altcoins te veel waarde bij ieder procentje dat Bitcoin daalt.

De vraag is of de retail trader ooit nog wel massaal terugkomt, nu het grote geld Bitcoin heeft overgenomen. Voor een echte bull market, zoals in eerdere jaren, heb je een "totale oorlog" nodig, waarbij je overal over cryptocurrency hoort en zelfs de meest verstokte cryptohater opeens een gokje waagt. In dat geval kunnen altcoins met wel 1.000 procent stijgen, vanwege de toegenomen liquiditeit (hoe gemakkelijk je crypto koopt en verkoopt tegen de huidige koers) in de markten.

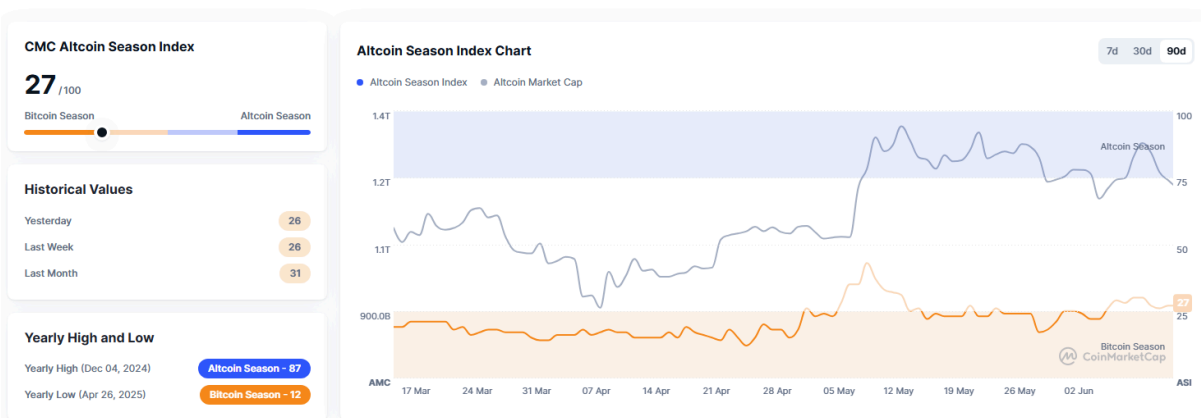
Als de dagen van de retail trader geteld zijn, blijven alleen de grote investeerders over en de fanatieke technisch analisten. Daar kun jij ook bij horen als je je deze materie eigen maakt en je risico's lager zijn dan je winstkansen. Het zal niet gemakkelijk zijn met zulke hoge Bitcoin dominantie, maar het is mogelijk. Eventueel kun je met de markt mee traden en een expert worden in de handel in Bitcoin. Wellicht dat de winstmarges dan kleiner zijn, maar dat zijn je risico's ook.

Wat zegt de Bitcoin dominantie?

Als de Bitcoin dominantie erg hoog is, zoals boven de 50-60 procent, noemen we dat Bitcoin season. Bitcoin doet het dan meestal beter dan de andere cryptocurrencies over de laatste tijd. Zodra de Bitcoin dominantie begint te zakken, kan er sprake zijn van een komend altcoin season. De trigger voor een altcoin season is meestal Bitcoin, die steeds hogere koersen aantikt, waarbij op een gegeven moment investeerders meer risico durven te nemen en geld in altcoins steken. Omdat deze een veel lagere marktkapitalisatie hebben, is er veel minder geld nodig om ze flink te laten stijgen.

CMC Altcoin Season Index

The CMC Altcoin Season Index page provides real-time insights into whether the cryptocurrency market is currently in Altcoin Season, based on the performance of the top 100 altcoins relative to Bitcoin over the past 90 days, with detailed charts and metrics for tracking market trends and altcoin dominance.

Bron: CoinMarketCap.

Bij CoinMarketCap kun je kijken of het altcoin season is of Bitcoin season. Als de teller op 50 staat, is het in evenwicht. Als 75 procent van de top 100 coins (stablecoins en wrapped tokens en dergelijke niet meegerekend) het beter gedaan hebben dan Bitcoin in de afgelopen 90 dagen dan is het altcoin season. Vooral erg hoge waarden tonen aan dat het een echt altcoin season is, in die tijden stijgen altcoins erg veel ten opzichte van Bitcoin en daalt de Bitcoin dominantie.

In Bitcoin season loop je meer risico als je in altcoins investeert, omdat er maar een paar coins zijn die het beter doen dan Bitcoin. Moet je die net hebben! Vaak zie je dat dat memecoins zijn of opkomende blockchains met hoge potentie. Ook kunnen het coins zijn die onderdeel zijn van een hype of trend.

Een grove schets van Bitcoin season naar altcoin season

De stemming op de cryptomarkt is zojuist omgeslagen. De bull market is net ten einde. Bitcoin krijgt harde klappen, maar altcoins nog veel hardere. De Bitcoin dominantie begint flink te stijgen. Altcoins verliezen tot wel 90-95 procent van hun waarde. Bitcoin kan wel 60-70 procent van zijn waarde verliezen. Of dit allemaal nog zo werkt met de komst van het grote geld is de vraag.

De volgende stap is de bodem van de bear market, waar Bitcoin geleidelijk begint te stijgen. De altcoins doen nog amper mee, want die zijn voor veel beleggers nog te hoog risico. De Bitcoin dominantie stijgt verder.

Vervolgens beginnen sommige altcoins een beetje wakker te worden en beginnen ook mee te stijgen met Bitcoin. Remember the Wall Street Cheat Sheet? Het geloof in de markt komt heel langzaam terug.

Bitcoin blijft maar stijgen en investeerders durven iets meer risico te nemen. De bull market staat voor de deur. In deze periode zul je vaak zien dat er een nieuwe hype ontstaat en krijgen een paar memecoins vleugels. Er zijn hoge verwachtingen.

Dan ontploft de markt en Bitcoin blijft stijgen, maar altcoins doen het veel beter. De Bitcoin dominantie daalt. De bull market draait op volle toeren. Retail traders treden massaal toe tot de markt.

Opeens stijgt Bitcoin niet verder en het hoogtepunt is bereikt. Veel slimme investeerders beginnen hier te verkopen en de koersen beginnen hard te dalen. We zijn weer waar we begonnen waren. De bear market is begonnen en de Bitcoin dominantie stijgt enorm.

Altcoin season index

Altcoin season index. Bron: Binance.

In bovenstaande grafiek kun je zien in welke tijden altcoin season ontstaat (geel staat voor sideways of gelijk blijvend). In het laatste rijtje zie je dat de Bitcoin dominantie daalt. In die tijden ontstaat altcoin season. Vooral als de koers van Bitcoin omhoog gaat en de altcoins “pump” is er sprake van altcoin season. In mindere mate kan er sprake zijn van een altcoin season in de twee andere gevallen van het laatste rijtje, maar dat is vrijwel zeker geen bull market.

Soms is er sprake van een altcoin rally. Dan stijgen de koersen van altcoins explosief gedurende een aantal dagen of weken, om daarna weer snel het bijltje erbij neer te gooien.

Veel traders houden de Bitcoin dominantie nauwlettend in de gaten om te weten in welk seizoen ze zitten. Ze kunnen dan bepalen of het tijd is om meer risico te nemen of dat ze hun geld moeten steken in veiligere investeringen, totdat de Bitcoin dominantie daalt. We kunnen wel stellen dat de Bitcoin dominantie een erg belangrijke indicator is van het huidige sentiment op de markt.

Fear and Greed Index

Een andere factor waar je rekening mee kunt houden is de Fear and Greed Index. Deze pagina wordt regelmatig bezocht door investeerders die het sentiment op de markt willen bekijken. Ze zien dan in één oogopslag of het sentiment naar angst of hebzucht neigt.

Zoals Warren Buffett zei:

“Be fearful when others are greedy and be greedy when others are fearful.”

Deze Index is te vinden bij Alternative.me of op CoinMarketCap en bestaat uit een aantal variabelen. Deze variabelen bestaan uit de volatiliteit, markt momentum en volume, social media, het ondervragen van 2000-3000 mensen over hun stemming, Bitcoin dominantie (hoe hoger, hoe meer angst) en trends (zoals Google Trends, waarbij gekeken wordt waarop gezocht wordt en of dat positief of negatief is).

Als deze teller, die van 0 tot 100 gaat, op 50 staat, zijn angst en hebzucht in evenwicht. Hoge cijfers gelden als hebzucht of extreme hebzucht (boven 75). Lage cijfers duiden op angst of extreme angst (onder 25). Aangezien dit een cijfer is uit de praktijk is het een

eenvoudig hulpmiddel om het sentiment te peilen en het kost je slechts een paar seconden om het op te zoeken. Vergeet dus niet wat Buffett over deze peiling zei.

Meer info is te vinden op hun site, dus dat hoeven we niet helemaal uit te leggen.

Portfolio risk management

Als je gaat traden is het belangrijk om een goede verhouding te hebben tussen winst en verlies. Een goede verhouding is 1:3. Dat wil zeggen dat als je een stop loss hebt van 10 procent, dat je winstmarge als je trade goed uitpakt minstens 30 procent moet zijn. Ze noemen dit de risk versus reward ratio. Als je een stuk beter bent geworden kun je dit wellicht naar 1:2 terugbrengen, maar in het begin moet deze verhouding vrij hoog zijn, omdat je nog vaker verliest vanwege je onervarenheid.

In een ranging markt (de koersen bewegen tussen een boven- en onderband) moet dus de winst hoog genoeg zijn om deze verhouding te behalen, anders is de range te klein. In een trending markt (de koersen blijven stijgen of dalen) moet de trend je genoeg winst op kunnen leveren, anders is de trend te veel zijwaarts. Het liefst doe je natuurlijk trades met nog hogere rewards, maar 30 procent is de ondergrens als je een stop loss op 10 procent zet. Als er maar 15 procent is te winnen, dan moet je stop loss met 1:3 op 5 procent staan en dan kan hij natuurlijk vaker geraakt worden.

De beste traders riskeren maar weinig van hun portfolio per trade. Als zij dit altijd blijven volhouden kunnen zij ook meer dan genoeg trades maken om steeds beter te worden. Een redelijk normaal percentage per trade is rond de 2-3 procent van je totaal. Als je meer inlegt, kunnen een aantal verliezende trades op rij, die altijd wel eens voorkomen, je portfolio binnen korte tijd stevig verminderen. Bij lage inzetten geef je jezelf de tijd om het weer terug te winnen.

Probeer ook niet het onderste uit de kan te halen. Een goed winstpercentage is goed genoeg. Hoe meer profits je wilt behalen, hoe lager de kans daarop kan worden. Een groot risico hierbij is dat je de target van 30 procent had behaald, maar de trade liet lopen en je uiteindelijk zelfs je stop loss raakt!

Maak gebruik van de mogelijkheid van een stop loss / take profit trade. Bepaal je stop loss, bepaal wanneer je de winst pakt en laat het dan los. Je hebt je werk gedaan en kunt op zoek gaan naar je volgende trade. Verander niets meer, wat er ook gebeurt. Je koopt bijvoorbeeld een coin voor 10 en zet de stop loss op 9 en de take profit op 13.

Handel ook alleen met geld dat je je kunt veroorloven om te verliezen. Zo raak je niet zo snel emotioneel betrokken bij trades. Ga ook niet los met het lenen van geld of met een hoge hefboom. Tenzij je natuurlijk haast hebt, maar je weet wat ze zeggen: haastige spoed is zelden goed en dat geldt zeker voor traden. Met hefboom traden is bepaald niet aan te raden voor beginners.

Macro-economische omstandigheden

Met macro-economische omstandigheden bedoelen we de invloed van de buitenwereld op de koersen van cryptocurrency, zoals de rentestand, een of andere crisis of een oorlog.

De rentestand is een goede indicator voor de populariteit van beleggingen. Als de obligatierente hoog staat, zullen er minder handelaren zijn die in crypto investeren. Ze kunnen dan risicoloos geld verdienen door rente te trekken op staatsobligaties. Als de rente lager wordt, is het aantrekkelijker om te investeren, omdat je minder rente krijgt en investeringen meer op kunnen leveren, ook al loop je dan meer risico.

Tijdens een economische crisis kunnen de koersen flink zakken. De onzekerheid sijpelt door in de markt en mensen gaan risico's mijden. Ze trekken zich terug uit de cryptomarkt.

Hetzelfde geldt voor oorlogen. Deze zijn erg slecht nieuws voor beleggingen, omdat het zo slecht is voor de handel.

Handelstarieven zijn ook slecht voor de wereldhandel, daarom hebben beleggingen de neiging om minder waard te worden. De cryptomarkt onttrekt zich daar ook niet helemaal aan, want crypto wordt nog altijd gezien als een risicovolle belegging.

Elke soort crisis, zoals de corona crisis, kan de koersen tijdelijk omlaag brengen. Soms luiden ze zelfs een bear market in.

Intermezzo tre

Je ziet dat de hele tijd dezelfde uitspraken voorbij komen. Doe je eigen onderzoek, analyseer, ken de valkuilen. Hoewel de cryptomarkt er niet bijzonder moeilijk uit ziet, is hij dat wel. Hoe meer je leert over deze wereld, hoe meer je beseft hoeveel je nog moet leren. Het lijkt wel een universum.

Als je op zijn minst de basis kent, ben je al veel beter bestand tegen de emoties en verliezen die je ongetwijfeld ook zult lijden. In de komende hoofdstukken zullen we je vertellen hoe je een goede van een slechte trader onderscheidt en wat de meest gemaakte fouten zijn van traders in de wereld van crypto.

Wanneer ben je een goede crypto trader?

Dit is een van de hamvragen in crypto. Hoe weet je dat nou? Je bent al jaren aan het traden (of korter natuurlijk) maar je hebt geen flauw idee of je het goed doet. Als je jezelf deze vraag stelt, zul je vast wat aan dit hoofdstuk hebben.

Een gedeelte van deze vraag zit in het persoonlijkheidstype dat je bent. Zo kunnen ongeduldige mensen wel aan fundamentele analyse gaan doen en investeren, maar ze hebben vast geen zin om drie jaar te wachten tot de rest van de wereld heeft gezien wat zij zagen. Bij deze handelaren past meer een day trading of swing trading tactiek.

Geduldige mensen kunnen zonder meer het bovenstaande doen, zij denken op de lange termijn. Het een is niet beter dan het andere, zo lang je je er maar bewust van bent. Je maakt snel fouten als je op het verkeerde spoor zit. Geduldige mensen zullen vaak geen zin hebben in daytraden, omdat het zo veel tijd kost. Je moet er de hele tijd mee bezig zijn. Als ze dat dan toch gaan doen, gaan ze fouten maken, net als ongeduldige mensen fouten maken bij lange termijn investeringen.

Als je weet welke trading strategie het beste bij je past, kun je aan de slag met het perfectioneren van een handelssysteem dat voldoet aan jouw persoonlijkheid.

Je kent dat wel, ik heb goed nieuws en slecht nieuws. Welke wil je eerst? De meeste mensen zullen eerst het slechte willen horen, omdat ze op het laatst met honing willen eindigen. Goed, dan gaan we dat doen.

Slechte eigenschappen van een crypto trader

1. **Handelen met emotie.** Door je emoties mee te laten spelen, loop je het risico om steeds dezelfde fouten te maken. Een bekend fenomeen is te hoog inkopen en te laag verkopen. Het gaat ongeveer als volgt: Je koopt een coin omdat hij het goed doet. Opeens begint de koers te zakken en je hebt geen stop loss staan. De paniek slaat toe. Wat moet ik doen? De angst zit er goed in, maar je wacht nog even. Op een gegeven moment kun je de spanning niet meer aan en je verkoopt de hele hap. Vervolgens begint de koers weer te stijgen. Hij stijgt zo veel dat je bang bent om iets te missen. Je koopt hem weer. Vervolgens begint hij weer te dalen en slaat de angst weer toe. Je zit weer in hetzelfde schuitje. Je hebt geen strategie, dus blijf je in dezelfde rondjes draaien. De enige remedie hiervoor is een plan maken en hier niet van afwijken. Hou je emoties buiten de deur.
2. **Luisteren naar anderen** en op basis daarvan handelen. Je begrijpt nu wel waarom dat not done is. Als je altijd afhankelijk bent van anderen, zul je nooit op eigen benen staan. De ene keer krijg je een gouden tip, de volgende keer verlies je bakken met geld als je naar anderen luistert. Wat deze tips gemeen hebben is dat je vrijwel niets leert van de tips van anderen. De enige waar je naar moet luisteren zijn wij natuurlijk! Uiteindelijk zul je op basis van je eigen onderzoek moeten handelen, dan leer je ook steeds meer op jezelf te vertrouwen en zullen je resultaten steeds beter worden.
3. **Weinig weten over hoe de markt werkt.** Als je niet weet of je in een bull of bear market zit, weet je ook niet of het nu een goede tijd is om te investeren. Investeer je midden in een bear market, dan is het logisch dat je coins minder waard worden. Investeer je als Bitcoin op een hoogtepunt staat, dan is het risico op verlies ook hoog, omdat er een correctie of zelfs een bear market op de loer ligt.
4. **Je weet te weinig van de coins die je koopt.** Stel volgende week komen er grote hoeveelheden extra coins op de markt van de cryptocurrency die jij net gekocht hebt.

Het is dan voorspelbaar dat de koers gaat zakken, maar als je dit niet weet vraag je jezelf af hoe het komt dat hij opeens gaat zakken. Ook moet je weten of de huidige koers van een coin hoog of laag is. Koop je heel hoog in, dan kan het snel bergafwaarts gaan.

5. **Geld investeren dat je binnenkort nodig hebt** voor de huur of andere zaken. De stelregel is dat je investeert met geld dat je *voor altijd* zou kunnen missen. Zo maak je het niet te moeilijk voor je als je eens wat geld zou verliezen. Als je het geld later nodig hebt, kan het zo zijn dat je coins tijdelijk flink in koers gezakt zijn en dat je met veel verlies zult moeten verkopen om de huur te kunnen betalen.
6. **Je portfolio is te risicovol.** Als je crypto portefeuille gevuld is met slechts 1 coin, dan heeft die coin veel te veel invloed op de waarde van je portfolio. Als de koers met 25 procent zakt, zakt je portfolio met hetzelfde percentage. Verdeel je investeringen over meerdere cryptocurrencies, waarvan een groot gedeelte in gevestigde coins, zoals uit de top 10. Deze gaan heus niet opeens inzakken met hoge percentages, dat gaat veel geleidelijker, behalve in de bear market. Als je investeert in zeer risicovolle coins, zoals memecoins, doe het dan met bescheiden bedragen waar je van weg kunt lopen of koop alleen sterke coins.
7. **Winsten laten verdampen.** Vrijwel elke handelaar komt wel op een punt dat hij winst maakt. Toch lopen maar weinig mensen met winst weg. Dat is omdat veel handelaren hun winsten niet pakken, maar hopen op nog meer winst. Ze zetten geen stop loss en zien hun portfolio mettertijd gedecimeerd worden. Vaak verkopen ze pas als ze op groot verlies staan.

Goede eigenschappen van een crypto trader

1. Je handelt **zonder emotie**. Je maakt een plan bij aankoop en doet precies wat je met jezelf hebt afgesproken. Je zet een stop loss en je neemt je winsten bij bepaalde hogere koersen als je niet aan investeren of HODL doet. Je dekt je risico af en zorgt voor een goede risk to reward ratio.
2. Je laat je **niet beïnvloeden door anderen**. Niemand weet wat morgen brengt.
3. **Je portfolio bestaat uit verschillende coins**. Het overgrote deel bestaat uit coins die al lang hoog staan.
4. Je **kent de markt**. Je weet of je in een bull of bear market zit en wanneer er geld te verdienen valt en hoe. Je koopt laag en verkoopt hoog. Je gaat eventueel short op het juiste moment. Je kent de roadmap van een cryptocurrency en weet wanneer er grote dingen gebeuren op een blockchain.
5. Je **investeert geld dat je kunt missen**. Zo zet je geen druk op je investeringen.
6. Je **beperkt je risico**. Je investeert geen relatief grote sommen geld (voor jouw kapitaal) in jonge projecten of memecoins.
7. Je bent **geduldig**. Je kunt wachten op het juiste moment en dan pas investeren.
8. Je doet aan **tijdmanagement**. Met een druk leven is het lastig daytraden. Je maakt de tijd voor je investeringsbeslissingen, zodat je geen overhaaste beslissingen maakt.
9. Je bent **gedisciplineerd**. Je bepaalt een strategie en je houdt je er aan. De resultaten laten zien hoe goed je strategie werkt.

10. Je kunt je **aanpassen**. Als je ziet dat jouw strategie niet werkt vanwege tegenvallende resultaten, ga je broeden tot je een betere hebt. Als je betere resultaten hebt met swingtraden dan met daytraden, dan kun je dit aanpassen.
11. Je maakt gebruik van een **handelsboek**, waarin je de resultaten opschrijft van je trades. Zo kun je zien wat werkt en wat niet. Je gaat dan natuurlijk meer doen van wat werkt en minder van wat niet werkt.
12. **Doelen stellen**. Als je investeert zonder een doel, heb je ook geen maatstaf voor succes. Wat wil je met eventuele winsten doen? Een studiefonds voor je kinderen bij elkaar sprokkelen? Een huis kopen? Miljonair worden? Zonder doel zijn het slechts cijfers die op en neer gaan.

Wil je een goede crypto trader zijn, dan zul je van het bovenste lijstje weinig last hebben en van het onderste lijstje vrijwel alleen maar vinkjes. Iedereen heeft goede en minder goede handelskwaliteiten. De truc is om je goede eigenschappen uit te bouwen en de mindere af te vlakken.

Meest gemaakt fouten door crypto traders

Bij de handel in crypto worden meer fouten gemaakt dan je zou denken. Het is een heel uitgebreide wereld die voor je open gaat en een foutje is zo gemaakt. Een aantal daarvan is zeer duur, terwijl andere schoonheidsfoutjes zijn. We gaan er een “mooi” lijstje van maken, zodat je weet wat er allemaal fout kan gaan.

Een aantal daarvan hoort bij de slechte eigenschappen van traders, dus die gaan we niet nog eens opnoemen.

De lijst

- **Direct groot geld inzetten**, terwijl je nog niets van de markt weet. Logisch, je bent enthousiast en wil gelijk aan de slag. Je koopt een coin in de bear market of als hij op zijn All Time High staat. Gegarandeerd dat je geld gaat verliezen! Maar ja, als je dat niet weet, kun je er ook niks tegen doen. Als je net begint, is het raadzaam om klein te beginnen. Als je 1.000 euro hebt, zet dan een tientje in en kijk hoe het gaat. Zo maak je geen dure fouten en leer je goedkoop wat bij. Wie gelijk te hoog inzet zonder ervaring slaat op tilt als er een rode dag op de markt is.
- **Niks weten over blockchain**. Hierdoor kun je zelfs alles verliezen. Als je namelijk cryptocurrency verstuurt van het ene naar het andere adres moet je goed opletten waar je het naartoe stuurt. Als je het adres verkeerd invult ben je alles kwijt dat je gestuurd hebt. Dit is op te lossen door eerst een klein bedrag te sturen en daarna pas het grote bedrag. Je maakt dan wel twee keer kosten, maar het risico van alles verliezen maakt het dat waard. Vooral als je afgeleid bent of moe kan je dit snel gebeuren.

- **FOMO.** Je investeert niet omdat je dit een goed moment vindt volgens je technische analyse, maar omdat je bang bent winsten te missen. Hierdoor investeer je als coins al veel gestegen zijn en loop je het risico dat de coin vanaf dat moment gaat dalen.
- **De hele tijd kijken naar je portfolio.** Dat is begrijpelijk, maar je kunt dan opeens wat anders gaan doen dan je van plan was. Als je jouw plan volgt, dan staan de in- en verkooppunten al vast.
- **Typefouten** bij het kopen of verkopen van coins. Als je haast hebt of moe bent, handel dan niet of let goed op. Typefouten kunnen je heel veel geld kosten en ze overkomen iedereen.
- **Coins omwisselen.** Je kent dat wel. Je bekijkt de cryptomarkt en ziet dat andere coins dan die jij hebt het heel goed doen. Je hebt genoeg van de coins die jij na analyse hebt uitgekozen met een plan en verkoopt ze met verlies. Je koopt de coins die het goed doen, je betaalt twee keer transactiekosten voor deze eer en op het moment dat je ze koopt zijn ze over hun hoogtepunt heen en verliezen ze opeens waarde. Vervolgens verkoop je jouw nieuwe aankoop weer met verlies en koop je de volgende nieuwe coins die het goed doen. Zo word je snel armer.
- **Inkopen tegen marktprijs.** Dit hoeft niet veel te kosten, maar dat kan wel. Stel je koopt voor 5.000 euro van een coin die niet veel gekocht en verkocht wordt (lage liquiditeit) tegen marktprijs. De eerste coins zul je nog wel tegen een redelijke koers kunnen kopen, maar daarna kan de prijs snel oplopen. Als er een gat zit in het handelsboek kan het best zijn dat je de laatste coins koopt tegen een koers die 25 procent hoger is dan de marktkoers. De oplossing hiervoor is werken met een limiet aankoop, bijvoorbeeld slechts kopen voor de koers van precies 1 euro. Dan kun je nooit meer ervoor betalen.
- **Wishful thinking.** Je blijft je coins vasthouden, terwijl je eigenlijk wel weet dat je ze al lang verkocht had moeten hebben. De bear market is duidelijk aangebroken en je coins verliezen dagelijks veel waarde. Je hoopt dat de markt weer omhoog gaat, maar deze hoop wordt iedere dag de kop ingedrukt. Coins kunnen wel 95 procent aan waarde verliezen in een bear market, dus verkoop ze na de bull market. Als je ze blijft vasthouden moet je vaak 4 jaar wachten tot ze weer zo veel waard zijn. Veel coins halen dat nooit meer, want in vier jaar kan veel gebeuren. Door wensdenken kun je alles verliezen.
- **Verlies goed willen maken met hoge inzetten** op twijfelachtige coins, zoals memecoins. Je kunt dan inderdaad je verlies goedmaken, maar er bestaat ook de kans dat je alles verliest en helemaal niet meer mee kunt spelen. Zonde, want dit is een spannende wereld. Neem je verliezen met waardigheid en zie het als een leermoment.
- **Cryptocurrency opslaan in onveilige wallets.** Waar je je crypto ook gaat opslaan, zorg dat ze veilig zijn. Je kunt niet 100 procent zeker zijn, vanwege allerlei dreigingen van phishing of malware, maar je kunt wel zorgen dat je crypto ergens staat waar hij de beste kans maakt om niet gestolen te worden. Populaire en grote exchanges die al heel lang bestaan zijn de beste optie, als je jouw crypto niet op een hardware wallet wilt zetten. Nieuwere exchanges kunnen omvallen, zoals we zagen bij FTX. Waar je naar zoekt is een exchange met veel volume, veel trading pairs en een sterk veiligheidsbeleid. Sommige exchanges hebben genoeg geld om een beveiligingslek te betalen en wentelen dat niet af op de gebruiker. Kleinere exchanges hebben daar niet het geld voor. Jongere exchanges kunnen structuurproblemen hebben, zoals FTX, dat een corrupt management had. De beste optie om je crypto veilig te bewaren

is in een hardware wallet, omdat je dan ook eigenaar bent van de private sleutels, hetgeen je bij exchanges niet bent. Hardware wallets zijn prima te betalen, maar het is lastiger om te traden, omdat je dan coins moet gaan verplaatsen. Daarom kiezen veel beginners voor de exchange wallet en nemen de nadelen voor lief. Pas op met het opslaan van crypto op DEX (decentrale exchanges) wallets. Sla je crypto ook niet op in te veel wallets. Je blijft dan maar inloggen en switchen. Op wallets en private sleutels komen we nog terug.

- **Je account is niet veilig genoeg.** Tegenwoordig kun je heel veel doen om je account te beschermen. Toch laten veel mensen dit liggen. Ze denken dat het stelen van coins toch weinig voorkomt. Op zich klopt dat wel, maar dat is omdat steeds meer mensen hun coins veiliger houden dan vroeger. Het belangrijkste is het instellen van 2FA (Two Factor Authentication). Zelfs als oplichters door al je beveiliging doordringen op de een of andere manier, dan nog hebben zij jouw telefoon niet. Als je 2FA aan hebt staan, moeten zij die code invullen. Zonder jouw telefoon kunnen ze dus niks doen in jouw account. Doen dus! Dit is de belangrijkste voorzorgsmaatregel. Daarnaast kun je nog bepaalde adressen bij je whitelist zetten, waarmee je aangeeft dat coins alleen naar die wallets kunnen worden gestuurd, die natuurlijk van jou zijn. Als je een bepaald soort wallet aanmaakt krijg je een seed phrase. Schrijf die op in een schrift dat alleen voor seed phrases en logingegevens gebruikt wordt, zodat je alles bij elkaar hebt en niet hoeft te zoeken als er iets aan de hand is met je account. Zorg dat bezoekers er niet bij kunnen, je weet maar nooit. Hou dit schrift veilig voor vuur en water. Zet je seed phrases nooit online of in een file op je computer. Als je gehackt wordt, kunnen ze een voor een je wallets leeghalen. Op de seed phrase komen we ook nog terug.
- **Opgelicht worden.** Dit vergt een heel hoofdstuk dat later volgt. Oplichters werken steeds slimmer, blijf ze voor!
- **Nieuwe coins of memecoins kopen.** Dit kan op zich wel, als je gedisciplineerd bent en stop losses zet. Je weet nog weinig van de koersontwikkeling van een nieuwe coin, dus dat kan alle kanten opgaan. Van memecoins weet je dat ze grote verschillen kunnen laten zien per dag. Het wordt een probleem als je geen stop loss hebt gezet. Hoeveel verder kunnen deze coins nog dalen? Je hebt geen flauw idee. Op deze soorten coins wordt veel geld verloren, vooral door beginners.
- **Instabiel portfolio.** Als je gaat investeren in crypto zul je moeten bepalen in welke coins je geld steekt. Een uitgebalanceerd portfolio zou bijvoorbeeld bestaan uit 50 procent top 10 coins, 40 procent gevestigde top 50 coins en 10 procent hoger risico. Door te investeren in coins die niet opeens rare dingen gaan doen, zoals vrijwel al hun waarde verliezen of slecht management door de ontwikkelaars, heb je een portfolio dat gebalanceerd is. Er is nog steeds volatiliteit, maar jouw munten zijn er morgen nog. Als 50 procent van je portfolio in memecoins zit en 40 procent in hoogrisico coins en maar 10 procent in top 10 coins, dan kan het een ruwe rit worden. Vandaag kun je veel winst hebben en morgen veel verlies. Dat is geen basis om op te bouwen. Coins die langer dan 5 jaar bestaan en constant in de top 25 hebben gestaan zijn de stabielste cryptocurrencies. Investeer vooral in die coins. Gok slechts met kleine bedragen, als je het al doet.
- **Handel met hefboom.** Beginners hebben meestal nog niet zo veel geld om te investeren. Sommigen vinden dat het daarom niet opschiet. Dus gaan ze er met een gestrekt been in en hopen ze dat ze geen rood krijgen! Hopen is geen strategie. Deze nieuwe traders gaan gokken met een hefboom van 10x op Bitcoin of een

altcoin en hopen zo snel geld te verdienen. Sommige traders zullen inderdaad snel veel geld verdienen, maar omdat ze weinig ervaring hebben komt dit weinig voor. Vaak verliezen ze het ook net zo snel als ze het verdienen. Met hefboom handelen is weggelegd voor de meest ervaren traders die hun risico's goed afdekken. Voor traders die net komen kijken is het vrijwel altijd de sneltrein naar Nergensland. Ze dekken hun risico's niet goed af en zetten te veel in, waardoor ze snel klaar kunnen zijn. Begin pas met hefboom te traden als je goede resultaten hebt zonder hefboom.

- **Te vaak traden.** Als je de hele tijd aan het kopen en verkopen bent, kunnen de kosten flink oplopen. Naarmate de tijd vordert, heb je wellicht nog meer aan kosten betaald dan je in je account hebt staan. Beperk dit gedrag, of zorg voor extreem lage transactiekosten, bijvoorbeeld door volumevoordeel op een exchange.

Diversificatie portfolio

Diversificatie kun je gebruiken op meerdere manieren. De ene soort diversificatie is als je ook belegt in andere bezittingen dan crypto, zoals aandelen, vastgoed, goud, et cetera.

De andere soort diversificatie bestaat uit het spreiden van je crypto portfolio, zodat je niet alles in dezelfde categorie investeert.

Diversificatie buiten crypto

Er zijn tijden dat er niks te beleven valt in de cryptowereld. Dit staat bekend als de bear market. Deze kan jaren duren. De koersen dalen steeds verder en je hebt geen zin om in te stappen op welke manier dan ook. Je zou natuurlijk short kunnen gaan, maar dat is vrij gecompliceerd en bepaald niet zonder risico. Als alles goed is, heb je al je munten omgewisseld voor fiatgeld of stablecoins aan het begin van de bear market.

Je kunt besluiten om dan maar eens naar andere markten te kijken. Laten we er een paar gaan bekijken.

Goudmarkt

Goud kent hele korte periodes waarin het wat daalt, maar het is een heel solide investering. In de afgelopen 7 jaar is de koers verdrievoudigd. Dat is een gemiddeld rendement van rond de 43 procent per jaar. Dit komt niet uit de lucht vallen. Er is steeds meer vraag naar goud, waardoor de koers grote sprongen kan maken.

Goud is schaars. Het heeft in de loop van de geschiedenis een prijsontwikkeling die onder andere te maken heeft met de waardevermindering van fiatgeld. Om het simpel voor te stellen kon je in de oudheid voor een goudstuk een kip krijgen en nu nog. De prijs van een kip in fiatgeld is echter geëxplodeerd. Relatief is goud dus even waardevol gebleven, maar dat kunnen we van fiatgeld niet zeggen.

Centrale banken proberen de inflatie altijd rond de 2 procent per jaar te houden. Hiervoor gebruiken ze de geldpers. In sommige jaren is de inflatie echter veel hoger. Je euro of dollar wordt dan opeens veel minder waard, dat wil zeggen dat je er minder voor kunt kopen. Vooral in jaren van crisis kan de inflatie snel oplopen. Ook vluchten veel mensen in goud als het economische klimaat te heet onder hun voeten wordt.

Aangezien je voor goud historisch gezien altijd ongeveer dezelfde hoeveelheid goederen kunt kopen, zal de goudkoers in tijden van hoge inflatie sterk oplopen. Als de prijs van een kip verdubbelt, zal de koers van goud ook ongeveer moeten verdubbelen, als je er nog een kip voor wilt krijgen. Tot nu toe volgt goud ongeveer deze koers en na iedere crisis of hoge inflatie zie je dat goud meer waard wordt, gemeten in fiatgeld.

Je fiatgeld wordt dus ieder jaar minder waard en goud ieder jaar meer waard door deze geldontwaarding. Niemand gaat immers zijn goud verkopen voor dezelfde hoeveelheid fiatgeld, als dat geld minder waard is geworden. Goud is dus een waardevaste belegging en heeft de neiging om de inflatie meer dan bij te houden om allerlei redenen. Als je een gedeelte van je geld in goud investeert is dat dus een prima idee. Zie het als een lange termijn investering, die over tien jaar flink meer waard zal zijn in fiatgeld. Goud is voor mensen met een lange adem.

Aandelen

Als je gaat beleggen in aandelen, heb je meer dan genoeg keuze. Dat is ook direct een van de problemen. We zijn niet allemaal Warren Buffett en kiezen niet zomaar de beste aandelen op basis van fundamentele analyse (hierbij kijk je naar de fundamenten van een bedrijf, zoals marktaandeel, eigen vermogen en andere kernwaarden). Je kunt beleggen in afzonderlijke aandelen van een specifiek bedrijf, maar je kunt ook in een index of tracker beleggen.

Een index is een mandje met aandelen, dat de gemiddelde koersen van alle aandelen in een index volgt. Als bijvoorbeeld de AEX index met 5 procent is gestegen, dan is jouw belegging in de index ook met 5 procent gestegen. De afgelopen 7 jaar is de AEX index met iets meer dan 100 procent gestegen. Dit betekent een verdubbeling van je inleg in 7 jaar, minus de kosten van beleggen. Deze mogen niet te hoog zijn, dus beleg niet in een woekerpolis!

De NASDAQ is in de afgelopen 7 jaar met 500 procent gestegen. Dit komt doordat technische aandelen veel meer gestegen zijn dan gewone aandelen. Je moet dan denken aan aandelen in Nvidia, Google, Meta en Apple. De meeste jaren zijn deze aandelen flink gestegen, maar er kan in de NASDAQ ook een mager jaar tussen zitten, zoals tijdens corona. In dat jaar ging er rond de 40 procent af, maar dat is inmiddels alweer ingehaald. Met een rendement van gemiddeld ongeveer 70 procent per jaar is dit een goede investeringsmogelijkheid.

De S&P 500 bestaat uit de grootste 500 beursgenoteerde bedrijven uit de Verenigde Staten. Deze index is met 300 procent gestegen in de afgelopen 7 jaar. Met een rendement van meer dan 40 procent per jaar is dit ook een goede mogelijkheid.

De MSCI World Index bestaat uit bedrijven uit de hele wereld. Er zijn 1600 grote en middelgrote bedrijven in opgenomen en de afgelopen 7 jaar is deze met meer dan 100 procent gestegen. Als je dat afzet tegen de andere cijfers, lijkt dit een wat magere investering.

De Euro Stoxx 50, bestaande uit de grootste bedrijven van Europa, heeft het heel wat minder gedaan en komt uit op nog geen 100 procent winst in 7 jaar.

Aziatische markten kenmerken zich door goede en slechte jaren met een hogere volatiliteit. Ze zijn minder berekenbaar en tonen meestal niet zulke goede cijfers als die uit Amerika.

Het komt er dus op neer dat je met aandelen niet snel rijk kunt worden, maar dat je in de loop van de jaren stevige winsten kunt boeken met minimaal risico. In aandelen beleggen is ook een kwestie van lange termijn denken. Er zijn sterke jaren en zwakkere jaren, maar de aandelenmarkt heeft bewezen dat ze elke crisis te boven kan komen.

Veel bedrijven hebben ook de instelling dat ze meer aandeelhouderswaarde willen creëren. Dat is gunstig voor de koersen. De rijkste mensen hebben vaak een groot aandelenportfolio. Daar kun jij ook bij gaan horen. Vergeet ook niet dat aandeelhouders directeuren kiezen die meer aandeelhouderswaarde creëren en directeuren die dat niet doen ontslaan. Bovendien hebben directeuren ook vaak aandelen in hun eigen bedrijf, waardoor er sprake is van een soort belangenverstrengeling, die jij in jouw voordeel kunt gebruiken door aandelen te kopen die zo werken.

Zorg voor een goede broker die eerlijk is over de tarieven en een faire prijs vraagt voor beleggen. Vrijwel alles dat je aan winst boekt, moet ook van jou blijven. Raak ook niet in paniek als de koersen dalen. Verkoop pas als je jouw doelen hebt behaald. Beleg met geld dat je eigenlijk nooit nodig hebt.

Beleggen in goud en aandelen is een stuk eenvoudiger dan de handel in crypto als je op de lange termijn denkt. Alleen als je afzonderlijke aandelen wilt kopen kan het lastig zijn. In dat geval kun je overwegen boeken over investeren te lezen van Warren Buffett of Benjamin Graham. De handel in crypto is zeer gecompliceerd, daarom kan het een slim plan zijn om aan diversificatie te doen.

Andere markten

Je kunt ook beleggen in grondstoffen. Hiervoor moet je eigenlijk wel flink wat ervan weten. De beleggingshorizon is ook veel korter en daarom bewerkelijker. Je kunt aardappelen nou eenmaal geen 7 jaar bewaren. Ook de handel in olie, gas, et cetera, is erg lastig als je er geen ervaring mee hebt. Wil je je hierin specialiseren, dan zul je aan de bak moeten.

De vastgoedmarkt kan ook erg veel rendement opleveren, al is dit met de huidige huizenprijzen een lastige markt om in te stappen. Als je er vroeg bij was, had je nu hoge rendementen in huur en waardestijging van onroerend goed kunnen hebben. Deze markt wordt echter wel vaker gereguleerd, waardoor onzekerheid de markt binnensluipt.

Je kunt beleggen in veilige obligaties, maar de rendementen zijn nogal laag, vergeleken met andere markten. Over het algemeen kun je stellen dat hoe hoger het risico is dat je neemt, hoe groter je winst of verlies kan zijn. De keuze is aan jou.

Diversificatie in crypto

Als je gaat investeren in crypto, zul je ook moeten bepalen waarin je investeert. Er zijn zoveel cryptocurrencies op de markt, welke moet je nou kiezen?

Als je net begint is het niet aan te raden om willekeurige coins aan te kopen. Je loopt dan het risico dat je coins koopt die allerlei onverwachte dingen gaan doen, zoals een memecoin die opeens 50 procent op een dag zakt. Je kunt beter investeren in coins die al lang in de top 20 staan, die zullen dat normaal gesproken niet doen.

Wat is een goed crypto portfolio?

Hier zijn weliswaar geen algemene richtlijnen voor, maar als je net begint is het raadzaam om een portfolio samen te stellen dat vooral bestaat uit gevestigde cryptocurrencies. Een globale indeling zou kunnen bestaan uit 50 procent gevestigde top tien coins, 40 procent kansrijke top 50 coins en 10 procent in coins die wat hoger risico opleveren, maar meer kans op groei hebben.

Deze soort indeling is vooral bedoeld voor een echte bull market. In onzekere tijden of in zijwaarts bewegende markten is het raadzaam om vooral te handelen op basis van technische analyse en niet te veel in te zetten per investering.

Waar je ook rekening mee kunt houden is het soort coin dat je koopt. Als je uitsluitend Proof of Stake coins koopt die met smart contracts werken, kan het best zijn dat juist die soort het slecht doet. Het is handig als je het wat gevarieerder houdt, zodat een paar van je coins de mogelijkheid hebben om flink te groeien, terwijl andere coins wellicht veel minder presteren.

Een mogelijkheid zou zijn dat je 25 procent van je portfolio in Bitcoin belegt, 10 procent in Ethereum en 15 procent in andere coins uit de top 10.

Vervolgens beleg je 40 procent in een aantal verschillende soorten coins uit de top 50. Dit zullen over het algemeen coins zijn die al langer bestaan en goed in de markt liggen. Hoe lang een crypto bestaat, kun je checken in CoinGecko door op de max chart te klikken. Een coin die nog geen 4 jaar bestaat heeft nog geen bull market meegemaakt en is dus veel onvoorspelbaarder dan een coin die meer dan 4 jaar of nog langer bestaat.

Je hebt dan nog 10 procent over om “mee te spelen”. Je belegt dit geld in coins met een hoger risico, zoals een opkomende memecoin of een toevallig goed presterende categorie als AI of Real World Assets. Er is altijd wel een of andere nieuwe hype. Met die 10 procent mag je daar best een gokje op wagen. Verdeel ook dit een beetje, anders ben je misschien snel uitgespeeld.

Als je net begint met crypto is het raadzaam om niet gelijk te moeilijk te begrijpen coins te kopen. Hou het simpel en probeer een solide en kansrijk portfolio samen te stellen, dat niet constant bloot staat aan hoge risico's.

Je zult ook wat van de marktcyclus moeten weten, zoals je weet uit andere hoofdstukken. Je wilt immers laag kopen en hoog verkopen. Daar moet wel bij gezegd worden dat met de komst van grote investeerders de markt enorm veranderd is. De Bitcoin dominantie is enorm gestegen. Bitcoin is veel belangrijker geworden en altcoins veel minder. Bitcoin blijft langer sterk, terwijl altcoins sneller minder waard worden.

Waar we waarschijnlijk getuige van zijn, is de invloed van het grote geld op crypto. De grote beleggingsfondsen kopen vooral Bitcoin en in mindere mate Ethereum. Daarom blijft vooral Bitcoin hoog staan, terwijl altcoins heel snel waarde kunnen verliezen als Bitcoin een paar mindere dagen heeft. Dit heeft het spel enorm gecompliceerd gemaakt voor nieuwkomers.

In crypto is natuurlijk niets zeker, maar de tijd dat een kleine belegger veel geld kan verdienen lijkt wel een beetje voorbij. In het verleden konden coins wel 10 tot zelfs 100 keer (2017-2018) zoveel waard worden in een bull market. Tegenwoordig is dit sterk veranderd. Bull markets zijn kort en hevig en duren een paar maanden, waarna de boel in elkaar klappt. Dit kan wel weer veranderen, maar dat is onzeker.

Als je tegenwoordig een keer 200 procent winst maakt, is dit uitzonderlijk. Het spel is dus veel moeilijker geworden om "te winnen". Je moet een kei zijn in technische analyse en je risico's heel strak afdekken. Het is niet anders. Diversificatie buiten crypto is daarom niet eens zo'n slecht idee. Je kunt dan het spannende spel met crypto spelen, terwijl je in andere markten veel minder risico loopt.

Hoeveel investeer je in crypto?

De algemene stelregel is dat je alleen geld investeert dat je nooit nodig hebt. Als je geld investeert dat je binnenkort nodig hebt voor de huur of dure aankopen, dan kan het zijn dat je investeringen onder water staan en dat je met verlies moet verkopen. Als je investeert met geld dat je ooit nodig hebt, riskeer je ook dat je emoties mee gaan spelen. Dit is geen goede basis voor investeringen.

Zie het maar als geld dat uit de roulatie is genomen. Het is voor eeuwig ondergebracht in crypto of andere investeringen en doet wat het moet doen: rendement opleveren, of op zijn minst ervaring.

Influencers in de crypto wereld

We hebben het al even over influencers gehad en zullen nu de diepte in gaan. Waarom zijn er zo veel influencers in de cryptowereld en wat is hun doel? Wat is een influencer eigenlijk? Op welk moment word je beïnvloed? Als het over influencers gaat, rijst het aantal vragen de pan uit. We gaan proberen er zo veel mogelijk te beantwoorden.

Laten we één ding voorop stellen. Je bent dit boek aan het lezen, omdat je wil leren hoe je moet investeren en waar je rekening mee moet houden. Ze noemen dat DYOR (Do Your Own Research), oftewel je eigen onderzoek doen en op basis van je bevindingen een oordeel vellen en dan pas investeren. Zodra je je laat beïnvloeden door anderen zit je op het verkeerde spoor.

Laten we gelijk een veel voorkomend voorbeeld noemen, dat onschuldig lijkt, maar dat wel degelijk beïnvloeding is (influencing). Je surft naar je favoriete site die dagelijks blogs of nieuws online zet. Je leest wat rond en gaat dan weer verder met je dag. Of toch niet? Stel je hebt tien artikelen gelezen en drie daarvan gaan over de mooie kans die de statistieken van coin X weergeeft.

Mensen zijn van nature beïnvloedbaar. Dit verhaal speelt door je hoofd. Drie artikelen die hetzelfde zeggen, dan zal er toch wel wat van waar zijn? Zeker als deze site het zegt, want het zijn oprechte en serieuze schrijvers daar. In de loop van de dag begint dit verhaal steeds terug te komen en een paar uur later besluit je om er toch maar wat in te investeren. Het resultaat maakt niet uit. Misschien hadden ze gelijk. Maar je zou eigenlijk moeten investeren op basis van eigen onderzoek en dat heb je niet gedaan. Je bent beïnvloed.

Dit is nog een redelijk onschuldig voorbeeld. Er zijn manieren van beïnvloeding die veel meer schade aanrichten.

Wat is het doel van een influencer?

Dat kunnen we in twee woorden samenvatten: geld verdienen. Het maakt niet uit of het gaat om het aantal keer dat een artikel gelezen wordt, hoeveel mensen via een link lid worden van een exchange of hoeveel mensen een bepaalde coin kopen onder invloed van een influencer, het gaat allemaal om geld. Zodra je over crypto gaat lezen moet je hier rekening mee houden.

Welke soorten influencers zijn er?

Er zijn eigenlijk twee ranglijsten van soorten influencers. De ene indeling is per groep, de ander als persoonlijkheid. Laten we beginnen met de persoonlijkheid. Persoonlijkheden bedenken een strategie en een doelgroep. Zodra de influencer weet wat je wilt horen zal hij je rijkelijk belonen met wat suikergoed, dat in dit geval meestal slecht is voor je beurs. Je tanden worden wel gespaard!

1. **Beroemde personen.** Mensen die erg bekend zijn hebben van nature een groot publiek. Als zij jou zo ver willen krijgen om een financieel product te kopen, zoals een cryptocurrency, zullen ze daarvoor betaald worden. Waarom zouden ze het anders doen? Als dit mensen zijn die nauwelijks een link hebben met de cryptomarkt, zoals een filmster of zanger, waarom zou je ze dan volgen? Soms hebben deze beroemdheden zelf geïnvesteerd in de coin die ze aanprijzen, waardoor het een typisch geval van belangenverstrengeling wordt. Als ze zo ver gaan om een eigen

cryptocurrency op de markt te brengen, moeten alle alarmbellen rinkelen. Zo'n coin is overduidelijk gemaakt om veel geld te verdienen, ten koste van heel veel investeerders.

2. De **zelfbenoemde expert**. Zodra je woorden hoort als "20 jaar ervaring met handel in aandelen en tien jaar met cryptocurrency" of "mijn resultaten spreken voor zich", et cetera, heb je te maken met mensen die grote woorden gebruiken om je te imponeren. Als ze werkelijk zo succesvol zouden zijn, zouden ze zich wel de moeite besparen om je nog te willen aansporen om zijn producten te kopen. Dan lagen ze lekker in de zon op een Caribisch eiland. Wat je vaak ziet is dat je helemaal niet kunt checken of ze wel zo succesvol zijn. Misschien heeft hij wel 20 jaar geleden aandelen gekocht en tien jaar geleden Bitcoin gekocht en is hij toen op zijn reet gaan zitten. Dat zou zeker succesvol geweest zijn, maar dat kunnen wij ook! Er zitten zeker echte experts tussen, die je op weg kunnen helpen, maar welke zijn dat dan? Nou ja, je weet al wat we gaan zeggen. Word zelf een expert!
3. **Mr. Knowitall**. Deze mensen hebben veel zelfvertrouwen en lijken wel wat op de populaire jongen van het schoolplein. Als je dit soort mensen een grafiek geeft, gaan ze helemaal los. Ze weten echt alles. Je toont ze een grafiek van Bitcoin en ze beginnen te ratelen. Ja, ja, descending triangle, bullish, for sure! Ik zou hier 3 procent van mijn stack inzetten en een stop loss op vijf procent en een take profit van 25 procent. Kan niet misgaan! Enzovoorts. Hij geeft je adviezen die er zo gemakkelijk uit komen en zo logisch klinken dat je jezelf al snel een idioot vindt. Was ik maar meer als deze persoon! Hoe kan ik dat allemaal missen? Mr. Knowitall heeft echter de neiging om een klein detail niet aan de toehoorder mede te delen: zijn winstgevendheid. Maar goed, je hoeft niet winstgevend te zijn, als je maar genoeg verdient met beïnvloeden. Spoort hij je aan om laaggeplaatste coins te kopen, dan zal hij die zelf in zijn bezit hebben of betaalde praatjes verkopen. Spoort hij je aan om een van de grote coins te kopen, dan kan het best zijn dat hij goed is. Je kunt voor de grap eens zijn advies volgen en er een klein bedrag inleggen volgens zijn methode. Neemt niet weg dat je, ja we weten het, je eigen onderzoek moet doen!
4. De **verkoper**. Dit zijn influencers die je echt overal ziet. Je kunt je kont niet keren of je komt ze tegen. Ze hebben een pagina op Facebook en maken er reclame op. Ze hebben een YouTube Channel. Ze zitten op Telegram, TikTok, Instagram, Discord, ze zitten in talkshows, je hoort ze op de radio, ze lijken je wel te achtervolgen! Overal waar ze komen lijken ze net een reclameblok. Ze sporen je aan om ze te volgen, je op te geven voor hun nieuwsbrief, zodat ze je lekker kunnen spammen. Ze verkopen allerlei cursussen en spelen de expert (soms zijn ze dat zelfs nog ook), ze hebben betaalde pagina's, ze pretenderen om jou te helpen, maar ze helpen vooral zichzelf. Deze mensen hebben weinig scrupules en verkopen je overprijsde dingen, waar je met een beetje geluk ook nog af en toe wat aan hebt. Waar ze mee bezig zijn is een commercieel imperium bouwen, waar het geld met bakken tegelijk binnen komt. Zodra de markt verzadigd is met een bepaald product, verzinnen ze gewoon weer een nieuwe om nog meer uit de markt te halen. Het zijn prima ondernemers, maar heb jij er eigenlijk wel wat aan? Buiten wat het allemaal wel niet kost. Voor het gemak mag je dit boek daar ook toe rekenen! Al zijn we niet bepaald van plan om je een potje te gaan spammen.
5. De **persoonlijkheid**. Sommige mensen proberen het voor de grap eens uit. Ze zetten wat op social media en kijken hoe het gaat. Een aantal van deze mensen raakt andere mensen op een bepaalde manier. De een is cool, de volgende sexy,

weer een andere is uitzonderlijk grappig en zo regent het aspecten die mensen hebben die anderen van nature leuk vinden. Deze influencers kunnen snel veel toehoorders krijgen. Omdat ze zoveel volgers hebben, krijgen ze de kans om dingen te verkopen. De een toont zichzelf in die coole bril van merk X en verdient daar een leuk sommetje aan. De volgende prijst cryptocurrency aan en volgers kopen dan niet zozeer omdat ze rekenen op hun expertise, maar eerder omdat ze de persoon graag mogen. Bovendien zijn er zoveel kijkers dat het weleens zou kunnen werken. Soms breken dit soort mensen door als experts, maar de meesten blijven steken in bijzaken.

6. De **grote naam**. Dit zijn mensen die werken in de crypto-industrie en daarom menen dat hun woord meer gewicht in de schaal legt dan die van anderen. Het zijn CEO's van crypto bedrijven of ze hebben een hoge functie bij een bedrijf dat een link heeft met crypto. Deze mensen roepen maar van alles over dat Bitcoin 1 miljoen wordt en Solana naar 1.000 euro gaat, omdat ze weten dat dit veel klikken en bekendheid oplevert voor henzelf en hun bedrijf. Mensen horen deze dingen graag, vooral van een "expert". De meeste hiervan roepen maar wat, omdat iets roepen toch gratis is. Ze hoesten nog een statistiekje op voor de vorm, zodat het lijkt alsof het ergens op gebaseerd is. Zodra er met uitzonderlijk hoge percentages wordt gegooid, geloof er niks van! En anders zeggen we hier en nu dat XRP 25.000 euro waard wordt! Snel kopen nu, anders mis je deze "buitenkans".
7. De **technisch expert**. Dit is een zeldzame vorm van influencer waar je echt wat aan hebt. Ze timmeren iedere dag aan de weg om nog meer te weten te komen over de cryptomarkt, je ziet ze zo'n beetje groeien als je ze volgt. Meestal geven deze mensen geen adviezen, maar tonen simpelweg de resultaten van hun onderzoek. Ze doen dat op een begrijpelijke manier, zodat een ander er ook wat aan kan hebben. Aangezien deze noeste werkers geen boodschap hebben aan uiterlijkheden, hebben ze vaak minder volgers, maar wel trouwe volgers. Ze zijn toegankelijker, omdat ze een klein publiek hebben, waar ze ook regelmatig contact mee hebben op bijvoorbeeld YouTube of in de reacties op een website. Omdat ze zo weinig volgers hebben, zijn ze moeilijk te vinden. Ze noemen zich ook geen influencer, al zijn ze dat wel.
8. De **professional**. Deze groep bestaat uit mensen die van blockchain hun beroep hebben gemaakt en die iedereen kent. Namen als Vitalik Buterin, Charles Hoskinson of Anatoly Yakovenko kent vrijwel iedereen in deze branche. Deze mensen zijn de echte experts als het gaat over cryptocurrency en blockchain. Ze hebben heel veel invloed als ze spreken, maar hebben meestal geen enkel belang bij hun uitspraken. Ze hebben geld zat en ze geven geen adviezen. Het zijn dan ook influencers vanwege hun beroep.

Naast personen als influencer heb je ook nog een andere indeling op basis van het medium.

1. **Websites** over cryptocurrency. Er zitten sites bij die echt goed zijn en neutrale informatie geven, maar ook hele commerciële. Vrijwel elke website over cryptocurrency heeft een verdienmodel. Dat is hun bestaansbasis. Zonder inkomsten zal een site snel verdwijnen. Er zitten onschuldige verdienmodellen bij, zoals referrals voor een exchange of reclame-inkomsten, maar ook minder fraaie, zoals vragen om een donatie of spam te sturen via nieuwsbrieven. Hoe goed een site ook kan zijn, ze leren je heus niet hoe je moet investeren. Dat moet je zelf doen. Je kunt

ze wel lezen als amusement, maar mensen zijn beïnvloedbaar, zoals je weet, en je kunt dus wel degelijk beïnvloed worden in je beslissingen door een crypto krant te lezen. Hoe minder sensatie een website uitstraalt, hoe beter hij meestal is.

2. **Officiële sites** van de blockchain. Als je neutrale berichtgeving zoekt over een blockchain, zoals Ethereum of Cardano, dan zit je bij hun officiële site goed. Het is wel vaak in het Engels en het is behoorlijk technisch van aard. Deze sites hebben geen verdienmodel en zijn puur voor informatie. Meestal zijn de teksten te gecompliceerd voor het gemiddelde publiek.
3. **Social media.** Dit is een heel uitgebreid medium, waar je op allerlei manieren grote groepen mensen kunt bereiken. Het doel van al deze media is eigenlijk simpel: zo veel mogelijk mensen bereiken. Op social media hinkt een influencer altijd op twee gedachten. De ene is hoe hij meer volgers kan krijgen (abonneer je nu!) en de andere is hoe hij dit moet verkopen zonder dat de kijker afhaakt. Hij moet dus waarde bieden voor de kijker. Maar deze waarde kan allerlei vormen aannemen, van kattenfilmpjes tot details vertellen over zijn persoonlijke leven (feitelijk de laatste roddels). Hij probeert mensen dus te lokken met dingen die mensen graag horen en daarna schuift hij zijn verdienmodel naar voren. Dit bestaat uit referrals, winst maken op coins die hij eerst kocht en daarna aanprijst of via affiliate marketing, waar hij een gedeelte krijgt van de verkopen. Social media zijn de minst aantrekkelijke plek om informatie in te winnen, omdat het allemaal gaat over veel geld. Er zitten een paar goede influencers bij, maar de meesten proberen je over te halen om hen rijker te maken. Bepaald geen prettig vooruitzicht, want je wil zelf rijker worden, anders was je dit wel allemaal niet aan het lezen! De best bekeken influencers zijn dat niet omdat ze goede adviezen geven, maar omdat ze gladde praatjes hebben en goed overkomen op het grote publiek.

Regelgeving voor financiële influencers

Tegenwoordig mag je niet zomaar van alles roepen over cryptocurrency en andere investeringen. De Autoriteit Financiële Markten (AFM) heeft hiervoor regels opgesteld.

Zo zijn legale beleggingsondernemingen die samenwerken met financiële influencers (finfluencers) verantwoordelijk voor wat deze finfluencers zeggen. Finfluencers mogen ook niet samenwerken met bedrijven die illegaal bezig zijn.

Het is ook verboden om misleidende informatie te verspreiden of financieel advies te geven. Advies geven mogen alleen bevoegde personen die daarvoor opgeleid zijn. Ook belangenverstrengeling wordt verboden. Daarom is ons advies ook: ben je eigen adviseur!

Influencers en jouw belangen

Het doel van influencers is om rijker te worden, net als dat van jou. Vaak gaan die twee dingen niet samen. De meeste influencers doen alsof ze je vertellen hoe je rijker moet worden. Als je op basis van hun informatie handelt, leidt het er meestal toe dat je armer wordt, dat is onderzocht. Er zijn een aantal rode vlaggen te bespeuren onder influencers:

- Influencers die **jonge accounts** hebben. Dit zijn beginnende influencers die nog niets bewezen hebben. Ze gaan vaak even snel als ze gekomen zijn.
- Een influencer die een **coin aanprijst die laag staat** in de lijst van populaire cryptocurrencies. Waarschijnlijk heeft hij zelf van deze coin gekocht en bereidt hij een dump van zijn coins op jou voor, waardoor jij geld verliest en hij verdient. Ook kan hij geld krijgen voor het shillen van een coin.
- Je krijgt bakken met **reclame** als je een influencer volgt. Een duidelijk teken dat hij om geld verlegen zit.
- Een influencer die met **adviezen** strooit. Het is bewezen dat de meeste influencers het slechter doen dan de markt. Volg je zijn adviezen op, dan verlies je gemiddeld dus veel geld. Bovendien moet je je eigen onderzoek doen!
- Een influencer die **onbegrijpelijke informatie** deelt. Meestal is het met reden onduidelijk, omdat hij niet wil dat je precies weet wat hij aan het doen is. Zo kan hij met een flashy clip allerlei grafieken bewerken en doen alsof hij er alles over weet. Hij toont je vervolgens hoeveel winst hij aan het boeken is, maar je hebt eigenlijk geen flauw idee hoe het werkt. Dat is ook de bedoeling. Rode vlag.
- Een influencer met zijn **eigen coin**. Dit is een leger rode vlaggen. Hij maakt een coin bijna gratis aan en is van plan zijn gratis coins voor veel geld te verkopen aan de markt, aan jou dus. Pure winst, maar niet voor jou.
- Een influencer die **snel geld** belooft. Onmogelijk om waar te maken, al zullen ze best af en toe een hit hebben.
- **Commentaren** onder een social media post zijn nogal **pover** van aard. Een teken dat veel toehoorders de influencer zat zijn of hem niet vertrouwen.
- Een influencer heeft een **verleden van fraude**. Google de influencer eens, als je dan toch bezig bent.
- **Overdreven verwachtingen** wekken. Typische clickbait verhalen als "Bitcoin naar 1 miljoen" of "Trump gaat zorgen voor een fantastische bull market". Titels die jou vertellen wat je wilt horen.

Met welk doel volg je een influencer?

Niet elke influencer is een money making machine. Er zijn er ook bij waar je echt wat aan hebt. Deze zijn wel ver in de minderheid.

Zo kun je flink wat hebben aan een influencer die zijn trades met jou deelt, vooral als ze je precies vertellen wat ze kopen en waarom. Meestal doen ze dit echter niet gratis. Als ze dat wel doen, ben je er zo achter of ze goed zijn. Je kijkt een aantal van zijn trades na, bedenkt wat je zelf gedaan zou hebben en je kijkt natuurlijk naar het resultaat. Blijven die goed, dan kun je er veel van leren. Meestal zitten dit soort influencers op betaalde social media, zoals Discord.

Als je al een influencer volgt, doe dat dan met een doel. Anders heb je de neiging om beïnvloed te worden op manieren die niet goed zijn voor je beurs.

Een beetje filosofie over influencers

Satoshi Nakamoto heeft Bitcoin verzonnen om de tussenpersoon uit te schakelen. Hij wilde mensen autonoom maken. Met de influencer is de tussenpersoon weer terug.

Veel influencers laten alleen hun winnende trades zien. Dat is moreel verwerpelijk, maar wel te begrijpen vanuit hun standpunt.

Influencers prijzen vaak cryptocurrencies aan die je blootstellen aan hoge risico's, zoals memecoins of hype coins.

Volgers van influencers maken van zichzelf een verdienmodel.

Door het volgen van influencers kom je nooit op eigen benen te staan.

De beste influencer ben je zelf. Jij moet leren hoe je reageert op de markt. Met vallen en opstaan zul je dan steeds betere resultaten zien.

Cryptocurrency en belasting

Dit is natuurlijk geen sexy onderwerp, maar je zult op zijn minst moeten weten rond welk bedrag je belasting moet betalen over je crypto. Ook moet je weten wat de peildatum is en hoe je moet berekenen hoeveel je dan moet betalen.

De regels hiervoor veranderen elk jaar. Daarom moet je ook de site van de belastingdienst in de gaten houden en kijken wat de regels nu zijn. De peildatum zal wel nooit veranderen, dat is het bedrag aan crypto dat je in je bezit hebt op 1 januari om middernacht (0.00 uur).

Tot nu toe is crypto een bezitting in box 3. Ook dat kan veranderen. Maar aangezien het vermogen is, zal het daar niet snel weg gaan.

In 2025 is het bedrag waarbij je belasting moet betalen het vermogen boven € 57.684, in 2026 is dit naar € 51.396 verlaagd. Het bedrag verandert ieder jaar, maar zo heb je wel een richtpunt. Als al je vermogen opgeteld boven dat bedrag uitkomt, moet je vermogensbelasting betalen. De precieze regels hiervoor zul je moeten lezen op de site van de belastingdienst.

Betaal je vermogensbelasting ook, want de boetes kunnen flink zijn als je dit niet doet.

Deel twee: de diepte in

In deel twee gaan we dieper in op aspecten die je tegenkomt bij de handel in crypto. Soms zal het wat technischer van aard worden, maar het blijft redelijk goed te volgen voor beginners.

Hypes in crypto

Een hype is een overdreven aandacht voor een bepaalde categorie cryptocurrencies (narratives), waardoor er veel van gekocht wordt. Vaak gaan ze net zo snel weer liggen als ze ontstaan zijn. Ze lijken wel wat op mode. Hypes trekken gokkers aan en zijn gevaarlijk om aan mee te doen.

In het verleden hebben we al heel wat hypes voorbij zien komen. Zo had je de ICO gekte, waarbij iedereen vooraan stond om hun zuurverdiende centen in de volgende startup te steken. Tot men er achter kwam dat meer dan 75 procent van de ICO's een scam waren, waarover later meer.

Vervolgens hadden we de DeFi hype, waarbij elke cryptocurrency die wat met DeFi te maken had explodeerde. Een paar andere hypes waren de play to earn coins, de NFT hype, memecoins en de AI coins.

Ook waren er coins die opeens heel snel de hoogte in schoten, zonder echt aanwijsbare reden, zoals Chiliz of Filecoin. Filecoin ontplofte met een maximum van 1.000 procent winst. Chiliz was een echte klapper. Deze coin wist 6.000 procent te behalen in de bull market van 2021.

Andere coins, zoals Terra Luna, deden het krankzinnig goed, maar daar stond tenminste nog wat tegenover, namelijk een hele grote schare gebruikers van het Terra netwerk. Terra Luna ging van een paar dubbeltjes naar 100 euro! Tot een donker moment in de crypto historie, waarin er een zwakte bleek te zitten in hun smart contract en de hele boel in een paar weken instortte, waarbij heel veel mensen alles verloren.

Een categorie die gehypet wordt, heeft de neiging om heel snel in waarde te stijgen. Mensen staan zeg maar in de rij om te kopen, waardoor ook andere handelaren interesse krijgen. Zo kan een coin snel in waarde toenemen en daar maken slimme handelaren goed gebruik van. Je kunt hoge winsten boeken met hype coins.

Aan het begin van zo'n hype kan een cryptocurrency meerdere malen over de kop gaan. Iedereen denkt dan dat de bomen tot in de hemel reiken. Tot het moment dat hij over zijn hoogtepunt heen is en dan kan de koers ook weer net zo snel instorten. Het is dus raadzaam om er voorzichtig mee om te springen en een teken van zwakte van zo'n coin heel serieus te nemen. Af en toe je winsten pakken is echt geen slecht idee.

Soms heeft een gehypte coin zo'n sterk fundament dat deze zich nestelt in de top 100, zoals AAVE of Maker uit de DeFi hype. De meeste verdwijnen echter roemloos naar de achtergrond. Je kunt grote winsten pakken met hype coins, maar als je niet voorzichtig omspringt met deze coins kun je ook grote bedragen verliezen. Als je je dit realiseert, kun je ook een plan van aanpak maken.

Er zijn ook coins die maar door blijven hypen. Deze zijn zeldzaam. In de bull market van 2017-2018 maakte het nauwelijks uit welke coins je had. Elke coin explodeerde en werd tot wel 100x zo veel waard, waarna de boel instortte. Die tijden zijn wel voorbij, want de marktkapitalisatie is tegenwoordig veel hoger, waardoor zulke stijgingen bijna onmogelijk zijn, omdat dat zoveel geld zou kosten. Bovendien zijn er veel meer cryptomunten.

We kennen ook nog andere gehypte coins die compleet instortten in korte tijd. Veel daarvan waren ponzi schemes, waarbij de nieuwe belegger moest betalen voor de oude om de hoge rentes op te brengen. Een voorbeeld hiervan was Wonderland Time.

Hoe begint een hype?

Een hype begint, doordat het publiek ziet dat bepaalde coins het beter doen dan de rest. Daardoor krijgen meer handelaren belangstelling voor de coin en willen meer mensen hem kopen. Hierdoor stijgt de koers nog wat meer, waardoor er nóg meer belangstelling komt, enzovoorts. Op een gegeven moment explodeert de koers en de hype is begonnen.

Als er meer coins zijn die lijken op de gehypte coin, kunnen die ook opeens meeliften op het succes van hun broeders. Op zo'n manier start de hype in een bepaalde categorie.

Ook influencers kunnen de hype lekker opvoeren. Zodra zij zien dat een bepaalde coin of categorie het goed doet, vullen zij hun zakken met deze coins en zwepen de kijker op om er ook van te gaan kopen. Naarmate het succes van een hype voortduurt, beginnen de verhalen los te komen waarom het zo'n goede coins zijn. Zodra de hype gaat liggen hoor je er niemand meer over. Zodra je ziet dat de koers flink inzakt, moet je met deze dingen geen risico's nemen: verkopen die hap!

Voorbeeld hype traden

Nu zul je zeggen dat het dan best een goed idee is om aan een hype mee te doen, als je er zulke hoge winsten mee kunt maken. Daar ben ik het volledig mee eens. Je kunt grote winsten boeken door aan hypes mee te doen, maar je moet wel goed weten wat je doet!

Laten we eens twee traders naar de voorgrond brengen, de ene trader heet Jack the Pro en de andere heet Joe the Amateur.

Jack gaat aan een hype meedoen en heeft een plan. Als hij zijn geld heeft verdubbeld, haalt hij de helft er uit. Hij kan dan niks meer verliezen. Als hij nog een keer verdubbelt, haalt hij nog eens de helft er uit. Hij heeft dan al 100 procent winst zonder verder risico te lopen. Jack heeft dit vaker gedaan en heeft zo flinke winsten geboekt. Voor de zekerheid zet Jack een stop loss bij aankoop van 10 procent, voor als de boel instort nog voor er enige winst is. Hij kan dan later misschien nog eens instappen. Precieze percentages zijn verzonnen, iedere pro doet het anders, maar ze hebben allemaal een plan.

Joe the Amateur stapt op hetzelfde moment in als Jack. Op een gegeven moment, als Jack de helft uit casht, begint Joe op een veel hogere winst te staan dan Jack. Als Jack nog eens

uit casht, begint de voorsprong van Joe flink op te lopen, want de hype coin trekt nog steeds volle zalen. Joe heeft al 400 procent winst en kan zijn geluk niet op. Op een gegeven moment gaat de wind wat liggen en begint de coin een beetje te dalen. Maar er is nog niks aan de hand, want Joe heeft nog meer dan 300 procent winst, veel meer dan Jack.

Dan slaat het lot toe, de coin begint stevig te dalen in korte tijd. Jack zag zijn stop loss afgaan en liep weg met meer dan 100 procent winst. Joe weet niet goed wat hij moet doen en ziet zijn winsten verdampen. Op een dag wordt hij wakker en ziet dat hij nu zelfs op verlies staat! Na de volgende daling verkoopt hij in paniek en heeft een flink verlies moeten incasseren.

Het verschil is direct duidelijk. Jack weet uit ervaring hoe hij met een hype coin moet werken en voert zijn plan minutieus uit. Hij heeft meer dan 100 procent winst geboekt zonder veel risico te lopen. Joe had natuurlijk moeten cashen, toen hij op 400 procent winst stond. Maar hij had geen plan, dus op basis waarvan had hij dan moeten verkopen?

Als je geen plan hebt is het als het zwemmen in een zwembad zonder randen. Je kunt misschien erg lang blijven zwemmen, maar uiteindelijk zul je kopje onder gaan.

Een punt dat we wel nog moeten maken is dat het vrijwel onmogelijk is om het maximale uit een hype te halen. Je weet immers pas of het een hype is, als hij al op gang is gekomen. Daarom zul je coins niet op de bodem kopen, tenzij je een glazen bol hebt die aangeeft dat bepaalde coins onderdeel gaan worden van een hype. Als je ze toevallig hebt dan heb je geluk of een goede neus.

Een hype start meestal heel simpel. Van een enkele coin of soort coin wordt meer gekocht dan van andere coins. Opmerkelijke handelaren, meestal pro's, kopen flink wat van deze coins en de koersen gaan wat sneller omhoog. In de media krijgen deze coins dan veel aandacht, waardoor het grote publiek (het leger amateurs) ook eens een gokje wil wagen. Het spel is op de wagon en de hype is geboren.

Op het moment dat er geen nieuwe kopers meer bij komen, zullen de pro's beetje bij beetje hun coins gaan verkopen. Zij zien dat er geen benzine meer in de tank zit en dat hij waarschijnlijk niet veel hoger zal komen. Op het moment dat zij beginnen te verkopen, zal de koers dalen, want zij hebben veel geld en dus invloed op de koers. Als de koers begint te dalen zullen veel andere houders ook gaan verkopen, waardoor de koers in korte tijd instort. Zij die dan nog coins hebben, zijn meestal de klos en draaien opeens verlies.

We zullen dit blijven benadrukken, maar je moet een plan hebben, anders weet je niet wat je moet doen. Hypes kunnen je dus veel opleveren, maar ook kosten, omdat het allemaal veel sneller gaat dan bij andere coins.

FUD en FOMO

We gaan het eens hebben over FUD en FOMO. FUD betekent Fear, Uncertainty en Doubt. FOMO betekent Fear Of Missing Out.

FUD

Als we het over FUD hebben, gaat het meestal om FUD verspreiden. Er zijn allerlei sites die geruchten, nieuws en verhalen de wereld in brengen, zoals grote nieuwssites, blogs van exchanges en particuliere sites. Ook op YouTube en andere social media kanalen stikt het van de FUD-verspreiders. Wat je niet moet vergeten bij al deze verhalen is dat ze verspreid worden om gelezen te worden. De kachel moet roken, dus willen ze meer views, meer leden, meer inkomsten.

Deze nieuwsverspreiders hebben ook een verdienmodel. Meestal betreft het onschuldige inkomsten, zoals referrals voor populaire exchanges of links naar cursussen en dergelijke. Hoe meer mensen hun verhalen lezen of kijken, hoe groter de kans is dat ze er iets mee verdienen. Daarom schrijven ze verhalen of maken video's met een hoog clickbait gehalte.

Clickbait? Dat betekent dat ze je willen verleiden om hun verhaal aan te horen, zodat ze kans maken om geld te verdienen als je een van hun inkomstenbronnen vult. Een kop als "Bitcoin stort in: einde bull market!" zal meer views krijgen dan "Bitcoin kleine dip". Hoe hijgender de titels zijn, hoe minder betrouwbaar ze meestal zijn. Maar vergeet niet dat luisteren naar anderen invloed heeft op je geest.

Stel dat je geklikt hebt op de eerste titel en je bent bang geworden door dat verhaal en verkoopt al je crypto op basis van dat verhaal. Zó onschuldig is het dan allemaal niet meer! Een week later staat de markt 25 procent hoger en zit jij met een kater. Maar dat verhaal had toch weer een extra klik. Daarom is het te prefereren om elke nieuwssite of YouTube kanaal puur als amusement en niet als een soort advies te zien. Niemand weet wat de crypto koersen gaan doen. Wie beweert van wel, liegt.

Er is wel een redelijk betrouwbare plek waar je het sentiment kunt bekijken, namelijk de Fear and Greed Index, die op meerdere plaatsen te vinden is, zoals op CoinMarketCap. Daar kun je in een oogopslag zien of er angst of euforie in de markt zit. Deze index bestaat uit onderdelen die je kunt meten: volatiliteit, volume, social media sentiment, Bitcoin dominantie, trends en een vragenlijst waarin beleggers zelf hun stemming in kunnen vullen.

Het is beter om deze index in de gaten te houden dan te luisteren naar anderen. Er wordt al te veel gepraat en al helemaal over cryptocurrency! Kijk je naar deze index dan zie je extreme fear, fear, neutral, greed en extreme greed voorbij komen. Het is verleidelijk om te kopen als het groene kandelaars regent, maar Warren Buffett ziet dit heel anders:

"Be greedy when others are fearful and be fearful when others are greedy."

Hiervoor hebben we een voorbeeld nodig. **Scenario 1:**

Stel Bitcoin is al een tijdje aan het stijgen. De Fear and Greed Index staat op extreme greed. Bitcoin is met 20 procent gestegen en de andere coins hebben ook flinke stijgingen laten zien. Iedereen denkt dat de bomen tot in de hemel groeien en koopt er lustig op los. Dit is een moment waarop professionele traders op gaan passen om hun investering te

beschermen. Ze hebben flinke winsten staan, omdat ze laag ingekocht hebben. Ze kunnen er dan voor kiezen om tijdelijk geheel of gedeeltelijk uit de markt te stappen en te wachten op een correctie of hun stop loss hoger te zetten.

De pro's zijn dus fearful when others are greedy. Ze kennen het klappen van de zweep. Ze weten dat een kleine dip (paar procent daling) snel kan omslaan in een correctie van meer dan 10 procent van de markt. De gewone traders zien slechts groene getallen en kopen steeds meer bij. Zij kopen tegen zulke hoge prijzen dat hun winsten, als ze die al hebben, vaak laag zijn. Totdat er geen nieuwe kopers meer bij komen. Opeens is het aantal verkopers groter dan het aantal kopers en beginnen de koersen plotseling te dalen, zo werkt vraag en aanbod.

Bitcoin daalt dan op een dag met een paar procent, daarbij de andere coins meeslepend in zijn val. Door de rode candlesticks beginnen meer mensen te verkopen. Opeens worden de stop losses van veel handelaren getriggerd, waardoor er nog een flinke dip bij komt en er een correctie ontstaat. Dit kan heel snel gaan, binnen enkele uren, en het kan heel diep gaan. Correcties van 25 procent of meer komen vaker voor tijdens de bull market, omdat de coins zo veel gestegen zijn.

Het is ook een spel van de bulls tegen de bears. De bulls willen de prijs altijd verder opdrijven en de bears gokken op dalingen. Hier maken zij hun geld mee. De bulls zitten long en de bears short. Als er met hefboom wordt gehandeld wordt het allemaal net even wat krachtiger en dat komt heel veel voor in de crypto wereld. Als iemand gokt op een stijging van een coin en hij heeft een hefboom van 10, dan is een correctie van 10 procent van de koers van die coin voldoende om hem uit de markt te drukken. Hij moet dan alles verkopen en drukt op die manier de prijs nog veel verder.

Het omgekeerde geldt voor shorters. Zij gokken erop dat de koers van een coin gaat dalen en als de koers opeens gaat stijgen kan er een moment komen dat zij geliquideerd worden en dat zij gedwongen worden de coin te kopen, waardoor de koers nog steviger stijgt. De handel met hefboom is er vaak verantwoordelijk voor dat cryptocurrency zo volatiel is.

Scenario 2:

Stel Bitcoin is al een tijdje aan het dalen. Hij staat nu al 20 procent lager en de Fear and Greed Index staat op extreme fear. De professionals hebben hun coins al lang verkocht en zitten nu te wachten op een goed instapmoment. De gewone handelaren durven nu echt geen coins te kopen uit angst dat de markt nog verder inzakt. Dat kan natuurlijk ook gebeuren.

De professionele traders hebben hun technische analyse gedaan, waarover later meer, en zien in dat dit wellicht een goed moment is om in te stappen. Be greedy when others are fearful, remember? Zij weten dat de risico's nu een stuk kleiner zijn en hun kansen groter. Ze zullen hun investeringen zeker nog beschermen met een stop loss, maar zij zien dit als een goed moment waarbij ze risk vs reward bekijken. Hun risico is dat de koersen verder zakken en dat hun stop loss getriggerd wordt. Hun beloning kan echter heel hoog zijn. Wordt de stop loss geraakt? Dan kunnen zij het later nog eens proberen bij wellicht nog lagere inkoopprijzen.

Stel dat ze in een kwalitatief hoogstaande coin willen investeren als Cardano of Solana. Deze coins hebben in dit voorbeeld allebei 40 procent van hun waarde verloren in de afgelopen tijd, toen Bitcoin met 20 procent daalde. Omdat de koersen zo sterk gedaald zijn, kunnen de opbrengsten veel hoger zijn, dan als je coins koopt in een stijgende markt. Zij kopen dan bijvoorbeeld Cardano en Solana tegen zulke gereduceerde prijzen, dat ze goede kans maken op meer dan 50 procent winst. Stel Solana is van 200 naar 120 euro gedaald. Dan hoeft hij, als je nu aankoopt, “slechts” naar 180 euro te stijgen om 50 procent winst te boeken. Dat kan best gebeuren.

Stel je koopt Solana later, als het al dagen groene candles regende en Solana staat alweer op 150 euro. Dan zijn je winstkansen enorm gedaald, omdat de prijs per coin veel te hoog is om flinke winsten te behalen. Als Solana dan de 180 euro behaalt, heb je opeens nog maar 20 procent winst. De inkoopprijs is het allerbelangrijkste als het gaat om winstmarges. Wie te hoog inkoopt, boekt meestal geen hoge winsten, maar loopt wel snel risico, omdat de inkoopprijs zo dicht bij de huidige prijs kan staan.

Deze twee scenario's horen bij een bull en bear market en daar zullen we zeker nog eens op terugkomen.

FUD wordt dus verspreid om angst te zaaien. Het kan dus heel goed verspreid worden door handelaren die short gaan, oftewel erop gokken dat de koersen gaan dalen. Zij kunnen zelfs schrijvers of influencers inhuren om dit te verspreiden, omdat ze met koersdalingen heel veel geld kunnen verdienen.

FOMO

Het omgekeerde komt veel vaker voor. Fear of Missing Out of FOMO is een bekend begrip uit de cryptomarkt. Het betekent dat je bang bent om iets te missen. Je ziet de koersen maar steeds stijgen en wil ook geld verdienen, heel begrijpelijk. Dit overkomt veel nieuwe traders, die in het nieuws horen dat Bitcoin record na record breekt. Zij willen ook graag meedoen aan dit feestje en investeren als Bitcoin heel hoog staat.

Deze “feestjes” kunnen heel kort duren, want vaak zie je dat er dan een correctie volgt, waarop deze nieuwelingen in paniek snel verkopen met veel verlies, omdat ze nog niet genoeg ervaring hebben met deze materie. Sommige daarvan haken dan direct definitief af. Reden te meer om je vooraf goed in te lezen en te begrijpen wat je aan het doen bent.

FOMO wordt veel meer verspreid door allerlei kanalen, omdat goed nieuws beter scoort. “Bitcoin knalt de hoogte in, nieuw record in aantocht?” Zo'n kop zal sneller geklikt worden dan een aankondiging van een aanstaande bear market. Neem niet weg dat je vrij weinig hebt aan zo'n kop, tenzij ze je precies kunnen vertellen of het realistisch is dat er een nieuw record komt met bewijs door technische analyse of een peiling van het sentiment. En dan nog hebben ze het vaak fout.

De angst om wat te missen is een van de sterkste factoren die bijdragen tot verliezen. Je koopt vaak te hoog in als je hier last van hebt. Ook koop je coins die het al heel goed gedaan hebben, waardoor er nog maar weinig rek naar boven in de koers zit.

Maar het kan ook een stuk erger, je valt voor de meme coin hype. Memecoins kunnen binnen korte tijd heel grote winsten opleveren, maar ook binnen uren compleet instorten. Wil je daar je geld in steken, dan moet je heel goed weten wat je doet. Een stop loss is onmisbaar bij zulke coins, omdat je iedere dag en nacht overvallen kunt worden door verliezen van meer dan 50 procent in een korte tijd.

Er komen ook regelmatig rug pulls voor bij memecoins. Dat betekent dat mensen met veel coins hun hele bag dumpen tegen marktprijs, waardoor de koers in korte tijd naar 0 gaat. Veel makers van memecoins zijn immers anoniem en kunnen doen wat ze willen. Ik snap best dat je graag een coin wilt kopen die heel snel stijgt, maar memecoins zijn extreem volatiel, hebben geen enkele gebruikswaarde en meer dan 99 procent van deze coins daalt uiteindelijk naar 0. Bepaald geen fijn vooruitzicht voor je geld! Het stikt van de verhalen over mensen die rijk werden met memecoins, maar niemand vertelt het verhaal van 99 procent van de traders die veel of al hun geld kwijt zijn door memecoins.

Voor de grap hebben we een keer een groot aantal memecoins gekocht die het erg goed deden, maar nog niet de top 100 hadden gehaald. We hadden er een paar honderd euro in gestoken die we best konden missen. We wilden gewoon eens uit de eerste hand bekijken hoe zo'n avontuur verloopt. Het was natuurlijk te voorspellen, maar het ging niet bepaald goed. Je ziet eigenlijk constant dezelfde patronen. Een tijdje kan een memecoin het best goed doen, maar op een gegeven moment beginnen ze *allemaal* sterk te dalen en verdwijnen ze in de vergetelheid. Uiteindelijk worden ze allemaal waardeloos. Het zijn er ook te veel tegenwoordig. Slechts een heel zeldzame coin weet de top te halen en daar te blijven, zoals Dogecoin of Shiba Inu.

Als je serieus aan de slag wilt met cryptocurrency, trap er dan niet in. We snappen dat je wellicht aangetrokken wordt door allerlei FOMO verhalen van influencers en websites die gewoon geld willen verdienen en dat de vermeldingen van CoinGecko van de grootste stijgers vrijwel altijd memecoins zijn, maar vergeet niet dat als de coins weer beginnen te dalen dat zowel influencers als websites zoals CoinGecko opeens stil worden wat betreft die coins en dat ze andere coins gaan vermelden, terwijl jij misschien die coins hebt gekocht en je beurs geleegd ziet worden.

Wie in de markt zit voor een "quick buck" zal regelmatig grote fouten maken onder druk van FOMO. Het is een stuk aantrekkelijker om te investeren in kwalitatief hoogstaande coins op basis van analyse. Als het dan lukt geeft dat ook veel meer voldoening. Als het keer op keer lukt zit je op het juiste spoor en kun je net zo lang in de markt zitten als je wil. Wie naar een cryptocurrency kan kijken die steeds meer waard wordt in korte tijd, maar volgens analyse ook snel kan instorten en daarom geen cent er in stopt, zit op de goede weg.

FOMO kan ervoor zorgen dat je instapt in een cryptocurrency op zijn top, waarna hij aan een scherpe daling begint, die erg diep kan gaan, juist omdat hij al zoveel is gestegen. Wat moet je doen als je dit overkomt? Het beste is het om een stop loss te zetten, zodat je niet meer kunt verliezen dan een klein percentage. Wat echter veel onervaren handelaren overkomt is

dat ze in paniek met veel verlies verkopen, omdat ze geen stop loss hadden gezet. Soms begint dan deze coin weer te stijgen, misschien zelfs tot hoger dan hij eerst op zijn top waard was. Een goed moment om te kopen? ;)

De belangrijkste les op het gebied van FOMO is dat je je niet laat beïnvloeden door anderen. Zie elk nieuws over crypto als amusement. Als iemand zegt dat Bitcoin een miljoen waard wordt, proficiat! Cool story, bro. Gaat Ethereum over Bitcoin heen? Aha. Solana wordt de nieuwe Bitcoin? Echt? Deze verhalen zijn slechts bedoeld om lezers te trekken en geld te verdienen. De enige reden dat je geld steekt in coins moet vanuit jezelf komen. Dit brengt verantwoordelijkheid met zich mee, maar het kan ook erg plezierig zijn, als je steeds beter wordt.

Crypto scams

Oplichting in de cryptowereld is zo oud als crypto zelf. Je kunt het zo gek niet bedenken of iemand heeft het al verzonnen. Een kangoeroe gebruiken om je crypto wallet leeg te halen? Waarschijnlijk al verzonnen!

We zullen de meest voorkomende vormen van oplichting met je doornemen, zodat je deze dingen niet uit de eerste hand hoeft te ervaren, omdat je dit stuk gelezen hebt over hoe ze toeslaan.

Zelfs de intelligentste en meest oppassende investeerder is weleens in een van deze scams getrapt. Tegenwoordig kunnen oplichters de stank van een beerput goed verbergen!

Laten we de lijst van “the dark side of crypto” eens doornemen.

Too good to be true scams

Een goed voorbeeld van zo'n oplichtingspraktijk was Bitconnect uit 2016. Deze is beroemd en berucht vanwege het aantal rode vlaggen. Ondanks al deze aanwijzingen dat het een scam was, wisten de organisatoren met een uitgekiend plan miljoenen op te halen met een simpel ponzi scheme. De meeste ponzi schemes hebben een vergelijkbare opzet. Je krijgt een bot voorgehouden met de belofte van snelle en grote winsten. Deze winsten moeten betaald worden door nieuwe deelnemers, anders is het spel uit, maar dat vertellen ze er natuurlijk niet bij.

Als je bijzonder grote winsten wordt beloofd, ga er dan maar van uit dat het een ponzi scheme is. Rente van boven de pakweg 25 procent per jaar is niet op de lange termijn vol te houden. Meestal bieden ze veel meer, omdat ze weten dat hebzucht een goede aanjager is.

Bitconnect had een anoniem team en geen whitepaper. Veel mensen wisten in het begin niet eens waar ze in investeerden. Investeerders werd wijsgemaakt dat ze een Return On Investment (ROI) van 480 procent per jaar konden behalen. Zij konden dit waarmaken door

een super trading bot, die zeer hoge winsten produceerde. De vraag is dan waarom ze nog investeerders nodig hadden, logica is bij dit soort projecten vaak ver te zoeken.

Ze hadden een prima referral programma, waarbij je 7 levels had, waardoor je nóg meer kon verdienen. Klein nadeel was, dat je minstens \$10.010 moest inleggen om mee te doen. Iedereen die meedeed begon anderen te pushen om ook mee te doen, erg naar allemaal. In tien jaar kon je meer dan \$90 miljoen bij elkaar krijgen als je alles herinvesteerde, los van de referrals. Best lekker, als je maar \$10.000 hebt geïnvesteerd. Ook nogal ongeloofwaardig.

Hoe je moest uitcashen wist niemand. Zo bleef alles binnen het systeem zitten, waardoor virtuele winsten enorm opliepen, maar niemand bij zijn geld kon. Vroege investeerders waren allemaal miljonair. Nou ja, op papier dan.

De website stond ook vol met taalfouten. Dit kan geen enkel zichzelf respecterend bedrijf zich veroorloven en is een teken aan de wand.

In 2018 werd duidelijk dat het heel goed ging met de medewerkers van Bitconnect, die allemaal in de zon lagen en een feestje bouwden van het geld. Dit piramidesysteem klapte toen echter in elkaar en het spel was uit.

Hoewel er veel duidelijke signalen waren dat het een scam was, wisten deze rakkers toch heel veel geld bijeen te sprokkelen. De enige redenen hiervoor waren de hoge winsten die investeerders in het vooruitzicht werden gesteld en een uitgekiend marketingplan. Hierdoor dachten investeerders niet meer helder. Blijf dus weg van projecten die te hoge rentes en winsten beloven, het is vrijwel altijd een scam of het ontploft op het moment dat de hoge rentes en winsten niet meer kunnen worden uitbetaald.

Andere voorbeelden van dit soort scams zijn OneCoin, Plus Token, Pincoin en iFan, Bitcoin Saving and Trust, Mirror Trading International en Time Wonderland. Als het too good to be true klinkt is de kans dat het dat ook is bijna 100 procent.

Fake ICO

Een tijd geleden was de Initial Coin Offering (ICO) geweldig populair. Bij een Initial Coin Offering kun je coins kopen, voordat een blockchain gelanceerd wordt. Het regende van deze dingen en de beloftes rezen de pan uit. Tegenwoordig zijn er veel minder ICO's, maar nog steeds zijn de meeste een scam, waarbij ze wel geld aannemen, maar vervolgens hoor je er niets meer van. Een soort LCO dus, een last coin offering.

Hoewel je met coins kopen bij een ICO hoge Return On Investment kunt behalen, is het heel lastig om te investeren in de juiste. Meer dan 80 procent van de ICO's is een scam. Het helpt als je kijkt wie er nog meer investeren in een ICO. Zie je Pantera Capital, Andreessen Horowitz of andere bekende durfinvesteerders staan, dan zal het een kansrijke cryptocurrency zijn. Weet je vrijwel niets van een project, dan is de kans op succes erg laag.

Investeringsfraude

De opzet van deze truc is simpel. Je probeert mensen over te halen om geld te investeren, om er vervolgens met de poet vandoor te gaan. Sommige van deze oplichters durven zelfs te adverteren op social media, bij Google of op tv.

Het lokkertje is meestal een platform, waar je je geld naartoe kunt sturen, waarna je groot geld gaat verdienen op welke wijze dan ook. Ze zijn ook heel slinks. Als je een klein bedrag investeert geven ze je de voorgespiegelde rendementen. Zodra je met groot geld over de brug komt zie je het nooit meer terug.

Soms word je ook gebeld. Investeren moet je nooit over de telefoon doen. Vrijwel altijd een scam. Bij twijfel kun je naar TrustPilot gaan om te kijken welke rating ze daar krijgen. Ons advies is om dit soort bedrijven te mijden.

Faucet fraude

Bij sommige websites kun je bescheiden bedragen bij elkaar sprokkelen voor het lezen van e-mails of het bekijken van reclames. Zodra je een redelijk bedrag bij elkaar hebt, weigeren ze het uit te betalen. Faucet websites zijn meestal zonde van je tijd.

NFT fraude

De wereld van de NFT is nog erg onduidelijk. Bij de aankoop van een NFT zullen de meeste mensen niet weten hoe ze moeten checken of ze een unieke NFT hebben gekocht. Zo kan het best zijn dat de NFT van "De Nachtwacht" al honderden keren verkocht is voor een flinke prijs en dat jij de volgende bent die opgelicht wordt.

Aangezien er weinig regulatie is in de wereld van de NFT, heb je ook weinig rechten in deze jungle. Blijf er gewoon weg, tenzij je precies weet wat je doet.

Pump and dump

Dit is een van de meest logisch klinkende vormen van oplichting en daarom trappen ook zoveel mensen er in. Het begint allemaal met een uitnodiging voor een pump and dump groep. Je bent benieuwd en gaat eens kijken wat ze daar doen.

De opzet is simpel. Op datum X wordt coin Y (die ze pas op het laatste moment onthullen) massaal aangekocht door de leden. Doordat zo veel mensen de coin kopen, zal zijn koers dan stijgen. Jij hebt de eer om mee te doen! Meestal gaat het om een coin die laag in de lijst van cryptocurrencies staat, omdat bij zo'n coin de koers sneller kan stijgen als er opeens interesse voor is.

De datum is gezet. Op het moment suprême roepen de organisatoren "nu!" Ieder lid van de groep begint de coin te kopen en de koers gaat inderdaad snel omhoog. Binnen minuten

daalt de koers ook weer hard. De deelnemers beginnen te beseffen dat ze bij de neus zijn genomen en verkopen nog snel met veel verlies, voordat de koers totaal inzakt.

Wat de organisatoren van pump and dump groepen je niet vertellen is dat zij geleidelijk die coin hebben zitten inslaan. Dit doen zij steeds met kleine bedragen, zodat de koers nauwelijks beweegt. Op het moment dat ze genoeg coins hebben om een mooie winst te maken wordt de oproep gedaan. De tijd staat dan vast, maar om welke coin het gaat krijg je pas op het laatste moment te horen. Hoe zou dat toch komen? Oh ja, omdat je anders op het idee kan komen om ook in te slaan van deze coin. Het is een get rich quick scheme, maar dan alleen voor de insiders.

Rug pull

Dit gebeurt heel veel bij memecoins. Als een coin net nieuw is, zit er nog niet zo veel geld in. Naarmate meer mensen investeren in de coin, loopt de liquiditeit op. De totale marktkapitalisatie wordt steeds hoger en op een gegeven moment kan het interessant zijn voor mensen met veel coins om ze allemaal te verkopen.

Vooraf de maker van een coin kan zo binnenlopen, als hij genoeg coins zelf gehouden heeft om een rug pull uit te voeren. Hij dumpst dan al zijn coins tegen marktprijs (elke prijs boven 0) op de markt en binnen minuten is de coin niets meer waard. Daarom verdwijnen ook zo veel memecoins van de markt. De ene na de andere rug pull. Zodra de koers op 0 staat, investeert niemand meer in die coin.

Als je bij een block explorer ziet dat een paar wallets vrijwel alle coins in hun bezit hebben, of dat 1 wallet er te veel heeft (25 procent of zo), dan is een rug pull mogelijk. Investeer daarom niet in zulke coins en haal je geld er zo snel mogelijk uit als je dat wel gedaan hebt.

Chat scams

Af en toe kom je in een chatroom en een paar mensen zijn aan het chatten over hun investeringen en dat ze zoveel winst maken. Ze spreken niemand aan, maar de toehoorders happen toe. Ze vragen hoe ze al dat geld dan verdienen.

Op dat moment weten de chatters dat ze beet kunnen hebben. Ze vertellen over hoe investeerder X op platform Y ze begeleidt en hoeveel ze dat oplevert. Ze dropen een link, zodat ook jij kunt profiteren van Mr. X. Het kan ook gaan om een trading bot of welke "kans" dan ook. Zodra je geld inlegt ben je dat kwijt.

Er wordt gewoon een chat script afgewerkt, dat zelfs door bots kan worden afgespeeld. Er wordt veelvuldig gebruikgemaakt van goedgelovigheid in de crypto wereld.

Bekende personen

Er wordt gegooid met grote en bekende namen in reclames en op social media. Trump heeft flink ingeslagen van deze coin. Musk zegt dat deze coin flink gaat stijgen. Frenkie de Jong heeft alle vertrouwen in deze coin. De Kerstman vindt dit de beste coin aller tijden!

Als er met bekende namen wordt gestrooid, is het een scam. Dit is een lokkertje.

Cloud mining

Op zich is dit geen scam, maar omdat je betaalt aan mensen die vrijwel overal kunnen zitten en die je nauwelijks verantwoordelijk kunt stellen, zijn er veel scams op dit gebied.

Soms zie je zelfs geen cent, maar het komt ook veel voor dat je veel te weinig krijgt ten opzichte van wat je inlegt. Oplichting is gewoon te eenvoudig in deze vorm van minen.

Wil je toch meedoen, kijk dan op TrustPilot welk cloud mining bedrijf eerlijk is.

Fake airdrops

Af en toe zie je in je crypto wallet opeens nieuwe coins staan. Deze lijken via een airdrop in je wallet te zijn gekomen. Soms lijken ze zelfs veel geld waard.

Zodra je deze coins probeert te verkopen lukt dat niet. Je betaalt wel transactiekosten, maar je krijgt ze niet verkocht. Ze zijn locked. Ze kosten je geld.

Een aantal van die coins kun je alleen verkopen als je nog even een wallet maakt en daar geld op stort of iets dergelijks. Niet dat je ze kunt verkopen als je dat doet, maar ze willen je zo overhalen om geld te storten, zodat zij het van je kunnen stelen. Good practice is om dit soort coins te negeren. Voor je het weet kun je iets doms doen en veel geld kwijt zijn.

Ransomware

Dit is het op slot zetten van je operating systeem, inclusief al je bestanden. Als je weer toegang wil krijgen, zul je losgeld moeten betalen. Dit komt vaker voor bij grote bedrijven of rijke investeerders.

Je kunt je hier tegen beschermen door geen verdachte links te openen en je computer goed te beveiligen.

Spoofing: valse exchanges en websites

Tegenwoordig is het namaken van een website een stuk eenvoudiger dan voorheen. Het kan dus best dat je op een website komt die er precies zo uit ziet als PancakeSwap of Uniswap.

Je kunt er ook alles doen wat je op zo'n DEX kunt doen, zoals coins kopen en verkopen. Als je niet goed oplet en daar gaat handelen, ben je alles kwijt.

Een oplossing hiervoor is om de eerste keer dat je naar een decentrale exchange gaat of een website waar je coins kunt kopen en verkopen goed op te letten of je bij de officiële website zit. Heb je die gevonden, zet hem dan bij je favorieten, zodat je nooit bij de neus kunt worden genomen door een Google resultaat. Dit komt steeds vaker voor.

Wat ze vaak doen is de URL van de website een klein beetje aanpassen, zodat je het niet zo snel ziet, zoals PancaekeSwap of Umiswap. Dit noemen ze typosquatting of spoofen (foppen), waarbij ze mensen eerst naar de site lokken, om vervolgens stiekem je coins te stelen. Het komt ook op andere gebieden voor, zoals in het verleden met Google, Amazon en GitHub.

Wat vrij vaak voorkomt is dat een nieuwe DEX even snel wordt opgezet, het is immers open source. Je kunt daarmee vrij snel een DEX opzetten die er precies zo uit ziet en werkt als PancakeSwap of Uniswap. Een aantal hiervan zijn regelrechte scams. Je kunt er wel op storten, maar niets er af halen. Veel van die afgeleide sites hebben ook de neiging om in het begin aandacht te trekken en vervolgens gaat de native coin en de gebruikersaantallen flink naar beneden en verlies je veel geld. Als je met een DEX werkt, doe het dan met een die populair is.

Wat tegenwoordig ook vaker voorkomt is wallet adres spoofing. Hierbij maken oplichters een gedeeltelijke kopie van je wallet adres, waarbij ze de eerste en de laatste cijfers kopiëren, zodat je bij een vluchtige check denkt dat het gaat om het juiste adres. Dit kun je voorkomen door altijd het volledige adres te kopiëren en te plakken, waardoor je hier niet op hoeft te letten.

Diefstal en hacken

Diefstal van je coins kan alleen maar als ze je wachtwoord weten voor bijvoorbeeld MetaMask, je private sleutel van een coin of de seed phrase van je wallet.

Een wallet met slechts een wachtwoord als bescherming is geen basis om veel geld op te zetten. Raden ze het dan ben je alles kwijt. Gebruik altijd lange en gecompliceerde wachtwoorden, als je er ook maar wat op zet. Sla dit wachtwoord niet op met Google of in een file op je computer. Ben je gehackt, dan weten ze het.

Zet 2FA aan, als de mogelijkheid er is. Van je telefoon is er maar 1 op de wereld, dus die krijgen ze niet snel te pakken. Voor nog meer bescherming kun je een whitelist maken van adressen waar coins naartoe overgemaakt mogen worden.

Staan je coins op een exchange, dan kunnen die gehackt worden. Normaal gesproken zijn zij verantwoordelijk voor het veilig houden van je coins. Maar niet alle exchanges hebben genoeg geld om voor sterke beveiliging te zorgen. Ook zijn er exchanges die hun verliezen door hacks afwentelen op de klanten. Kies daarom voor een grote en gereputeerde

exchange. Als je daar je coins stalt hebben ze vaak een sterke beveiliging en betalen zelf voor een eventuele hack.

Een hardware wallet is de beste bescherming tegen hacken, maar pas wel altijd op als je verbinding maakt met het internet.

Trojan horse, malware

Er bestaan sites die automatisch software op je computer installeren, waarna jouw computer aan de slag gaat om anderen geld op te leveren. Dit kan variëren van minen tot het installeren van kwaadaardige software die je veel geld kan kosten of ervoor kan zorgen dat je Windows opnieuw moet installeren.

Ook zijn er keyloggers die een opname kunnen maken van wat je intypt, inclusief wachtwoorden. Er zijn programma's bekend die al je foto's scannen op belangrijke informatie over je wallets. Zet dus nooit informatie op je computer waarmee hackers bij je coins kunnen komen. Deel ook nooit je scherm met buitenstaanders, want dan kunnen zij gaan kijken bij je openstaande tabbladen of programma's of er wat te stelen valt. Als je bijvoorbeeld hebt ingelogd bij een exchange met 2FA en je deelt je scherm, dan kunnen oplichters je munten versturen naar henzelf vanuit die exchange.

Allerlei netwerken waar veel reclame op voor komt, kunnen nare programma's verbergen die na installatie veel RAM kunnen gebruiken. Soms zie je nog een popup verschijnen, waar je niet op moet klikken, want dan wordt de malware geïnstalleerd. Een adblocker helpt al veel. Is je computer opeens langzaam of veel aan het ratelen, terwijl je zelf niets doet, dan is het tijd voor een virusscan.

Veel malware programma's doen zich voor als bekende software of als software die je wel wil hebben. Zodra je het installeert, heb je een Trojan op je computer. In het ergste geval doet je besturingssysteem het niet meer goed. Dan moet je Windows opnieuw installeren.

Fake help en support

Bij een DEX hebben ze niet eens medewerkers van de helpdesk. Alles gaat automatisch, dus als iemand zegt dat ze van de helpdesk zijn van Uniswap of zo, weet je genoeg.

Ook op andere media kun je te maken krijgen met onechte medewerkers, zoals op social media of bij je bank. Ze bellen, mailen of chatten met je en soms weten ze echt veel van je. Maar zodra je hoort dat ze dingen willen weten waarmee ze bij je fondsen kunnen komen, moet je de boel afsluiten. Dat zijn gegarandeerd oplichters. Ook als ze vragen om iets te installeren, moet je dat weigeren. Een bekende truc is dat ze iets installeren waarmee ze mee kunnen kijken op je computer. Heb je bijvoorbeeld de plek waar je handelt open staan, dan kunnen ze je coins naar henzelf overboeken.

Fake coins

Het is redelijk eenvoudig tegenwoordig om een coin na te maken. Als je gaat zoeken op een DEX naar een bepaalde coin, dan vind je er vaak meerdere versies van, vooral van memecoins. Het kan heel lastig zijn om te bepalen welke de echte is.

De enige oplossing hiervoor is om het contract te checken op de website van de coin of bij CoinGecko of zo. Ben je niet zeker, zorg dan dat je weet waar je dat contract vandaan haalt en hoe je ermee werkt. Je kopieert het contract en plakt het in de DEX, waarna de juiste coin verschijnt. Koop je de verkeerde coin, dan is die waarschijnlijk geen cent waard.

Vul voor de grap maar eens DOGE in om in te handelen op een DEX. De kans is groot dat je een aantal identiek uitziende coins vindt, waardoor je wel op zoek moet gaan naar het officiële contract.

Dust attack

Als je opeens veel coins in je wallet ziet met een waarde van nog geen cent, dan is dat een soort vissen, zeker als er nog een boodschap staat in de beschrijving. Er staat dan "Claim nu je 0,3 Bitcoin" of zo, als je op die link klikt wordt er van alles geïnstalleerd waarmee ze je wallet proberen leeg te halen.

Ze kunnen ook vissen naar welke adressen je gebruikt. Als je deze coins verstuurt naar andere adressen, weten ze welke adressen bij jou horen. Wellicht zijn ze een aanval op je coins voor aan het bereiden.

Fake wallets

Stuur je cryptocurrency alleen naar heel bekende wallets. Ken je een wallet niet, zet er dan ook geen geld op. Sommige wallets worden alleen gemaakt om alles wat er op gezet wordt te stelen, zoals bij de GitHub XRP Ledger Wallet scam.

Honeypot

Een honingpot is bedoeld om mensen te lokken. Zodra ze erin trappen, gaan er dingen mis. Een voorbeeld van een honingpot oplichting die echt gebeurd is:

Mensen zitten in een chat op een grote Telegram groep van meer dan 100.000 leden. Iemand dropt zijn private sleutel in de chat. Vervolgens zegt hij dat hij zijn private sleutel in de verkeerde chat heeft geplakt en dat hij hoopt dat niemand zijn wallet leeghaalt.

Zoals je weet is iedereen goudeerlijk! Iedereen wil zo snel mogelijk dat ding leeg gaan halen en voert die private sleutel in om de honing bij elkaar te graaien.

Deze officier Smartass heeft echter een smart contract opgezet, waarbij alle transactiekosten die je moest betalen afgeroomd werden en naar het adres van de oplichter gestuurd. Aan die wallet veranderde helemaal niks, de transactie bleef hangen in confirmatie op de DEX.

Deze slimme oplichter is inmiddels al op weg naar de volgende goedgevulde Telegram groep om zijn truc te herhalen. Vervolgens wordt hij wel uit alle groepen gegooid, maar de buit is dan al binnen. Wellicht dat hij met een ander account een nóg slimmere truc weet te verzinnen.

Phishing

Phishing is een psychologisch spel, waarbij bekende trucs worden gebruikt om je geld afhandig te maken of je te verleiden om essentiële informatie te onthullen.

Bekende methoden zijn bangmakerij, afpersing, beloftes, intimidatie en nog een reeks aan beproefde methoden om je zover te krijgen dat je meegaat in hun verhaal.

Zo kan “de bank” je bellen en zeggen dat er rare dingen op je bankrekening gebeuren en dat je nu informatie moet geven, zodat ze je account kunnen blokkeren. Doe je dat, dan halen ze je rekening leeg.

Krijg je een bericht op WhatsApp of zo dat je dochter in de problemen zit en dat ze veel geld nodig heeft, dan is het vrijwel zeker een scam. Om dit toch te checken bel je haar even, want het kan natuurlijk wel waar zijn.

Wat ook veel voor komt is dat een bedrijf dat je niet kent je een rekening stuurt met de mededeling dat als je niet binnen 3 dagen (of zo) betaalt, je een deurwaarder aan de deur krijgt met veel extra kosten. Dit moet je wel altijd checken, maar je moet het nooit zomaar betalen. Vrijwel altijd is dit bangmakerij.

Als je gebeld wordt door een officiële instantie, waarbij ze je vragen om informatie over je account of om te betalen, dan is dit ook bijna altijd een scam. Als deze instanties wat van je moeten, sturen ze je meestal een brief of krijg je een mail op je zelf opgegeven e-mailadres.

Zodra je iets niet vertrouwt, zul je het direct moeten checken. Oplichters worden steeds geraffineerder en professioneler, dus let op! Gaat het om hoge bedragen, dan kun je er ook de politie bij halen.

Geweld en ontvoeringen

Dit komt steeds meer voor, naarmate er meer rijke investeerders bij komen in de cryptowereld. Laat nooit iemand weten hoeveel crypto je hebt. Als je dat wel laat blijken, kun je slachtoffer worden van geweld of zelfs ontvoering.

Het meeste geweld komt voor bij bekende personen, zoals directeuren of influencers. Hoor je bij deze groep, hou je kaken dan stijf op elkaar.

Voorkomen van oplichting

Geloof het niet als ze je gouden bergen beloven.

Zodra je voelt dat iets fout zit, geloof dan in je intuïtie.

Pas op waar je cryptocurrency naartoe stuurt.

Check of een verhaal klopt, zoals bij TrustPilot of een officiële instantie.

Ben altijd alert als het over je coins gaat.

Crypto wallets

Als je gaat handelen in cryptocurrency, zul je een of meerdere wallets moeten hebben om je coins in op te slaan. Dit kan zowel op een fysieke als een virtuele wallet.

Cryptocurrency bevindt zich op een blockchain. Je hebt een plek nodig die toegang geeft tot die blockchain, waarbij je een publieke en een private sleutel krijgt per coin. Voor de hele wallet krijg je normaal gesproken een seed phrase of een ander bewijs dat jij de eigenaar bent van de hele wallet.

Private sleutel en publieke sleutel

Als je een wallet aanmaakt, wordt ook een private en publieke sleutel aangemaakt. Je publieke sleutel gebruik je om cryptocurrency op te ontvangen. Deze mag iedereen weten die coins naar je stuurt.

Je private sleutel gebruik je om coins te versturen. Je kunt er dus cryptocurrency mee uitgeven. Doordat je weet wat de private sleutel is, bewijs je aan de blockchain dat jij de eigenaar bent van de coins. Daarom mag niemand deze key weten, want dan kunnen ze je coins uitgeven.

Satoshi Nakamoto heeft deze truc in zijn blockchain ingebouwd, waardoor mensen op een voor mensen leesbare manier met Bitcoin konden werken. Het is te vergelijken met een bankrekeningnummer. Iedereen mag dat van je weten, ze mogen er zoveel geld naartoe sturen als ze willen. Wat ze niet mogen weten zijn je pincode en login gegevens bij je bank. Dan kunnen ze het geld dat erop staat ook uitgeven.

Een bekend fenomeen bij allerlei wallets is het hebben van de publieke sleutel, je adres, maar het niet hebben van de private sleutel. Technisch gezien ben je dan ook geen eigenaar

van deze coins. Het gezegde luidt: “Not your (private) keys, not your coins.” Dit mag dan in veel gevallen geen probleem zijn, exchanges lossen dit meestal prima op. Het kan echter wel een probleem worden als de coins gestolen worden bij een hack en dergelijke. Wie draait daarvoor op? Als de gebruiker dat is, dan is het opeens jouw probleem.

Vooraf kleinere exchanges hebben vaak geen geld om dit soort zaken goed te beveiligen en zelf op te draaien voor hacks. Als je dus cryptocurrency stalt bij een exchange, doe dat bij een exchange met een goede reputatie, veel gebruikers en een sterk beveiligingsprotocol. Meestal betalen deze exchanges ook zelf voor hacks en andere problemen. Grote exchanges vallen ook niet snel om.

Wat is een public key?

Een public key is eigenlijk gewoon je cryptocurrency adres, waar jij of anderen crypto naartoe kunnen sturen. Een publieke sleutel is een algoritmische afleiding uit je private sleutel. Je kunt zo veel publieke adressen hebben als je wil, deze worden allemaal berekend vanuit je enkele private sleutel. Het hebben van meerdere publieke adressen is handig als je niet wil dat anderen weten hoeveel je in totaal hebt. Een blockchain is immers openbaar in te zien en daar staan jouw transacties per adres ook voor altijd in.

Er zijn allerlei handige tools online om een publieke sleutel te genereren vanuit je private sleutel. Dit is echter niet slim, want als ze een keylogger op de site hebben, weten ze je private sleutel en kunnen ze je coins uitgeven. Wil je dit toch doen, gebruik dan een offline programma of laat de exchange er een genereren, zodat niemand kan meekijken.

Als je jouw publieke sleutel ergens moet opgeven, dan kopieer je en plak je jouw adres natuurlijk, je gaat niet die hele lange sleutel een voor een intypen, bovendien maak je dan snel foutjes. Let wel altijd goed op zodra het om adressen gaat. Doe je iets fout, dan kan dat veel geld kosten.

Wat is een private key?

De private sleutel wordt gemaakt door een string van 21 willekeurige karakters te genereren. Hij wordt niet ergens uit afgeleid, maar wordt gemaakt als je een wallet voor een cryptocurrency maakt. Stel dat je Bitcoin op een wallet zet, dan wordt er automatisch een private sleutel voor BTC gemaakt, zodat je ze ook weer uit kunt geven.

Met de private sleutel kun je jouw digitale handtekening zetten onder een transactie. Zonder deze sleutel kun je de coins niet uitgeven. Jij bent de enige die deze sleutel weet, tenminste als je de coins in eigen beheer hebt, waarover later meer. Het gebruiken van de private sleutel gaat automatisch, dus je hoeft hem niet te onthouden of op te slaan. De blockchain kan zien of jij de private sleutel in bezit hebt en keurt de transactie goed als jouw private sleutel onder een transactie staat.

Versleuteling via cryptografie is volkomen normaal geworden in de moderne wereld. Met versleuteling worden belangrijke zaken afgeschermd, zoals jouw persoonlijke gegevens of je

wachtwoorden. Hiermee wordt je privacy ook beschermd. In de cryptowereld is het niet anders. De belangrijkste zaken worden afgeschermd.

De blockchain houdt een publiek gedeeld grootboek (distributed ledger) bij, waarin vastgelegd wordt wie de eigenaren zijn van de coins. Deze blockchain weet dus precies hoeveel crypto jij nog kunt uitgeven via je private sleutel. Als je crypto wilt verkopen, wordt jouw transactie verzonden naar alle nodes (die de blockchain bijhouden), waarna deze nodes kijken of je wel in het bezit bent van de private sleutel, anders wordt de transactie afgewezen. Ben je in het bezit van de private sleutel en heb je genoeg fondsen, dan zal de transactie goedgekeurd worden.

Wat is een seed phrase?

Als je een wallet maakt, krijg je normaal gesproken ook een seed phrase voorgeschoteld. Deze bestaat uit een aantal eenvoudige woorden die willekeurig gegenereerd worden. De seed phrase heeft meerdere “bijnamen”, zoals de recovery seed, seed recovery of de herstellzin. Zodra je ziet dat er een seed phrase verschijnt, is het tijd om je schrift erbij te nemen. Deze woorden zul je wel moeten opschrijven, want ze geven toegang tot je hele wallet. Wie jouw seed phrase weet, kan dus alle coins in die wallet uitgeven.

Je zet ze in een schrift, omdat ze niet op je computer of online mogen staan. Als je gehackt wordt, kunnen ze zien wat jouw seed phrase is en al je coins stelen. Daarom zet je al je seed phrases veilig offline en bergt het schrift op, zodat bezoekers er niet bij kunnen. Zorg ook dat er geen water of vuur bij kan komen en dat alles goed leesbaar blijft. Vervang eventueel af en toe het schrift, als de kwaliteit achteruit gaat.

De seed phrase is je laatste en belangrijkste strohalm. Als je alles kwijt bent, bijvoorbeeld omdat je Windows opnieuw moet installeren of je hebt een nieuwe telefoon (2FA), dan kun je via je seed phrases weer toegang krijgen tot al je wallets. Neem er dus even de tijd voor en schrijf hem duidelijk en exact op.

Als je een wallet gaat gebruiken, zul je meestal de seed phrase nog eens moeten invullen, als je dat niet gedaan hebt, kun je de wallet dus niet gebruiken. De seed phrase kun je zien als de vader van alle private sleutels in je wallet. Wie de seed phrase kent, heeft toegang tot alle private sleutels van alle coins.

Als iemand anders op welke manier dan ook aan jouw seed phrase is gekomen, dan moet je zo snel mogelijk alle coins uit die wallet naar een andere wallet sturen die van jou is. De seed phrase is dus belangrijker dan een private sleutel. Let er goed op. Als er veel geld op je wallet staat, is het verstandig om deze in een kluis te bewaren.

Je kunt de seed phrase nog extra beveiligen door er een wachtwoord op te zetten, een seed extension genoemd. Op die manier kan men zelfs niet aan je coins komen als men de seed phrase weet. Naarmate je fortuin groeit, zullen ook je beveiligingsmaatregelen beter moeten worden.

Soorten wallets

Er zijn meerdere indelingen van wallets te maken. Laten we eerst kijken naar het online en offline opslaan.

Hot wallet

Een hot wallet betekent dat hij verbonden is met het internet. Wie op de een of andere manier door jouw beveiligingsmaatregelen is gekomen, heeft bij dit soort wallets altijd toegang tot je coins. Voor hot wallets heb je extra beveiliging nodig, zoals 2FA om in te loggen. Kun je de wallet alleen met een wachtwoord beveiligen, zoals bij MetaMask of zo, dan is het niet aan te raden om er veel geld op te zetten. Het voordeel van hot wallets is dat je altijd kunt handelen en bijvoorbeeld een stop loss en take profit zetten, hetgeen natuurlijk niet gaat als je coins offline staan.

Cold wallet

Bij dit soort wallets staan je coins veilig offline. Het enige moment dat ze kwetsbaar zijn is als je gaat handelen, want dan komt je wallet opeens online. Het meest gebruikt is de hardware wallet. Een andere vorm is de papieren wallet, die ietwat onhandig kan zijn. Een cold wallet gebruik je vooral als je coins voor langere tijd veilig wilt opbergen, zoals bij de HODL strategie of Dollar Cost Averaging.

Custodial wallet

Bij een custodial wallet ben je niet zelf de eigenaar van de coins. Een custodian bewaart de coins voor je en heeft de beschikking over de private sleutels. Dit klinkt vreemd, maar zo zit het op exchanges. Dit is geen probleem, zolang alles goed gaat. Als een exchange omvalt, zul je daar waarschijnlijk anders over denken. Kies dus een sterke exchange.

Er zijn behoorlijk wat custodial wallets op de markt. Het voordeel van custodial wallets is hun interface. Op een exchange hebben ze veel geld geïnvesteerd in het uiterlijk en software, waarmee jij de markt kunt analyseren. Zo heb je een alles-in-een oplossing voor je crypto avontuur. Je neemt daarom het custodial gedeelte voor lief. Vooral nieuwkomers zullen zich snel op hun gemak voelen bij de beste exchanges. Naarmate je meer weet, kun je wellicht overstappen naar een non-custodial wallet, waarbij je zelf de private sleutels in bezit hebt.

De keuze voor een custodial wallet is dus het grote gemak. Wil je meer veiligheid, kies dan voor de non-custodial wallet.

Non-custodial wallet

Bij de non-custodial wallet ben jij in het bezit van de private sleutels. Je beheert zelf je coins en zorgt dat ze veilig zijn. Je bent ook de rechtmatige eigenaar van deze coins. Met dit soort wallets werken is omslachtiger, omdat je bij de handel vaak de hele tijd coins heen en weer moet versturen.

Een nadeel is dat je best veel moet weten over hoe je ermee moet werken en hoe je ze veilig moet houden. Je kunt aardig wat fouten maken bij het beheer van je wallet. Als je bijvoorbeeld je seed phrase verliest of iemand heeft je private sleutels, dan ben je overal zelf voor verantwoordelijk. Er is geen helpdesk, dus je moet alles goed regelen.

Als je eenmaal alles goed geregeld hebt, zijn je coins wel veel veiliger. Je kunt ook je trades onderzoeken op TradingView of zo, zodat je de interface van de exchange niet nodig hebt. Een non-custodial wallet is meestal een hardware wallet of een paper wallet, maar er bestaan ook nog andere soorten.

Bij een non-custodial wallet moet je naast transactiekosten ook nog netwerkkosten betalen voor het gebruik van een blockchain. Deze kosten kunnen aardig oplopen als je veel handelt.

Exchange wallet

Als je coins gaat bewaren op een exchange, zul je moeten letten op de transactiekosten. Als die te hoog zijn, vreten deze steeds meer van je eventuele winsten weg. De taal kan ook een barrière vormen.

Kies een exchange met een hoge reputatie en hoge volumes voor de liquiditeit. Deze handelen problemen tegenwoordig prima af en wentelen dat niet af op hun klanten. Ze kunnen deze reputatie niet op het spel zetten.

Zet 2FA aan en kijk of je nog meer beveiliging kunt aanzetten, zoals een whitelist en dergelijke.

De exchange wallet is prima voor beginners en gevorderden die veel handelen. De meeste grote exchanges houden de coins in cold storage aan, zodat niemand ze kan stelen.

DEX wallets

Bij gedecentraliseerde exchanges moet je via een DEX wallet connectie maken. Bekende wallets die je hiervoor kunt gebruiken zijn MetaMask, Trust Wallet en Binance Smart Chain Wallet. In de loop van de tijd zijn er steeds meer bij gekomen, dus heb je keuze zat.

Coins op zo'n wallet zijn vaak alleen beschermd via een wachtwoord, al zijn de beste hiervan overgegaan op 2FA aanbieden. Raadt iemand je wachtwoord, dan kun je alles kwijt zijn. Een goed wachtwoord maken is dus essentieel.

Je bent in het bezit van de private sleutels. De transactiekosten kunnen behoorlijk zijn op een DEX, vooral bij een DEX die op Ethereum draait, zoals Uniswap of SushiSwap. Ga dus alleen handelen op een DEX als je daar een hele goede reden voor hebt, bijvoorbeeld omdat je in een coin wilt handelen die nog niet op een grote exchange te vinden is.

Op een DEX moet je heel goed opletten wat je doet, reden te meer om je visites te beperken of er helemaal niet te handelen. Een DEX wallet kan heel gecompliceerd zijn door allerlei instellingen, zoals bridges of verschillende blockchainnetwerken waar je tussen moet schakelen. Voor beginners kan een DEX voor flink wat hoofdbreken zorgen. Zet niet te veel geld op een DEX wallet.

Software wallets

Een software wallet is een programma op je computer dat je meestal gratis kunt downloaden. Je bent in het bezit van de private sleutels. Een aantal hiervan is redelijk bekend geworden, zoals de Exodus Wallet. Het beheer is volledig aan jou, dus installeer ze nauwkeurig.

Web wallets

Web wallets zijn online wallets die aangeboden worden door grote exchanges, zoals Binance of Coinbase. Heb je verbinding met het internet, dan kun je ze overal gebruiken. Heel handig om nog even op het treinstation te traden.

Ze blinken niet uit in veiligheid, omdat je coins altijd online staan en je private sleutels kunnen zelfs in de cloud staan. Niet geschikt voor grote bedragen.

Desktop wallets

Dit zijn crypto wallets die speciaal gemaakt zijn voor de PC. Je bent in het bezit van de private sleutels en bent zelf verantwoordelijk voor de beveiliging.

Mobiele wallets

Mobiele wallets zijn gemaakt voor je mobiele telefoon. Je hebt je wallet dus altijd bij je. Dat is natuurlijk zeer handig bij het traden. Daarmee kun je, als je ergens op bezoek bent, nog even gezellig gaan traden.

De vraag is echter of je wel goed beschermd bent op een mobieltje. De PC heeft virusscanners en een firewall. Hoe goed is dit geregeld op je mobieltje? Wil je echt grote bedragen via je mobiel verhandelen zonder te weten of je coins veilig zijn?

Pas dus goed op met de handel in crypto via een mobiele wallet. Handel alleen met kleine bedragen, want als je bestolen wordt, bij wie ga je dat dan verhalen? Het beste kun je ze helemaal niet gebruiken.

Papieren wallets

Een papieren wallet kun je laten afdrukken bij het maken ervan. Deze zijn gratis en je bent in het bezit van de private sleutels. Ze zijn behoorlijk veilig.

Er zijn wel wat bedenkingen. Zo is papier heel kwetsbaar voor water, vuur, vervaging en diefstal. Ook kunnen ze als extreem onhandig worden ervaren om te gebruiken bij de handel, omdat ze niet digitaal zijn. Ze worden eigenlijk alleen gebruikt om crypto, vooral Bitcoin, heel lang op te slaan. Wij vinden het een onhandige versie van een hardware wallet.

Hardware wallets

Hardware wallets zijn de veiligste manier om je crypto op te slaan. Je cryptocurrency wordt offline opgeslagen en is veilig, zolang je nog offline bent. Het is een soort USB stick. De bekendste zijn de Trezor en de Ledger.

Een hardware wallet moet je altijd nieuw kopen, want een tweedehands hardware wallet heeft een seed phrase die eerst in handen was van iemand anders, dus de vorige eigenaar kan eventueel alle munten stelen. Hardware wallets zijn goed te betalen. De prijzen variëren van pakweg 50 tot 200 euro.

De setup van een hardware wallet moet heel nauwkeurig gebeuren. Ze worden geleverd met een goede gebruiksaanwijzing, lees die ook door. Je schrijft de seed phrase op en begint met de installatie. Start je hem opnieuw op dan vraagt hij om je pincode en andere zaken die je zelf hebt ingesteld, zoals 2FA voor hardware wallets. De betere wallets genereren andere tekens dan je intypt, zodat hackers met een keylogger niet weten wat je aan het typen bent.

Na het inloggen zie je hoeveel er op staat en kun je eventueel nieuwe coins toevoegen die de wallet ondersteunt. Let goed op welke cryptocurrencies een hardware wallet ondersteunt voordat je hem koopt.

Als je nog weinig ervaring hebt met de werking van een hardware wallet, doe dan eerst kleine transacties, zodat een schoonheidsfoutje je niet gelijk flinke bedragen kost.

Als je de wallet verliest, of als hij gestolen is of onbruikbaar geworden, kun je gewoon een nieuwe kopen en met je seed phrase al je coins weer terughalen.

Er zit ook een aardige truc op. Als iemand je dwingt om de pincode te geven, kun je een pincode geven waar slechts een klein deel van je cryptocurrency op staat. De andere pincode die je gemaakt hebt gebruik je voor alle andere coins. Zo bescherm je de miljoenen euro's die je na het lezen van dit boek bijeen gaat traden.

De keuze voor een crypto wallet

Er is nogal wat keuze in wallets, zoals je hebt kunnen zien. Als je gaat kiezen voor een wallet, zul je dat doen op basis van waar je hem voor nodig hebt.

Lange termijn investeren en grote bedragen

Als je op de lange termijn wilt investeren, bijvoorbeeld in Bitcoin, dan is de keuze voor een hardware wallet logisch. De bedoeling is immers om ze lang vast te houden op een veilige

plek en dan kom je uit bij de hardware wallet. Niemand kan aan je coins komen als ze offline staan.

Als je aan Dollar Cost Averaging doet kun je periodiek je aankopen overzetten naar een hardware wallet. Je bent immers niet van plan om ze binnenkort te verkopen. Je wacht op dat magische moment dat je zelf mag kiezen om te verkopen.

Als je erg veel geld hebt geïnvesteerd, kan het slim zijn om veel van je geld offline te bewaren. Zo weet je zeker dat het geld er morgen nog is.

Medium en korte termijn handelen

Als je op de medium termijn handelt, zoals swingtraden, is het handig als je een stop loss en een take profit kunt zetten. Dit gaat natuurlijk niet als je coins offline staan. Hetzelfde geldt voor daytraden en scalp traden. Bij de laatste twee kun je absoluut niet zonder stop loss en take profit.

Je kunt zelf kiezen hoe je dit aanpakt, maar gebruikelijk is het om dit op een exchange te doen. Je zult heel kritisch moeten zijn bij welke exchange je dit gaat doen, want je bent niet in het bezit van de private sleutels, dus kies er een met een heel hoge reputatie die ze graag behouden.

Andere overwegingen bij de keuze

Als je altijd en overal bij je crypto wil kunnen komen is een web wallet te prefereren. Wil je op nieuwe memecoins of andere nieuwe munten gokken, dan kun je kiezen voor een DEX wallet. Wil je een programma op je eigen computer hebben staan en geen website waar je moet inloggen, dan kan een desktop wallet jouw ding zijn.

Over het algemeen zijn er twee belangrijke vragen. De eerste vraag is welke mate van veiligheid je wilt hebben. Hoe meer veiligheid je nodig hebt, hoe dichter je bij de hardware wallet komt.

De tweede vraag is hoe toegankelijk je jouw coins wilt hebben en hoe naadloos het allemaal moet werken. De exchange heeft nou eenmaal heel veel geld geïnvesteerd in het uiterlijk en de werking van hun app en site. Qua toegankelijkheid is de grote exchange the place to be.

Intermezzo quattro

Dat was even een hoop informatie. Je kunt je nu wel goed voorbereiden op de keuze van je wallet. Ook trap je niet zo snel meer in een of andere scam.

De goede en slechte eigenschappen van een trader zullen je ook wel duidelijk zijn. Ook zul je veel minder beginnersfouten maken als je je houdt aan die paar voor de hand liggende en

andere fouten die je allemaal kunt maken in dit avontuur, dat als het goed is zo lang duurt, dat je met alle scenario's rekening moet houden.

Door dit boek te lezen hoef je niet door schade en schande uit de eerste hand dingen te leren. Zoals Warren Buffett zei:

“Het is goed om dingen zelf te leren. Het is nog beter om ze van anderen te leren.”

Dat is namelijk een stuk goedkoper!

Wanneer verkoop je jouw munten?

Als je cryptocurrency koopt, zul je ze meestal ook weer een keer willen verkopen. Hierop zijn wel uitzonderingen, want als je met DCA of HODL Bitcoin koopt om net zo lang vast te houden tot ze een bepaald bedrag waard zijn, heb je geen crypto exit strategie nodig.

In alle andere gevallen moet je dat dus wel hebben. Je kent nu de marktcyclus en weet wanneer Bitcoin een goede kans maakt om meer waard te worden, na de halving. Maar wanneer begint hij weer minder waard te worden en moet je met het verkopen van je munten beginnen? Dat is een lastig onderwerp en het lijkt er niet eenvoudiger op te worden met de komst van het grote geld.

In het verleden begon een bull market ongeveer een half jaar na de halving en duurde pakweg een jaar (grofweg 500 dagen in totaal). Daarna volgde er een bear market, waarin altcoins tot wel 90-95 procent van hun waarde konden verliezen. Alleen Bitcoin en Ethereum wisten hun waarde beter te behouden, al konden ze ook flink waarde verliezen tot wel 70-80 procent in de bear market.

In 2024 was er al een bull market vóór de halving, getriggerd door de komst van een spot Bitcoin ETF. Daarna volgde er een afkoelingsperiode, waarin altcoins flink daalden en Bitcoin vooral zijwaarts bewoog. Toen volgde er een sterke opleving in aanloop naar de verkiezingen van Trump. Zodra Trump gekozen werd, begonnen de markten te dalen door de tarievenoorlog van Trump. Een aantal maanden later volgde er weer een opleving met een nieuwe All Time High van Bitcoin. De meeste altcoins toonden grote zwakte na de inauguratie van Trump.

Dit onderstreept dat cryptocurrency steeds meer een rollercoaster is geworden en dat het steeds lastiger is geworden om er een goede exitstrategie op na te houden. Normaal gesproken zou je dus op basis van bekende patronen een exitstrategie bepalen. Nu de basis daarvoor lijkt weggevallen is het belangrijker dan ooit om met een stop loss te werken. Bodems en toppen lijken wel wat uit het niets te komen en gedrag van coins uit het verleden lijken zich niet langer te herhalen.

De crypto exitstrategie van vroeger was dus redelijk eenvoudig. Je kocht crypto net voor of na de halving, hield je crypto aan tot ongeveer anderhalf jaar later en verkocht dan alles, voordat de bear market begon. Dit kon je op meerdere manieren doen, zoals beetje bij

beetje verkopen en niet meer terugkopen, net zolang tot je alles verkocht had. Dit kon grote winsten opleveren, tot wel honderden procenten.

Als je deze strategie nu zou toepassen, zou je dus al twee keer een lastige periode achter de rug hebben, waarin vooral altcoins ingestort zijn. Deze strategie werkt dus voorlopig niet meer. Misschien wel nooit meer. Het is niet uit te sluiten dat Bitcoin vanaf nu behoorlijk hoog blijft staan, maar dat altcoins beetje bij beetje leeg lopen, omdat grote investeerders vooral focussen op Bitcoin en in mindere mate op Ethereum.

Met de komst van een ETF in de belangrijke altcoins kan het zo zijn dat een paar coins meeliften met het succes van ETF's, maar dat de rest van de altcoins er maar wat bij hangt en wegzakt qua koers. Het is essentieel dat je deze ontwikkelingen op de voet volgt, zodat je je kunt aanpassen aan de nieuwe werkelijkheid.

Waarom je een exit strategie nodig hebt

Als je coins te lang vasthoudt, kan dit de waarde van je portfolio diep laten zakken. Je kunt natuurlijk denken dat ze ooit weer waard worden wat je ervoor betaald hebt, maar dat is bepaald geen zekerheid. Het vervelende aan een grote waardedaling van je coins is dat je in de volgende bull market minder geld hebt om op het juiste moment te investeren. Ook kunnen de coins die je hebt hun populariteit hebben verloren en zelfs in een bull market nooit meer zo hoog komen te staan.

Een voorbeeld laat zien wat veel handelaren overkomt. Stel je hebt een munt gekocht en de koers is sinds de aankoop met 25 procent gestegen. Je zou dan kunnen concluderen dat je ze het beste kunt verkopen of op zijn minst een deel. Je praat er met anderen over en die zeggen dat deze munt nog veel meer kan stijgen. Dus je behoudt ze allemaal.

Na een tijdje begint de koers wat te zakken. Waar je eerst 25 procent winst had, sta je nu nog maar op 15 procent. Moet je ze nu verkopen? Dan heb je wel nog winst. Ach, deze munt zal vast weer in koers stijgen, hij ging toch zo goed? Dus wacht je op een herstel, maar hij daalt veel sneller dan hij af en toe stijgt.

Op een gegeven moment daalt hij hard en opeens zie je dat je op een flink verlies staat. Je hoopt nog dat de koers gaat opveren, maar hij blijft maar zakken. Om je verliezen te beperken, verkoop je de munten in paniek. Een paar dagen nadat je de munten hebt verkocht, begint de munt weer flink te stijgen. Wat nu? Weer inkopen? Als je dat zou doen, riskeer je hetzelfde scenario. Je bent eigenlijk een speelbal van de markt.

Stop loss orders

Nu je weet dat de markt steeds meer wordt overgenomen door professionele traders, zul je steeds beter op je geld moeten letten. De buy and hold strategie, waarbij je voor de halving kocht en aan het einde van de bull market verkocht, is wellicht geen winnende strategie meer.

Professionele traders van grote investeringsfondsen hebben de beschikking over heel veel geld en ze staan erom bekend dat ze weinig risico willen nemen. Niet alleen zetten zij een stop loss, maar ze nemen ook veel sneller winst. Daardoor is een langdurige bull market wellicht verleden tijd, want grote investeerders kopen en verkopen vaak Bitcoin en bepalen zo mede de koers van Bitcoin.

Dit is een heel speculatief stuk, dat geven we toe, maar misschien zul je met de professionals mee moeten traden om nog winstgevend te zijn. Als de markt er zo uit gaat zien, zul je veel vaker winsten moeten pakken.

Een ander aspect is de short en de long squeeze. Zodra de markt omhoog gaat, zullen meer mensen long gaan. Er zijn altijd handelaren die op het tegenovergestelde wedden. Zodra de koers van Bitcoin of een andere coin met meer dan 10 procent daalt, zullen de meeste stop losses zijn afgegaan, waardoor de koersdaling nog een trap na krijgt. Hierdoor krijgt de markt een onvoorspelbaarder karakter, omdat sterke koersdalingen en sterke koersstijgingen elkaar op blijven volgen. Zodra de markt omlaag gaat, gaan meer mensen short en die worden dan weer geliquideerd als de koers omhoog gaat.

Dit zijn strategieën die vroeger, toen de grote spelers nog niet in de markt zaten, veel minder voorkwamen. Er waren veel meer kleine beleggers ten opzichte van de grote spelers, waardoor de markt echt kon doordrukken in een bepaalde richting, omhoog of omlaag. In tijden van enthousiasme konden kleine beleggers een langdurige bull market ontketen. In tijden van bearish sentiment konden kleine beleggers een schijnbaar eindeloze bear market ontketen.

Doordat de nieuwe spelers zo veel geld en invloed hebben, heeft de kleine belegger veel minder invloed op de markt. Als zij nog winst willen maken, moeten zij veel beter op hun geld letten en direct na aankoop een stop loss zetten en wellicht ook een take profit. Het spel is dus veel lastiger geworden en de technische analyse is veel belangrijker geworden. Als de markt daalt, moet je je voorbereiden op een stijging en als de markt stijgt, moet je je voorbereiden op een daling. Wellicht dat dit de beste manier wordt om de markt nog bij te kunnen houden.

De eerder genoemde Bitcoin strategie is wellicht ook uitgespeeld. Dit is wel geen zekerheid, maar de kans bestaat dat Bitcoin heel hoog blijft staan, terwijl de altcoins droog bloeden, buiten een paar winnaars. Aanpassen aan de nieuwe situatie wordt dan erg belangrijk. Winstpercentages zullen in zo'n markt alleen cumulatief honderden procenten per jaar kunnen worden, opgebouwd in meerdere incrementen van pakweg 10 of 15 procent.

Het fijne van stop loss orders is dat je rustig kunt gaan slapen. Als morgen Bitcoin met 10 procent daalt, heb jij de stop loss staan en kun je wellicht gunstig inkopen. Heb je hem niet staan, dan kun je een stevige aanslag op de waarde van je portfolio tegemoet zien.

Prijs targets

Je kunt ook trapsgewijs verkopen. Zo kun je bijvoorbeeld Bitcoin kopen en hem trapsgewijs verkopen bij vooraf bepaalde levels. Als hij koers X behaalt, verkoop je een bepaald percentage. Bij koers Y verkoop je nog een deel en bij koers Z de rest.

Misschien dat je wat te vroeg verkoopt, maar dat is beduidend beter dan te laat. Uiteraard kun je ook de stop loss iedere keer wat omhoog schuiven als je de eerste target hebt behaald, maar dan kan een tijdelijke dip je dwingen om alles te verkopen.

Het is verleidelijk om opnieuw in te kopen als er een bull market aan de gang is, maar in die tijden is traden ook echt een stuk lastiger. De koersen staan al zo hoog dat correcties om de hoek staan. In zulke tijden zijn stop losses bepaald geen luxe. Je kunt ook simpelweg beslissen dat de koersen al zo hoog staan, dat opnieuw instappen minder kans op winst oplevert dan op verlies. Dit is aan jou, maar remember de risk to reward ratio.

Sommige investeerders spelen het heel veilig. Ze wachten geduldig op een bull market en investeren hun geld op een gunstig moment. Als ze een bepaalde winst hebben staan, nemen zij hun originele bedrag uit de markt en spelen door met de winst. Zo kunnen zij nooit meer verlies draaien. Dit is nog niet zo'n gekke gedachte. De winsten zijn dan wellicht lager, maar risico's zijn er niet meer.

Hoe weet je dat een bull market voorbij is?

Helaas komt er niemand langs met een grote hoorn waar hij op blaast om te melden dat de bull market voorbij is. Maar hoe weet je dat dan? Hiervoor gebruik je een aantal dingen. Ten eerste gebruik je de technische analyse om te bepalen of het hoogtepunt al geweest is of dichtbij. Je zoomt uit en bekijkt de grafieken uit het verleden en vergelijkt ze met die van nu. Zie je bijvoorbeeld een bekend head and shoulders patroon opdoemen bij de dagelijkse Bitcoin grafiek, dan kan het heel goed zijn dat de bull market voorbij is.

Een bull market zit normaal gesproken op zijn hoogtepunt als iedereen het over crypto heeft, het reclames regent voor exchanges en zelfs mensen die nooit met crypto bezig waren hebben opeens geld gestoken in crypto. De markt is dan zo oververhit dat een stevige correctie om de hoek ligt. Dit is vaak de aanleiding voor een bear market. Dit kan heel snel gaan.

Ervaren handelaren voelen ook aan wanneer de bull market voorbij is. Ze hebben de grafieken zo vaak bestudeerd dat ze vrijwel kunnen dromen wat er komen gaat. Dit is je uiteindelijke doel, die ervaring heb je nodig. Het blijft echter lastig om uit het moment te stappen en de ruis te vergeten en het momentum te bepalen op basis van langdurige grafieken en gut feeling.

Het is essentieel om te weten of een bull market voorbij is. Als je dat idee hebt, dan is het niet slim om weer in te stappen na een correctie. Want je weet dan dat er grote kans is dat de markt maar blijft dippen en dat de bear market is aangebroken. Je kunt dan nog profiteren van koersdalingen door short te gaan, maar dit is alleen aanbevolen voor traders

die dit al vaker hebben gedaan, zodat ze zich comfortabel voelen met deze handelswijze. Eventueel kun je dit in het begin uitproberen met kleine bedragen.

We hebben het al gezegd: de markt is veranderd. Wellicht dat er geen echte bear markets meer komen, maar ook geen echte bull markets. Dit is niet te voorspellen. Toch zullen er altijd hoogtepunten en dieptepunten komen en het wordt steeds belangrijker om deze te voorspellen op basis van technische analyse en je risico's af te dekken met een stop loss.

Smart contracts en DeFi

Een boek over crypto is niet compleet zonder dit onderwerp uit te leggen. We hoeven er ook niet al te uitgebreid over te vertellen, je hoeft alleen de basis te kennen, zodat je weet wat te verwachten als je een smart contract aangaat.

Een smart contract is te vergelijken met een verkoopmachine op het treinstation. Hoe kan het dat die machine precies weet of je er genoeg geld in hebt gegooid en welk item je wilt hebben? De machine is zodanig ingesteld dat hij kan detecteren hoeveel geld je er hebt ingegooid. Door een bepaalde code in te tikken weet hij welk item je wilt hebben. Zodra aan de voorwaarden (genoeg geld en de code) is voldaan, is de transactie compleet. Jij hebt je item en de machine zijn geld.

Zo werken smart contracts of slimme contracten ook. Zodra je aan bepaalde voorwaarden voldoet, begint het smart contract. Zodra de voorwaarden in het contract zijn vervuld, is het smart contract compleet. Het is een typische als / dan constructie, die je veel ziet in computertaal. Aangezien het zo'n simpele opzet is, is dit ook doorgedrongen tot de cryptowereld.

Smart contracts zijn vooral door Ethereum in de markt gezet. Later kwamen er allerlei andere blockchains bij die dit ook kunnen, maar heel lang was Ethereum de koning van de smart contracts. Tegenwoordig hebben ze veel meer concurrentie op dit gebied, maar hun marktwaarde bewijst dat ze nog steeds de belangrijkste blockchain zijn na Bitcoin.

Smart contracts kunnen op heel veel manieren worden gebruikt, zoals bij een ICO, het maken van een token, het afsluiten van contracten in de echte wereld, het kopen van dingen, et cetera. Maar het meest gebruikt bij crypto is het smart contract bij DeFi. Hier kun je best mee te maken krijgen.

Stel je gaat geld investeren op een gedecentraliseerde exchange (DEX) via gedecentraliseerde financiën (DeFi). Zo'n exchange heeft helemaal geen help and support team of instructeurs. Alles gaat automatisch. Daarom moeten ze wel met smart contracts werken, anders werkt het niet.

Op een DEX werkt alles met een Automated Market Maker (AMM). Alle koersen van tokens worden bijgehouden door deze computer. Als er veel vraag is naar een bepaald token, zal deze AMM de koers vanzelf bijwerken. Ook de liquiditeit wordt bijgehouden. Deze is belangrijk om orders te vullen. Hoe meer mensen een token aanbieden en willen kopen, hoe

hoger de liquiditeit. Dat betekent dan weer dat de handel in dit token gestroomlijnd is, omdat je vrijwel altijd een prijs krijgt die dicht bij de huidige marktprijs ligt. Als er weinig liquiditeit in een token zit, kunnen er grote verschillen zitten tussen vraag en aanbod.

Stel je maar voor dat er 5 investeerders in token X geïnteresseerd zijn. Twee daarvan bieden het token aan voor 25 procent en 30 procent boven de huidige marktprijs. Er zijn drie kopers en die willen het token kopen voor de huidige koers. Aangezien er geen aanbod is op dat niveau, kunnen ze dit token alleen kopen voor een veel hogere prijs, of ze moeten wachten tot een aanbieder een faire prijs biedt. Daarom is liquiditeit zo belangrijk op een DEX.

Liquiditeit gaat dus over de doorstroom van het kopen en verkopen van crypto. Hoe meer liquiditeit, hoe dichter je kunt kopen tegen de huidige marktprijs. Daarom biedt een DEX je rente aan voor het leveren van liquiditeit. Het is gewoon geld waard. Voor tokens met een hoge liquiditeit krijg je lage rente en voor tokens met een lage liquiditeit hoge rente. Een DEX zit behoorlijk logisch in elkaar, al kan het soms een oerwoud lijken, vooral voor beginners.

Als je bijvoorbeeld liquiditeit levert voor Bitcoin of USDT krijg je heus geen hoge rente. De liquiditeit van deze coins is heel hoog. Anders is het voor nieuwe tokens of laag geklasseerde tokens. Hierin is de liquiditeit zo laag, dat de DEX je hiervoor via hun AMM hoge rente aanbiedt in de vorm van een smart contract. Je kunt dan investeren in een zogenaamd liquidity pair of liquidity pool (LP).

Dit klinkt allemaal lastig, omdat je er geen ervaring mee hebt en er veel termen staan die je niet kent. Maar eigenlijk is het heel simpel. Je zet twee coins vast voor een bepaalde periode die je zelf mag kiezen. Er zijn verschillende LP's. Hoe langer je ze vastzet, hoe meer rente je krijgt. Hoe minder liquiditeit er in een token zit, hoe meer rente je krijgt. Als je kiest voor een bepaalde combinatie, zal de AMM je laten zien hoeveel rente je krijgt gedurende de periode. Zodra je dit aanbod aanneemt, zal het smart contract in werking treden. Afhankelijk van welk pair je kiest, zul jij dan een bepaalde rente krijgen over een bepaalde periode. Dit noemen ze yield farming. Je gaat op zoek naar het hoogste rendement op je inleg.

Dit is niet zonder risico. Als je je blind staart op de rente, kan het zijn dat je een LP kiest waarin een token zit dat snel minder waard wordt. Daarom krijg je ook zulk een hoge rente: het is extreme high risk. Als een van de tokens in het paar veel minder waard wordt, noemen ze dat impermanent loss. Een tijdelijk verlies dus, maar dat kan permanent worden als je verkoopt. Als je wilt gaan voor hoge rente, dan moet je het idee hebben dat het token waar je in investeert het goed zal doen, zodat je nog wat over hebt als je het LP token weer verkoopt. Je kunt ook in solide coins investeren. Dan krijg je net wat hogere rente op een DEX dan je ergens anders krijgt. Vergeet wel niet dat je tokens vastzitten voor een bepaalde periode en dat deze tokens in de tussentijd snel minder waard kunnen worden, ook de meest liquide en hoogst geplaatste coins.

Als je investeert in een pool, doe je dat niet alleen. De rente die je krijgt wordt verdeeld naar rato die je van de totale inleg hebt. Als je bijvoorbeeld 1 procent van alle USDT op een DEX in een LP hebt gestoken, krijg je 1 procent van alle opbrengsten die met het gebruik van USDT op de DEX worden gemaakt. Het principe van het smart contract ken je nu en ook

waar hij het meest gebruikt wordt: op de DEX. Een DEX is erg gecompliceerd voor nieuwkomers, dus we raden aan om daar niet gelijk hoge bedragen in te leggen.

Er zijn nog wel meer plekken waar je smart contracts tegenkomt, maar als beginner zul je daar niet snel terechtkomen.

Staken

Het staken van cryptocurrency via Proof of Stake levert je nieuwe munten op. Het enige dat je daarvoor hoeft te doen is je coins vastzetten en dan krijg je elke van tevoren vastgestelde periode een bepaalde rente.

Er zijn grofweg twee manieren. De eerste is je coins staken, waarbij je op ieder moment bij je coins kunt en je ze eventueel kunt verkopen. Dit is flexibele staking. Je krijgt hiervoor wat minder dan als je ze langer vastzet, maar je loopt niet het risico dat je coins minder waard worden en ze nog vastgezet zijn, waardoor je ze niet kunt verkopen.

De tweede vorm is het langer vastzetten van je coins. Dit levert weliswaar meer rente op, maar je loopt dus het risico dat de coins beduidend minder waard aan het worden zijn, terwijl jij niks kunt doen, omdat ze nog vastgezet zijn.

Doordat er steeds meer coins bij komen, is de coin onderhevig aan inflatie. Proof of Stake blockchains die te hoge rente beloven, hebben de neiging om in de loop van de tijd minder waard te worden. Daarom moet de rente eigenlijk flink onder de tien procent liggen, anders is de kans op koersdaling door verwatering te groot. De bestaande coins worden immers relatief minder waard, omdat er nieuwe bij komen. Wellicht dat een goede blockchain in het begin nog hoge rente kan beloven, omdat ze stakers nodig hebben. Naarmate de tijd vordert zal deze rente omlaag moeten, willen de tokenomics (economisch systeem van een token) niet instorten.

Een voor de hand liggend probleem bij het staken is dat je geen stop loss kunt zetten of een take profit. Je moet je dus afvragen of de rente die je krijgt op deze coins het risico waard zijn dat je op een dag wakker wordt en je ziet dat je coin met 10 procent of meer is gedaald in koers. Je mag dan wel altijd bij je coins kunnen, hier kun je niks tegen doen.

Je zult zelf de overweging moeten maken of je dit een te groot risico vindt of niet. Wat we wel kunnen zeggen is dat crypto staken in een bear market zinloos is, omdat je dan steeds meer coins krijgt die steeds minder waard zijn in totaal. Dan is het veel beter om te wachten tot hij de bodem heeft bereikt en dan pas te kopen en staken.

Correcties en dips

Een dip betekent een vrij scherpe daling in korte tijd. Er zijn geen precieze omschrijvingen van maar een daling van 3-5 procent kunnen we een dip noemen.

Een correctie kan allerlei vormen aannemen, van een daling van 10 procent op een dag tot wel 30-50 procent, dat laatste wordt een crash genoemd. Er zijn een aantal flash crashes geweest, waarbij Bitcoin meer dan 50 procent binnen een dag daalde, om daarna weer omhoog te komen. Dit komt heel zelden voor en kan zelfs uitsluitend lokaal op een specifieke exchange gebeuren.

Een crypto dip

Wie al wat langer rondloopt, heeft vast wel eens deze uitdrukking gehoord: "Buy the dip". Daarmee geven investeerders en marktanalisten aan dat je cryptocurrency moet kopen als er opeens een scherpe daling is van Bitcoin en andere munten van meerdere procenten. Dat is wel een wat te algemene vorm van advies! Soms is dat een goed idee, soms niet.

Het ligt er helemaal aan in welke fase van de markt je zit. Als er een stevige bull market aan de gang is, kun je dit soort dingen wel proberen om een extra centje te verdienen. De verwachting is dan dat de koersen binnenkort wel weer zullen gaan stijgen. Vaak is dat ook zo, maar in crypto is niets zeker. Een dip kan ook een omslagpunt aangeven in de markt, waarbij het het begin is van een bear market.

In tijden dat er een bear market gaande is en de koersen maar blijven zakken, is het zeker geen goed idee om de dip te kopen. De verwachting is immers dat de koersen nog verder zullen zakken. In een bear market kun je het beste van crypto afblijven, totdat de bodem gevonden is. De enige logische move in een bear market is short gaan.

Een dip kan ook je stop loss af laten gaan. Dat kan heel vervelend zijn, vooral in een bull market. Je hebt zojuist je coins verkocht en hebt er ook nog minder voor teruggekregen. Maar better safe than sorry, een stop loss is zijn geld waard. Voor hetzelfde geld was de koers nog veel meer gaan zakken en heb je je geld grotendeels terug.

Als je stop loss is afgegaan, dan ga je weer aan de slag met technische analyse om te kijken wanneer je weer in kunt stappen. In een echte bull market, waarin de kleine belegger veel invloed heeft op de koersen, kan dit vrij snel weer. Er lijkt dan geen rem te zitten op het hoger worden van koersen.

Maar in een markt die gedomineerd wordt door grote beleggers is dat een heel andere zaak. Daarin moet je je huiswerk doen en "braaf" op de juiste momenten instappen, bijvoorbeeld als een coin oversold is of als hij andere gunstige instapmomenten vertoont. Doe je dit niet, dan kan de volgende stop loss al snel weer geraakt worden en zo blijf je aan de gang. Over de technische analyse hebben we een heel hoofdstuk gemaakt.

Een crypto correctie

Een crypto correctie wordt zo genoemd als de koers van een cryptocurrency met minstens 10 procent daalt. Dit komt nog altijd regelmatig voor. Ze noemen het een correctie, omdat er volgens de term iets gecorrigeerd moet worden. De koers moet namelijk gecorrigeerd

worden, vanwege gebeurtenissen uit het verleden. Vaak is de trigger een daling van Bitcoin met meerdere procenten. De bewegingen van deze marktleider hebben grote invloed op alle altcoins.

Meestal volgt een correctie op een langdurige stijging van Bitcoin of een andere crypto. Je kunt het vaak zien aankomen bij de technische analyse. Als de RSI boven de 70 of zelfs dicht bij 100 staat, zullen veel investeerders die aan technische analyse doen hun coins verkopen. Hoe meer investeerders dit doen, hoe dieper de correctie. Zodra de stop losses beginnen af te gaan en de longposities geliquideerd worden kan er een sneeuwbaaleffect ontstaan, waarbij de koers opeens veel meer dan 10 procent gecorrigeerd wordt.

Na een correctie kopen grote investeerders vaak veel bij, zodat de koersen snel weer op peil zitten, maar dat gebeurt wel bij een overwegend positief sentiment op de markten en niet in een neerwaartse trend. Meestal letten grote investeerders op duidelijke signalen dat de correctie voorbij is en de koersen waarschijnlijk weer gaan stijgen. Het is allemaal een stuk professioneler geworden en ook lastiger.

In een ranging markt zijn de in- en verkoopmomenten vrij duidelijk en dan is een correctie wellicht een zegen. Bij zo'n grote daling is het natuurlijk wel oppassen dat de koers niet door de ondersteuning breekt, want dan is de situatie opeens heel anders. De ondersteuning wordt dan vaak de weerstand en dan zal je stop loss snel af gaan.

Af en toe komt er ook een zwarte zwaan langs. Dat is een onverwachte gebeurtenis in de buitenwereld die alles op zijn kop zet, zoals een pandemie, een oorlog of een financiële crisis. Als zoiets gebeurt is het tijd om heel voorzichtig te zijn, want dan kan het snel bergafwaarts gaan, ook als er een bull market aan de gang is.

Overigens is een correctie van een altcoin niet per se een correctie. Wie de roadmap van een cryptocurrency kent, is een stuk beter voorbereid op bepaalde gebeurtenissen. Zo zijn er gevallen bekend dat bepaalde cryptocurrencies het aanbod verdubbelden. Je kunt wel raden wat dat met de koers deed. Grote gebeurtenissen op een blockchain, waarvan jij coins hebt, kunnen de koers stevig beïnvloeden. Dit moet je eigenlijk weten. Daarom maken de meeste grote blockchains geen rare sprongen, zodat investeerders vertrouwen blijven hebben.

Bij nieuwere blockchains komt het vaker voor dat de munten van vroege investeerders een tijdje vast zitten (locked). Als deze unlocked worden, kan dit voor een sterke koersdaling zorgen als ze en masse verkocht worden.

Een crypto correctie stopt meestal als de longposities zijn geliquideerd, de stop losses allemaal zijn afgegaan en de paniekverkopers al hun coins hebben verkocht. Dan pas ligt de weg open voor herstel, maar het is nooit zeker dat dat ook gebeurt. Correcties zijn de lastigste momenten in crypto, omdat je niet weet of er nog een komt. Vaak staat de Fear and Greed Index dan laag. Het zijn echter ook de momenten dat de slimste investeerders de meeste winst boeken, omdat ze kochten op de bodem. Doordat er opeens weer veel gekocht wordt, kan de koers ook weer stijgen. En zo begint het treintje opnieuw, op weg naar de volgende correctie.

De beste handelaren zien een correctie als een kans. Zij kopen dan groot in, maar zetten wel een stop loss, voor als ze het toch niet goed hadden. Ze maken een afweging tussen risico en opbrengst en redeneren dat als ze het mis hebben, ze het nog eens kunnen proberen als de koersen nog lager staan. Met deze truc koop je vaker op de bodem dan als je wacht tot de koersen weer opveren. Dan kosten coins een stuk meer. Je kunt natuurlijk alleen maar van correcties profiteren als je een gedeelte van je bezittingen aanhoudt in fiatgeld of stablecoins. Coins die het meeste aan waarde hebben verloren, hebben de neiging om ook meer winstmogelijkheden te bieden.

Een correctie kopen in een bear market is geen goed idee. Vooral voor beginners is het belangrijk om de risico's zo laag mogelijk te houden. Daarom is het wachten op de bodem van Bitcoin en dan de Bitcoin strategie toepassen een veel eenvoudigere strategie voor de nieuweling. En eenvoud levert resultaten op, zo lang je nog geen expert bent.

Deel drie: diepgaande analyse

De volgende hoofdstukken kunnen als lastig ervaren worden als je net begint met crypto. We hebben geprobeerd om het zo eenvoudig mogelijk uit te leggen. Toch willen we benadrukken dat het goed is om het door te nemen en het proberen te begrijpen. Als je succesvol wilt worden, zul je ook de basis moeten weten op grond waarvan sterke handelaren hun beslissingen nemen. Met deze basis kun je sneller het juiste moment kiezen om je geld te investeren.

Technische analyse

Technische analyse (TA) is de tegenhanger van de fundamentele analyse. Bij een fundamentele analyse (FA) wordt elk aspect van een cryptocurrency meegewogen om een idee te krijgen van een mogelijke prijsontwikkeling in de toekomst.

Bij FA komen zaken aan bod als de totale voorraad, de roadmap, de bruikbaarheid van de techniek, de transactiekosten, de snelheid, de concurrentie, et cetera. Zo zal een cryptocurrency die veel gebruikt wordt als er veel gehandeld wordt een grote kans hebben om meer waard te worden in een bull market op basis van FA.

Fundamentele analyse kan je vertellen welke cryptocurrencies de beste kans maken om het heel goed te doen in de loop van de tijd. De snelste blockchain met lage transactiekosten en een groeiend ecosysteem kan in een bull market, als er veel gehandeld wordt, snel hogere koersen aantikken door een groeiende vraag naar de coin.

Technische analyse klinkt altijd ontzettend moeilijk in de oren, maar dat hoeft helemaal niet. Je kunt het allemaal zo moeilijk maken als je wil. Je kunt het ook eenvoudig houden. Dat is ook de bedoeling. Technische analyse is een hulpmiddel om beslissingen te maken ter voorbereiding op een trade.

Veel handelaren die net beginnen vinden technische analyse een erg vervelende, maar ook lastige klus. Het hangt erg af van op welke manier je wilt gaan handelen, maar uiteindelijk is technische analyse onmisbaar voor elke soort handelaar, of je nu gaat daytraden, swingtraden of aan Dollar Cost Averaging gaat doen. Je moet toch weten wat een goed koop- en verkoopmoment is?

Een definitie zou kunnen luiden:

“Technische analyse is de studie van historische reeksen koersen en aanvullende informatie over aandelen of cryptocurrencies met het doel om gefundeerde uitspraken te doen over nieuwe koersen op de korte termijn.”

Dat klinkt vrij lastig, maar het is simpelweg de koersen van de afgelopen tijd interpreteren om een sterk vermoeden te krijgen wat de koersen de komende tijd gaan doen. Het is dus geen exacte wetenschap. Als dat wel zo zou zijn, zouden er alleen wiskundigen meedoen met de handel in cryptocurrency!

Met technische analyse kun je bepalen of je cryptocurrency gaat verkopen of juist kopen. Als je gaat kopen of verkopen zonder technische analyse te doen, zul je een hele goede “gut feeling” moeten hebben, anders doe je maar wat. Dat kan ook goed gaan, maar meestal zijn handelaren die technische analyse als hulpmiddel gebruiken succesvoller.

Er zijn in feite twee hoofdvarianten van de technische analyse. Dit zijn de indicatoren en de candlestick patronen. Indicatoren zul je moeten gebruiken bij de technische analyse. Van candlestick patronen zul je een aantal basispatronen moeten kennen, zodat je ze kunt herkennen als ze zich voordoen.

Het hoofddoel van technische analyse is beslissingen te maken bij het kopen en verkopen van crypto op basis van objectieve informatie uit onbevooroordeelde bronnen. Influencers en hotemetoten horen daar dus niet bij! Koersen uit het verleden zijn hierbij de leidende factor.

Het einddoel van TA is constant winsten boeken door meer te winnen dan te verliezen. Je kunt er in feite eindeloos mee oefenen, door slechts heel kleine bedragen in te zetten in het begin, wanneer je nog veel fouten maakt. Naarmate je zelfvertrouwen groeit en je resultaten beter worden kun je wat meer gaan inzetten.

Veel wetenschappers zeggen dat technische analyse niet werkt, omdat alle marktfactoren al in de koers zijn verwerkt. Sommigen noemen het eerder een kunst dan een wetenschap. Toch is dit niet waar.

Technische analyse zou je kunnen zien als een selffulfilling prophecy. Stel dat miljoenen mensen aan TA doen en dat ze allemaal zien dat een coin oversold is (zie RSI hieronder). De logische gang van zaken zou zijn dat deze analytici gaan kopen, waardoor opeens de koers omhoog gaat. En reken maar dat de grote jongens aan technische analyse doen!

Een van de grote voordelen van TA is dat je als een van de eerste in beweging komt. De grote groep die niet aan TA doet ziet dat de koersen flink stijgen en beginnen dan pas te kopen, waardoor ze veel koerswinst missen en ook minder kans maken op winst. Bepaalde

indicatoren kun je gaan terugkijken in het verleden om te zien of hun signalen klopten. Zo zijn Moving Averages een goed hulpmiddel om een omslag van de trend te bepalen als de lijnen elkaar kruisen, waarover later meer.

Een handige manier om te kijken of een indicator goede resultaten kan bieden is backtesten. Je kijkt naar signalen van een indicator uit het verleden om te zien of vrijwel alle signalen kloppen. Zo kun je de beste voorspellers er tussen uit halen en ze gebruiken bij je technische analyse.

Bij de technische analyse wordt vaak de site van TradingView gebruikt. Je kunt echter maar twee indicatoren gratis gebruiken, wil je er meer dan zul je een betalende klant moeten worden. Het is ook zeker niet een van de eenvoudigste sites om mee te werken. Een alternatief zou zijn om CoinMarketCap te gebruiken in combinatie met hun TradingView chart. Die site is veel overzichtelijker en minder technisch om een cryptocurrency in te bekijken. Je mag daar twee indicatoren gebruiken.

Je kunt ook technische analyse doen op een exchange. Vaak is dit net wat onoverzichtelijker dan bijvoorbeeld via CoinMarketCap, omdat het venster een stuk kleiner is. Zorg in ieder geval dat je voldoende kunt zien om een weloverwogen keuze te maken. Voldoet de interface van de exchange niet, dan zul je naar alternatieven moeten zoeken.

Vergeet niet om ook naar de grafiek van Bitcoin te kijken, want dit is de marktleider. Als er iets bijzonders gebeurt met Bitcoin, zoals een sterke stijging of daling, volgen de andere cryptocurrencies vrijwel altijd.

Er zijn ook aardig wat apps op de markt die automatisch signalen geven als een van de indicatoren een belangrijk patroon laat zien. Meestal gebruikt men hiervoor algoritmen die dit opmerken en je aan de mouw trekken. Je kunt dan zelf gaan kijken of dit een signaal is dat je voldoende vindt om een trade mee te plaatsen.

Er zijn ook beperkingen aan de technische analyse. Als morgen een oorlog uitbreekt of een pandemie zullen al je analyses waardeloos zijn. De koersen zullen inzakken. Net zoals wanneer de obligatierente verhoogd wordt.

Als er een bear market is, maar opeens een ETF voor Bitcoin wordt toegestaan, dan kunnen de koersen opeens gaan exploderen, zoals we gezien hebben.

Hier valt natuurlijk niets aan te doen. Je zult je dan snel aan de nieuwe situatie moeten aanpassen. Je stop losses zijn dan altijd je vangnet.

Technische indicatoren

Het is goed om te weten dat je niet de enige bent die werkt met technische indicatoren. Heel veel handelaren kijken naar populaire en veelgebruikte indicatoren. Technische indicatoren zijn onderdeel van de massapsychologie, omdat zoveel mensen tegelijk naar dezelfde dingen kijken en tot dezelfde conclusies komen. Je kunt het daarom zien als een selffulfilling prophecy.

Stel ik en een miljoen anderen kijken naar een appelboom waar een appel naast ligt. We zullen vrijwel allemaal tot dezelfde conclusie komen. De appel is uit de boom gevallen, omdat hij rijp is. Sommigen onder u zullen met de theorie van de zwaartekracht aankomen, maar ik kan je verzekeren dat dit een minderheid is. Bovendien is die theorie al uitgevonden!

Stel dat ik en een miljoen mensen naar een grafiek van Bitcoin kijken en we komen allemaal tot de conclusie dat dit een goed moment is om te kopen, volgens de indicator waar we allemaal naar kijken. Wat zou een logisch gevolg kunnen zijn? Dat veel mensen Bitcoin gaan kopen! Veel handelaren doen dit dan ook en zo komt de voorspelling uit, omdat de indicator aangaf dat dit zou gebeuren.

Gelukkig geven de meeste indicatoren ongeveer hetzelfde aan, want indicatoren die niet doen wat ze moeten doen zullen al snel in de vergetelheid raken. Toch is het slim om alleen veelgebruikte indicatoren te gebruiken, omdat daar veel meer mensen naar kijken. Een signaal van een populaire indicator heeft veel meer impact.

We zullen een aantal veelgebruikte indicatoren laten zien met behulp van de site CoinMarketCap, die in combinatie met TradingView een mooi overzicht laten zien.

Bollinger Bands, Volume, Relative Strength Index

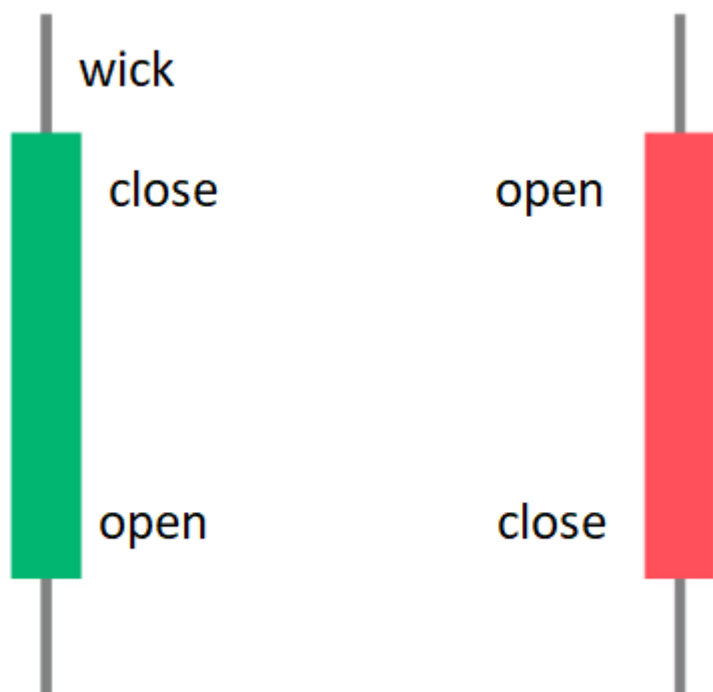

Bron: CoinMarketCap / TradingView.

In deze grafiek wordt de dagkoers van Bitcoin uitgedrukt in USDT waarde. USDT is een stablecoin die geacht wordt altijd precies een dollar waard te zijn. In deze grafiek zie je technische indicatoren, de hoogte van de koers, de afgelopen dagkoersen en de candlesticks, waar we later op terugkomen.

In het kort geeft een candlestick het hoogste en laagste punt aan in een periode (in dit geval een dag). Als hij groen is, is de beginkoers lager dan de eindkoers. Als hij rood is andersom. De wicks geven de uitersten aan van de koers. In de onderstaande tekening zie je als eerste een candlestick die als vorige eindkoers de onderkant van de body (in het groen) had en als

nieuwe eindkoers de bovenkant. De wicks zijn de smalle uitsteeksels boven en onder de body. Dit betekent dat de koers boven en onder de body heeft gestaan gedurende de periode waar deze candlestick over ging.

Bij een rode candlestick zie je dat de beginkoers aan de bovenkant van de body zit en de eindkoers aan de onderkant, daarom is hij dan ook rood, de koers is gedaald.

Bollinger Bands

Rond de candlesticks zie je drie lijnen van de Bollinger Bands. We bespreken in dit boek alleen de meest gebruikte indicatoren. Je kunt ook andere indicatoren gebruiken, als je je daar meer bij thuis voelt. De meeste populaire indicatoren geven heel duidelijke signalen af.

De middelste lijn van de Bollinger Bands is het voortschrijdend gemiddelde van de koers over 20 dagen. De bovenste en onderste lijnen zijn de signaallijnen. Je hoeft niet alles te weten over de Bollinger Bands, maar wel dat het uittreden van de candlesticks boven of onder de twee buitenste lijnen een koop- of verkoopsignaal afgeven.

Als de candle een wick heeft die buiten de band komt betekent dit dat je goed moet kijken of het een krachtig signaal is. Als de candle boven de Bollinger Bands uitbreekt, is dit een verkoopsignaal. Men spreekt dan van een overbought positie. De kans dat Bitcoin gaat dalen of een correctie of dip krijgt is dan groot. Als de koers onder de banden uitbreekt is dit een koopsignaal. Hij is dan oversold. De kans dat de koers op korte termijn zal stijgen is groot.

Je kunt zelf zien hoe goed de Bollinger Bands de koersontwikkelingen van Bitcoin hebben voorspeld. Wat je direct zal opvallen is dat dit geen onfeilbaar systeem is. Er zitten heel

goede signalen bij, maar ook signalen die niet klopten. Hoe meer de wicks uitsteken, hoe belangrijker het signaal bij de Bollinger Bands.

Bollinger Bands voorbeeld CoinMarketCap en TradingView:

Bollinger Bands met een Simple Moving Average van 20 dagen en een standaarddeviatie van 2 (standaardinstelling van Bollinger Bands) met volume en RSI.

Een Moving Average over twintig dagen is geschikter voor swing trading dan voor lange termijn beslissingen. We zullen later nog uitgebreid ingaan op trading strategieën, zoals day trading, swing trading, et cetera. In de afgelopen drie weken zien we dat Bitcoin maar liefst acht keer door de onderste band is doorgebroken. Dit is normaal gesproken een teken dat de coin oversold is en dus een aankoopsignaal op de korte termijn.

We zien echter ook dat in deze periode Bitcoin niet in de buurt komt van zijn bovenste Bollinger Band. Volgens de RSI was hij oversold en dit was een bevestiging van het signaal. Volumes van de eerste rode candles (24-2 tot en met 28-2) waren hoog. We zien dus veel geld uit Bitcoin stromen in die dagen. Volgens onze signalen hadden we op 26 februari moeten kopen, want we kregen bevestiging van het doorbreken van de Bollinger Bands aan de onderkant bij de RSI. Bitcoin steeg echter minimaal en bleef aan de onderkant door de Bollinger Bands zakken.

Dit is een typisch voorbeeld dat bevestigt hoe moeilijk technische analyse is, vooral op de korte termijn. Als je op de korte termijn een trade doet is het daarom een goed idee om een stop loss te zetten, omdat de signalen om allerlei redenen niet de gewenste uitkomst kunnen hebben. In dit geval hebben macro-economische ontwikkelingen invloed op de koers van Bitcoin. De handelsoorlogen van de Verenigde Staten met hun tarieven zorgen voor onrust op de financiële markten en signalen van indicatoren hebben dan veel minder waarde.

Als je ziet dat de Bollinger Bands en de Relative Strength Index aangeven dat je moet kopen, maar dat Bitcoin nauwelijks omhoog komt, is het een beter idee om even af te wachten. Feitelijk heb je geen flauw idee wat je te wachten staat en dat is geen goede situatie voor een trade.

Wat je wel ziet is dat je heel veel uit statistieken kunt halen. Dat doet me denken aan wat Mark Twain, die goed van de tongriem is gesneden, over statistieken zei:

“There are lies, damned lies and statistics.”

Een groot probleem dat voorkomt bij technische analyse is dus dat je tot de juiste conclusie komt op het verkeerde moment. Volgens de technische analyse had je moeten kopen, je kocht en Trump gooide nog een tarief op het vuur. Daarom zetten mensen stop losses. Je hoeft niet altijd gelijk te hebben, als je het maar veel vaker hebt dan dat je ongelijk hebt. Bovendien moeten trades die werken meer opleveren dan trades die niet werken kosten. Met deze percentages kun je wat spelen. Sommige mensen gebruiken scherpe stop losses, zoals 5 procent. Anderen geven een trade meer kans en zetten hem op 10 procent of op precieze punten uit de candlestick theorie. Bij daytraden zijn je marges veel kleiner.

Als de tijden onzeker zijn, zoals met de trade wars van Trump, is het geen slecht idee om even niks te doen en kijken of die onzekerheid plaats maakt voor meer zekerheid.

Volume

In de grafiek zie je ook de volumes. Dit is een heel simpel signaal, dat laat zien hoeveel er gekocht of verkocht werd. Groen volume betekent dat er meer gekocht is dan verkocht en rood het omgekeerde. Signalen met hoge volumes zijn van veel meer betekenis dan signalen met lage volumes.

Relative Strength Index

Je ziet ook nog onderaan de grafiek de Relative Strength Index (RSI) staan. Dit is een populaire indicator die aangeeft of een cryptocurrency overbought of oversold is. Hij gaat van 0 tot 100 en geeft onder de 30 aan dat een crypto oversold is en bij meer dan 70 dat hij overbought is. RSI is een van de eenvoudigste indicatoren, je ziet direct wat je zou kunnen doen.

Het is een goed idee om een aantal indicatoren samen te gebruiken in wat we een handelssysteem noemen. Je gaat dan handelen op basis van meerdere indicatoren en bepaalt dan of het signaal significant genoeg is om er iets mee te doen. In dit voorbeeld gebruik je twee dezelfde signalen, namelijk overbought en oversold. Het is handiger als je verschillende soorten indicatoren gebruikt, want twee keer overbought of oversold zien is geen krachtiger signaal.

Moving Average

Met behulp van CoinMarketCap en TradingView gaan we nu aan de slag met het 50-daagse en 200-daagse Moving Average (MA). Dit wordt veel gebruikt door grote investeerders om de langdurige trend te bekijken. Je kunt met behulp van het MA een golden en een death cross zien, waarin veel mensen een bevestiging zien van het begin en het einde van een bull market.

In bovenstaande grafiek zie je het 50-daagse voortschrijdend gemiddelde (MA) in het rood en het 200MA in het blauw. Dit zijn erg lange periodes en zijn dan ook alleen geschikt om te bepalen of het tijd is om je geld uit de markt te halen, of dat het juist tijd is om te investeren. Een Moving Average telt alle koersen aan het einde van de dag (of een andere periode) bij elkaar op en deelt het door het aantal dagen. Zo is een 3 daags Moving Average van opeenvolgend de koersen 3, 4 en 5 natuurlijk 4, omdat je de 3 koersen bij elkaar optelt en deelt door 3.

Als het 50MA omhoog komt en kruist door het 200MA (eind oktober 2024) geeft dit een golden cross aan. Dit is vaak een punt waarop historisch gezien grote investeerders, die bevestiging willen zien van een trend en aversie tegen risico hebben, in de markt stappen met veel geld. Het golden cross komt uit de aandelenmarkt, maar is ook de cryptomarkt binnengewandeld.

Zodra het 50MA omlaag door het 200MA kruist is dit een death cross, een teken dat er een grote trendomkeer aanstaande kan zijn en dat dit het einde van de bull market zou kunnen inluiden en de lange bear market aanbreekt. Aangezien iedereen die aan technische analyse doet dit kan zien, worden het golden cross en death cross gezien als heel sterke indicatoren voor de lange termijn.

Head and shoulders patroon Bitcoin

Speciaal voor dit geval nemen we de historie erbij. Uit het candlestick gedeelte heb je patronen kunnen oppikken die signalen afgeven. We zullen later uitgebreid terugkomen op

candlesticks en patronen. Een terugkerend patroon is de head and shoulders die Bitcoin vaak maakt. De situatie in 2017-2018 liet dit verloop zien:

Voor deze statistieken nemen we CoinGecko erbij, omdat die handiger is om deelgrafieken van de historie van Bitcoin erbij te halen. Eind 2017 en begin 2018 zag je een patroon dat lijkt op een head and shoulders patroon. Al lijkt het er op dat de “eerste schouder” vergeten is. Bitcoin stijgt eerst in een steile lijn, zakt in, komt nog een keer naar boven en zakt dan definitief weg.

In 2021-2022 is het wat duidelijker:

Satoshi's belofte

Bitcoin gaat steil omhoog, zakt dan snel weg, waarna hij naar zijn hoogste punt stijgt, hij daalt dan weer snel en maakt nog een kleine klim, om dan definitief weg te vallen in een bear market.

In 2025 zien we hetzelfde patroon ontstaan:

Satoshi's belofte

Dit lijkt een bevestigd patroon, maar niet alles is wat het lijkt. Op het eerste gezicht zie je een klassieker opduiken, een schouder en een hoofd hebben we al. Nu krijgen we een volgende schouder en daarna is het bear market. Right?

Not so fast! Als we inzoomen zien we iets bijzonders:

Het is meer een langgerekt lint sinds november 2023. Bitcoin blijft maar stijgen, maar echt steil wordt het vrijwel niet. Er zijn maar twee maanden waarin het steil is, februari en november 2024. De rest van de tijd zien we vrij vlakke koersen van Bitcoin. Het is dus goed mogelijk dat we geen schouder en hoofd hebben gezien, maar alleen de schouder. In februari 2024 steeg Bitcoin alleen maar omdat er een Bitcoin ETF was goedgekeurd. Toen moest de Bitcoin halving nog komen.

Dit is natuurlijk het lastige van technische analyse. Het is geen exacte wetenschap. Wat we op basis van wat we zojuist hebben geanalyseerd wel weten is dat we voorzichtig moeten zijn. In het ene scenario krijgen we een death cross en begint de bear market, waarin je alles verkocht moet hebben. In het andere geval komt er nog een stevige bull market aan, waarin Bitcoin nieuwe records gaat breken. Wat moet je nou doen?

Een stelregel in de technische analyse is, dat als je het niet weet, je niet moet handelen. Op basis van de bovenstaande cijfers is het dus geen goede markt om in te stappen of om cryptocurrency te hebben. Het kan twee kanten op. Je hebt bevestiging nodig. Volgens 50-200 MA moeten we wachten op een death cross en dus is dit geen goed moment om crypto te hebben. Volgens de candlesticks op de maximale chart van CoinGecko kunnen we in een schouder zitten na een hoofd, erg bearish, maar ook in een schouder voor het hoofd, zeer bullish. Afwachten is volgens deze analyse de beste handelswijze.

Dit is slechts een momentopname op basis van zeer lange statistieken. We zullen ook een aantal kortlopende analyses er op los laten, zodat je kunt zien wat je er mee kunt.

Het nadeel van technische indicatoren met zulke lange periodes is dat ze de neiging hebben om mosterd na de maaltijd te zijn. Als de trend al lang ingezet is, krijg je het signaal om te kopen of verkopen. Het is alsof je naar een bal kijkt die heel langzaam rolt. Je ziet lang van tevoren wat die bal gaat doen, maar je wil echt zeker zijn dat hij dat ook gaat doen. In gewoon Nederlands koop en verkoop je dan veel te laat en zijn je winsten veel lager. Met de Bitcoin strategie koop je natuurlijk veel eerder in. Als je dan ziet dat er een death cross aankomt, is het tijd om te verkopen.

Als je bijvoorbeeld kijkt naar het golden cross van eind oktober 2024, dan zou je Bitcoin dus moeten inkopen bij een koers van \$63.000. Als we de lijn doortrekken naar het komende snijpunt zouden we Bitcoin weer verkopen bij een death cross op ongeveer \$85.000. Dat betekent dat je in een bull market maar liefst 33 procent winst boekt! Niet bepaald om over naar huis te schrijven. Daarom zijn golden cross en death cross meer een hulpmiddel om het begin en het einde van een bull market te voorzien en daarom toch belangrijke informatie.

De belangrijkste kruisen zijn die tijdens een bull market. Een golden cross geeft het begin van een bull market aan en tijdens die bull market zie je een death cross van mijlenver aankomen. Je kunt dan nog wel in de markt blijven, maar of dat verstandig is laten we aan jou over. Er zijn ook minder belangrijke golden en death crosses. In een zijwaarts bewegende markt kun je er een aantal achter elkaar krijgen. Deze zijn onbelangrijk, omdat ze geen significante trend aangeven. Als je terug gaat kijken in het verleden van Bitcoin met 50MA en 200MA zul je de belangrijkste er wel uit kunnen pikken.

Je kunt ook kortere periodes nemen met het Moving Average, waardoor je sneller signalen krijgt. Nadeel hiervan is dat je veel meer koop- en verkoopsignalen krijgt, waardoor het minder belangrijk wordt. Als signalen te weinig opleveren en vaak helemaal niet kloppen, ben je met de verkeerde indicator aan het werken. Zo was in het verleden de Moving Average Convergence Divergence (MACD) indicator erg populair, maar omdat de resultaten vaak genoeg teleur stelden is deze populariteit flink geslonken.

Fibonacci Retracement en Ichimoku Cloud

Er zijn ook nog behoorlijk gecompliceerde indicatoren die toch populair zijn geworden, zoals de Ichimoku Cloud en Fibonacci Retracement. Het gaat te ver om deze hier uit te leggen. Je kunt hierover informatie vinden op het internet, maar dit zijn geen indicatoren voor beginners, waarvoor dit boek vooral bedoeld is. Een belangrijk iets om te onthouden: hou het simpel! Als je het moeilijk om te begrijpen vindt, ga je fouten maken.

Er zijn tientallen bekend geworden indicatoren. Als je op zoek gaat naar aanvullende indicatoren heb je dus wel wat te doen. Ben je dit van plan, zorg dan dat je een indicator gebruikt die je vrij snel begrijpt. Je moet in één oogopslag kunnen zien wat je volgens een indicator zou moeten doen.

Candlestick patronen

Candlestick patronen werden op de Dojima Rice Exchange in Japan gebruikt bij de handel in derivaten van rijst. De oogst werd toen al verkocht voor hij binnen was. Munehisa Homma heeft de handel met gebruik van candlesticks geperfectioneerd en werd er schatrijk mee. Hij verwerkte allerlei zaken in zijn candlesticks, zoals het weer, de prijzen, historische patronen en lokale markten. Ze worden daarom ook Japanse kaarsen genoemd of Japanse candlesticks.

Hij schreef er ook een boek over: *"The fountain of gold: The three monkey record of money"*. Hierin beschreef hij de Sakata (stad) Rules. Hij vond vijf patronen significant:

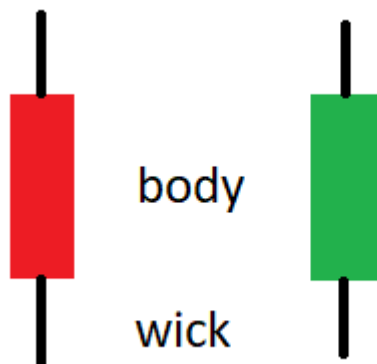
- Three mountains (drie toppen, bearish)
- Three rivers (drie bodems, bullish)
- Three gaps (drie gaten in een grafiek, trend reversal)
- Three parallel lines (drie vergelijkbare candles op een rij, drie groen of three soldiers = bullish, drie rode op een rij of three cows = bearish)
- Three methods (drie opeenvolgende korte sticks, drie groene op een rij of rising three = bearish, drie rode op een rij of falling three = bullish)

Je ziet dat hij veel waarde hechtte aan het getal drie. Niet alleen is dit een heilig getal in Japan, maar hij wist uit ervaring dat je drie dagen moest wachten, voordat je een veelbelovende trade deed. Hij wist dat drie bevestigingen significant zijn en tot winst konden leiden.

Candlestick patronen zijn een onderdeel van de technische analyse. Naast indicatoren zijn er behoorlijk wat patronen die een betekenis hebben voor handelaren in crypto en aandelen. Vooral bij daytrading kun je gebruik maken van bekende patronen met een betekenis, maar er zijn ook patronen op langdurige grafieken die veel betekenis hebben, zoals het bekende head and shoulders patroon, dat vaker in de grafiek van Bitcoin voor komt.

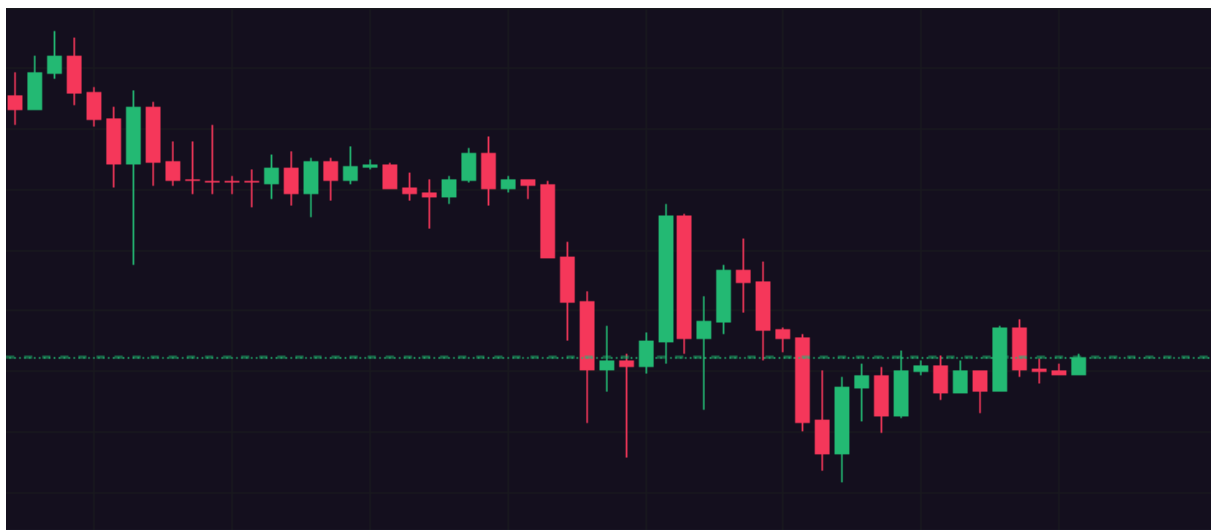
Vrijwel alle markten vertonen dezelfde fenomenen als het gaat om verhandelbare bezittingen. Er is een tijdje positief sentiment, waarna de stemming omslaat en er een tijdje negatief sentiment is. De bedoeling is natuurlijk dat je weet te voorspellen wanneer deze stemmingsomslagen zich voordoen. Hier is Munehisa rijk mee geworden. Hij heeft er een heel systeem van gemaakt.

Laten we nog eens kijken waar een candlestick uit bestaat:

Candlesticks moeten bij de technische analyse snelle en duidelijke informatie geven. Dat doen ze ook en daarom zijn ze populair geworden bij handelaren in crypto en aandelen.

Laten we eens kijken naar meerdere candlesticks op een rij, zodat we wat meer verschillende soorten candles kunnen zien:

Bron: Kraken.

Je ziet hier candles met een hele kleine body en een grote body. Hoe groter de body, hoe belangrijker. Ook wicks kunnen belangrijk zijn. Bij hele grote wicks zie je dat er een terugslag is, naar boven of naar beneden. We zien aardig wat candles met een grote wick aan de onderkant. Dat betekent dat de koers flink gedaald was, maar gedurende de periode nog helemaal terug naar boven is gekomen. Dit betekent dat er een sell off was, maar dat er direct daarna weer een grote hoeveelheid is aangekocht. Een grote wick aan de bovenkant van een candle betekent natuurlijk het omgekeerde.

Een lange wick aan de onderkant is meestal een teken dat de bulls in controle zijn, omdat de koers zo sterk opveert. Een lange wick aan de bovenkant is vaak een teken dat de bears in controle zijn, omdat de koers sterk naar beneden getrokken wordt. Zijn lange wicks in evenwicht, dan zijn er veel bulls en bears, maar is de uitkomst onduidelijk.

Is er sprake van een grote body, dan betekent dit dat er veel verschil zit tussen de beginkoers en de eindkoers. Een grote body kan een omslag van het sentiment betekenen. Er is dan veel koop- of verkoopdruk geweest en die heeft doorgezet. Zonder indicatoren zegt dit weinig, maar als je er een Moving Average of RSI bij zet kun je dan zien of er een breakout is geweest door de weerstand of de supportlijn, of dat er sprake is van een oversold of overbought situatie.

Als we het hebben over de weerstand, dan bedoelen we dat een verdere stijging op een bepaald prijsniveau iedere keer afgewezen wordt. Stel Bitcoin stijgt iedere keer naar 100.000 euro en begint dan weer te dalen, dan zeggen we dat de weerstand van Bitcoin op het 100.000 euro niveau ligt. Bij de ondersteuning bedoelen we natuurlijk het omgekeerde. Als we zien dat Bitcoin weer in koers begint te stijgen als de koers rond de 90.000 euro staat, is dit de ondersteuning.

Candlesticks bevatten een hoge mate van wiskundige logica. Als je grote wicks aan zowel de boven- als onderkant van een candlestick ziet, dan is het sentiment onduidelijk. Zowel de bears als de bulls hebben dan benzine. Dat betekent dat er geen duidelijk koop- of verkoopsignaal wordt afgegeven. Als er kleine wicks zijn, dan zijn er weinig uitschieters. Alleen de body is dan belangrijk. Een grote body heeft veel meer impact dan een kleine body en kan belangrijke signalen afgeven bij de technische analyse.

Algemene richtlijnen voor candlestick patronen:

1. Hoe groter de body, hoe meer impact.
2. Meerdere groene of rode candlesticks na elkaar zijn een sterker signaal.
3. De lengte van een wick geeft aan of bulls of bears de markt controleren.
4. Lange wicks tonen hoge volatiliteit aan.
5. Hoe meer volume, hoe belangrijker de informatie van een candle.
6. Candlesticks moeten altijd gecombineerd worden met indicatoren.

Bekende single candlesticks

Doji

Een doji candlestick toont aan dat er weinig koersverschil is geweest. Er is sprake van weinig body. Toch kan een doji veelzeggend zijn, afhankelijk van de wicks:

Dit is een voorbeeld van een doji candle, die aantoont dat er in deze periode weinig aan de hand is. De koers is nauwelijks veranderd en er is nauwelijks volatiliteit. Een periode om snel te vergeten, zeg maar. Bulls en bears zijn in evenwicht. Na een stevige trend omhoog kan een doji wel zeggen dat de bulls de controle hebben verloren en dat de markttrend kan omkeren en omgekeerd voor een neergaande trend. Het kan een moment zijn om je winst te pakken of juist in te kopen.

Er zijn echter ook doji candles die wel wat betekenen. Als er lange wicks zitten aan de doji kan het zijn dat de bulls of bears in controle zijn. Lange wicks aan de onderkant betekenen dat de koers flink gedaald was, maar dat hij direct weer opveerde. Een teken dat de bulls in controle zijn. Heb je lange wicks aan de bovenkant, dan betekent dit dat de bears in controle zijn. Zij “verbieden” dan dat de koers stijgt.

Een variant hiervan zijn bekende single candlesticks als de hammer, de inverted hammer, de hanging man en de shooting star. Deze hebben een kleine body, maar een grote wick aan een van de twee kanten en een kleine aan de andere kant. Hierbij moet je bedenken wie in controle is. Single candles hoeven op zich niets te betekenen, maar je kunt er wel op handelen. Vooral als je handelt op de kortere termijn kunnen single candles toch een handig hulpmiddel zijn. Uiteindelijk zul je ervaring moeten opdoen met candlesticks, net als met indicatoren. Op een gegeven moment kun je dan de patronen die zich herhalen herkennen.

Marubozu

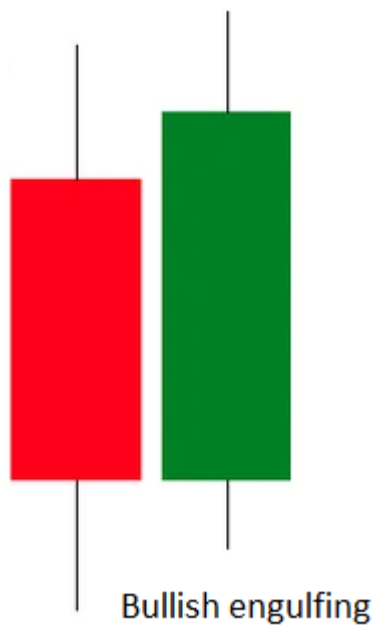
De Marubozu candlestick heeft alleen een body en geen (of nauwelijks) wicks. Dit betekent dat de koers weinig uitschieters heeft en vrijwel zonder oponthouden een bepaalde richting op ging. Dit geeft een krachtig signaal af.

Als je zo'n candle ziet is dat een teken dat de bulls krachtig aanwezig zijn en dat de bears vrijwel afwezig zijn. Een groene Marubozu is dus een heel positief teken en een rode erg negatief.

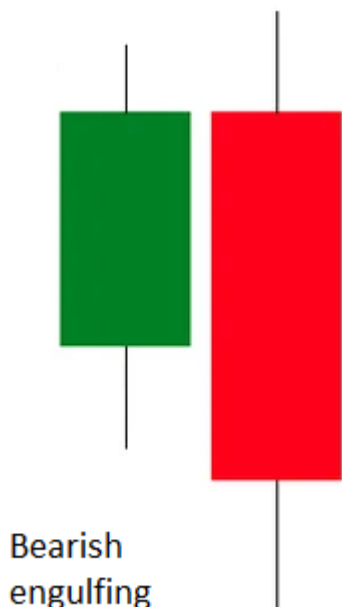
Bekende double candlesticks

Een bullish engulfing ontstaat als er eerst een bearish candlestick is, waarna een grotere bullish candlestick volgt die groter is dan de rode candle. De groene candle moet sluiten (bovenkant) boven de top van de rode:

Een bullish engulfing komt vaak voor als de trend omslaat van bearish naar bullish.

Een bearish engulfing ontstaat als er eerst een bullish candlestick is, waarna een grotere bearish candlestick volgt die groter is dan de bullish candle. De rode candle moet sluiten (onderkant) onder de bodem van de groene:

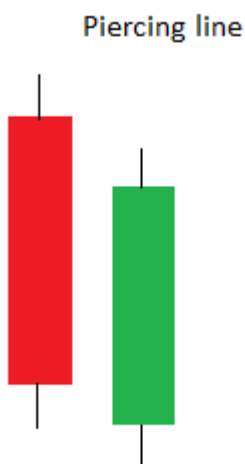
Een bearish engulfing ontstaat vaak als de trend omslaat van bullish naar bearish. Deze candlesticks moeten tevoorschijn komen in een trending markt, want in een ranging markt staan de weerstand en ondersteuning al vast. Met trending bedoelen we dat de markt hogere highs en lows maakt en dus in een opwaartse trend zit en het omgekeerde voor de downtrend.

Satoshi's belofte

Een dark cloud cover is een bearish signaal, die lijkt op de bearish engulfing. De tweede candlestick opent boven de groene candle, maar sluit onder het middelste van de groene. Er is veel kans op een daling.

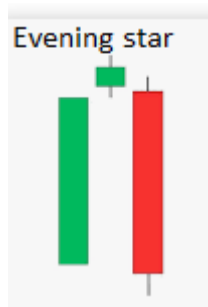
De piercing line opent lager dan de rode candle ervoor, maar sluit boven het middelste van de rode candle. Er is veel kans op een stijging:

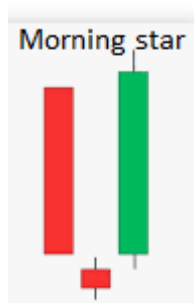
Een variant van deze patronen is de Tweezer. Deze bestaan uit volledig gelijke body's, maar van een andere kleur. Als de eerste groen is en de tweede rood is dit een duidelijk signaal van een trend reversal van bullish naar bearish en omgekeerd.

Single en double candlestick patterns zijn lastig om op te traden. Het is een goed idee om indicatoren erbij te nemen om te kijken of alle signalen hetzelfde zeggen of om te wachten op bevestiging van het signaal door volgende candles die bevestigen wat je al dacht. Let ook goed op volume, de wicks en de body's, die zeggen veel over de kracht.

Bekende triple candlesticks

Dit is een bekend bearish patroon. De trend is opwaarts en er volgt een kleine groene candle, waarna een grote rode candlestick verschijnt. De kans is groot dat de trend omslaat en de top bereikt is.

Er is een bearish trend gaande, waarbij er een kleine tussentijdse rode candle volgt. Hierna verschijnt een hele grote groene candlestick. Het is goed mogelijk dat de bearish trend voorbij is.

Je zult je bij het lezen van de candlesticks altijd moeten afvragen wie de controle heeft, de bulls of de bears. Als dit niet duidelijk is, bijvoorbeeld door een doji candle, vraag je dan af wanneer dit gebeurt. Het kan een sterke aanwijzing zijn dat er een trend reversal komt. Hoe meer je oefent met candlesticks, hoe natuurlijker je de patronen doorziet.

Als je dan ook nog andere indicatoren kent, zoals ondersteuning, weerstand, volume en andere technische indicatoren, ben je op weg om een professional te worden. De tijd van gokken is dan voorbij.

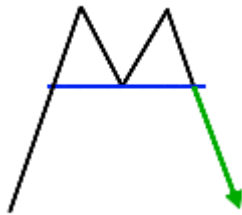
Zo kun je met candlesticks een trend lezen. Zijn er constant higher highs en higher lows? Of zijn er steeds lagere toppen en dalen? De eerste is een bull market en de tweede een bear market. In een bull market kun je veel meer verdienen als je werkt met eenvoudig kopen en verkopen. Je leest de candles goed, bepaalt je stop loss op de ondersteuning van de vorige golf en koopt in als de reversal van dalen aanstaande is. Je verkoopt weer als de candles aangeven dat de stijging stopt.

In een bear market is het veel lastiger om grote winsten te pakken met deze strategie. De toppen en dalen zijn immers steeds lager, waardoor de marges verkleinen. Je kunt een bear market ook uitzitten en wat anders gaan doen. De risico's zijn wellicht onaanvaardbaar voor

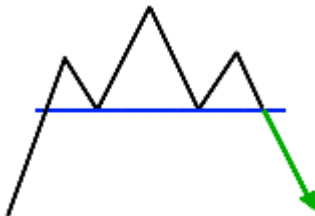
je strategie, maar als je goed genoeg bent kun je ook uit een bear market nog winst behalen. Voor de echte professionals ligt in deze tijden een pot met goud te wachten met short gaan, maar dat is dan ook veel risicovoller en moeilijker, vooral voor beginners.

Omslag patronen

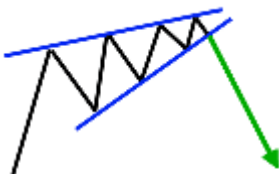
De volgende patronen voorspellen een omslag van bullish naar bearish:

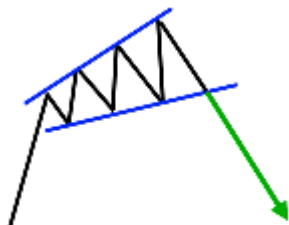
Bearish double top

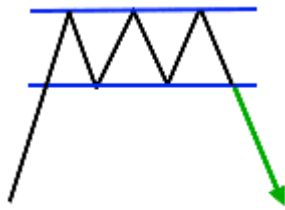
Bearish head and shoulders

Bearish rising wedge

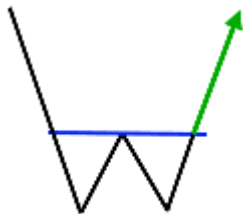

Bearish expanding triangle

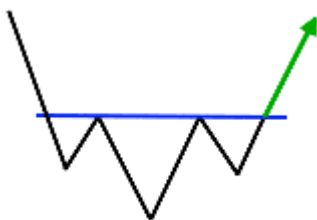

Bearish triple top

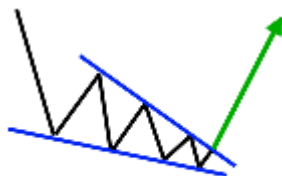
De nu volgende patronen voorspellen een omslag van bearish naar bullish:

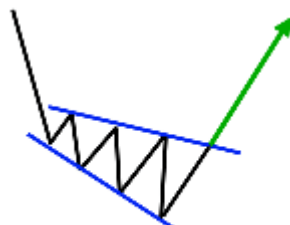
Bullish double bottom

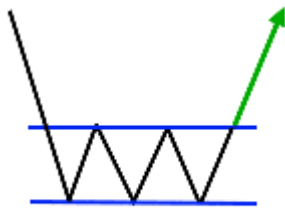
Bullish inverted head and shoulders

Bullish falling wedge

Bullish falling triangle

Bullish triple bottom

Al deze patronen zijn vooral interessant in een trend. Als het gaat om een ranging markt of als er groot nieuws is in de macro-economie, zijn ze minder essentieel. Deze patronen geven je wel een beeld hoe een trend kan omslaan en hoe zo'n patroon er dan uit ziet. Wat vooral opvalt is dat de weerstand of ondersteuning meermaals wordt getest, waarna de breakout volgt.

Support en resistance

Support en resistance zijn koersniveaus waarbij kopers en verkopers in het verleden in evenwicht waren. De bulls krijgen een koers niet hoger en de bears krijgen een koers niet lager. Als een van deze twee gebroken wordt, is er een uitbraak die kan leiden tot nog veel hogere of lagere koersen.

Bij de weerstand en ondersteuning kun je in de charts horizontale lijnen tekenen, waardoor je een idee krijgt waar koop- en verkoopmomenten liggen. Met een schuine verticale lijn kun je de trend weergeven, al kun je die meestal ook wel zonder herkennen aan de hogere toppen of dalen.

Als de koers omhoog uitbreekt, zal de vorige weerstand nu vaak de ondersteuning worden. Als hij omlaag uitbreekt zal de vorige ondersteuning nu de weerstand worden. Je bent niet de enige die candlestick patronen leest, dus ondersteuning en weerstand zijn onderdeel van de massapsychologie van het traden. Het is heel belangrijk dat je toewerkt naar een strategie waarbij je vaak genoeg wint. Een onfeilbare strategie bestaat niet. Anders was er helemaal geen markt. Dan kon je een computer het werk laten doen via een trading bot.

In een zijwaarts bewegende markt is het erg belangrijk om ondersteuning en weerstand te kennen, zodat je rond de ondersteuning kunt inkopen en rond de weerstand verkoopt. De stop loss en take profit marges zijn behoorlijk duidelijk dan.

Als er een breakout volgt boven de weerstand of onder de ondersteuning is er sprake van een nieuwe situatie. Het is vaak een goed idee om dan even te kijken of er continuatie in dit patroon zit. Als de markt snel weer binnen de zijwaartse levels gaat zitten is er weinig veranderd. Bij een grote uitbraak zul je opnieuw moeten analyseren wat je gaat doen en of je wel wat gaat doen.

Als een markt de hele tijd op en neer stuitert met hoge toppen en dalen is het een goed idee om even weg te blijven. Je wil niet dat de hele tijd je stop loss afgaat of dat de koers zo snel

stijgt dat je niet eens kans ziet om in te kopen op het juiste moment. Je moet wel met zelfvertrouwen kunnen handelen.

Een methode om je oogkleppen af te doen is de top-down methode. Je zoomt eerst helemaal uit naar de weekly chart van een belegging en kijkt of er sprake is van een bullish of bearish trend op de lange termijn en je bekijkt de weerstand en support. Vervolgens ga je inzoomen en bekijk je de dagelijkse charts om de recente bewegingen te onderzoeken. Daarna ga je naar de uurlijkse charts om het moment van inkopen te bepalen, de stop loss en de take profit. Het is namelijk heel goed mogelijk dat je een bullish patroon ziet op de uurlijkse chart, maar dat dit patroon zich vormt rond de weerstand op de weekly chart. Je koopt dan dus in rond de top en zult je stop loss vrijwel zeker zien afgaan.

De belangrijkste momenten om aan een trade te beginnen zitten rond de weerstand en de support. Als je ergens tussenin gaat traden, zijn de te behalen marges veel kleiner. Staan andere indicatoren ook op groen, dan is het startschot gegeven.

Het is handig om droog te oefenen, door simpelweg koersen uit het verleden op je scherm te toveren en te kijken wat er gebeurd is en of je dat had kunnen voorzien met jouw kennis van candlesticks. Als je de reversals en in- en verkoopmomenten kunt spotten, inclusief stop loss levels en take profit, dan ben je op de goede weg. Met candlesticks werken is iets voor de lange adem. Zodra je het door hebt, kun je hier veel van profiteren in je verdere trading carrière. Je hoeft er ook maar één keer doorheen en het gaat uiteindelijk om veel geld. Het is je tijd waard.

Candlestick met grote wick traden

Een candle met een lange wick traden spreekt niet altijd voor zich, maar het kunnen wel sticks zijn die een belangrijk moment aangeven. We moeten hiervoor candlesticks vinden die aan belangrijke voorwaarden voldoen. Het maakt niet echt uit of het een doji of een hammer of inverted hammer is, belangrijk zijn de wick en de positie.

Dit is een voorbeeld van de inverted hammer. Hij valt op, omdat hij zo'n grote wick aan de bovenkant heeft. Deze wick zegt ons dat er een goede mogelijkheid is dat de bullish trend ten einde loopt. Wat we zien is een stevige afwijzing van de hogere koers. De bulls krijgen de koers niet meer verder omhoog en de trend kan omslaan. Dit werkt natuurlijk andersom ook, als de trend bearish is en er een candlestick met een lange wick aan de onderkant komt. De bears hebben geen benzine meer en de daling stopt.

Let er wel op dat de wick lang genoeg is om significant te zijn en dat er niet ook een lange wick aan de onderkant zit, dan zou het een evenwicht zijn. Signalen moeten ook echt duidelijk zijn.

Op zich zegt deze grafiek nog niet genoeg. Je haalt je hulpmiddelen erbij om te kijken of er nog andere zaken zijn waar je rekening mee moet houden. Als de wick een duidelijke weerstand uit eerdere tijden aan tikt, is dit een duidelijk signaal. Er komt geen doorbraak en de koersen zullen meer dan waarschijnlijk dalen. Als de cryptocurrency overbought is, kan dit een extra signaal geven dat handelaren winst zullen nemen.

Waar je dus met een single candle tussendoor naar op zoek bent, is een candlestick die een omslag van sentiment kan weergeven. Dat zijn de momenten dat je het meeste kunt verdienen als je het goed hebt. Als je wacht op bevestiging met een rode candle, heb je al veel waarde verloren van je trade setup.

We hebben er een extra grote rode candle van gemaakt, zodat het ook echt pijn doet! Je had dus short kunnen gaan, maar wachtte op bevestiging. Die heb je nu, maar er is veel minder winst te behalen nu. De trend was bullish, er volgde een afwijzing van de continuatie van de trend op de weerstand, het signaal van de candlesticks was correct.

Meestal krijg je niet zulke eenduidige signalen, maar het principe blijft gelijk. Het meeste is te verdienen met trends reversals, omdat er zoveel rek in zit. De koersen zijn een tijdje omhoog of omlaag gegaan en nu kunnen ze een heel eind de andere kant op gaan, het is nog ver van de weerstand of support.

We spoelen even vooruit en we kijken naar de volgende grafiek:

Nu weet je ook wat je kunt doen. Je ziet dat de bears geprobeerd hebben de koers flink te laten zakken, maar de ondersteuning was te sterk. Een trend reversal lijkt op komst. Je zou hier long kunnen gaan en kopen, omdat de candles dit als een sterke mogelijkheid weergeven. Je stop loss kun je in beide grafieken op de top of de bottom van de grote wick zetten, waar verdere stijging of daling immers afgewezen werd. Let er wel op dat je hier niet inkoopt als de ondersteuning nog ver weg is.

Conservatieve traders zouden hier de volgende stick afwachten en dan pas handelen. Je kunt dan veel winst missen, maar je speelt wel meer op zeker. Als de koers verder daalt, ben je blij dat je gewacht hebt, veert hij opeens op, dan heb je confirmatie. Zoals al vaker gezegd, oefen er mee totdat je genoeg zelfvertrouwen hebt.

Samenspel van indicatoren en candlesticks

Soms zit het allemaal even mee. Je vindt een doji candle die boven de weerstand zit met de lange wick aan de onderkant en ziet dat de coin oversold is via de RSI. Het korte Moving Average gaat omhoog door het langer durende MA. Volumes zijn hoog. Als je zulk een combinatie van duidelijke bullish signalen krijgt, is het tijd om toe te slaan. Dit zijn trades met een heel hoge kans van slagen.

Je gaat long, je zet de stop loss aan de onderkant van de wick en bepaalt het moment om weer te verkopen rond de koers van de huidige weerstand, waar je verwacht dat de koersen zullen stabiliseren en weer gaan dalen. Als er geen weerstand is, omdat de koers is uitgebroken, dan zul je toch een exit moment moeten bepalen, met een beetje geluk op een doji candle. Je zou in zo'n geval de stop loss iedere keer wat naar boven kunnen bijstellen, omdat je niet weet waar de weerstand is.

Single candlesticks zijn altijd gevaarlijk om op te traden, maar als er meer signalen op groen staan is dat extra bevestiging dat je trade een hoge kans van slagen heeft. Zoals je nu weet gaat het erom dat je vaak genoeg gelijk hebt om winst te maken. Door dit samenspel van indicatoren en candles heb je de sleutel in handen.

Via de candles ken je de trend, de weerstand en de ondersteuning. Via de indicatoren zie je of je nog extra bevestiging kunt krijgen. Je staat klaar om toe te slaan als de juiste candle tevoorschijn komt. Met de stop loss voorkom je dat je meer kunt verliezen dan waartoe je bereid bent. Er is altijd de volgende trade als het een keer niet meezit.

Ranging markt

Als er sprake is van een ranging markt, zie je de candles de hele tijd in een bepaalde range heen en weer gaan. Stel dat de koers van een cryptocurrency zich beweegt tussen de vijf en de zeven euro. De weerstand en ondersteuning zijn dan overduidelijk, namelijk vijf en zeven. Als dit patroon zich een aantal malen herhaalt, kun je hier op swing traden. Trendlijnen tekenen hoeft dus niet in een ranging markt.

Je hoeft dan niet te kijken naar het soort candlesticks dat je ziet, maar of de koers in de buurt is van deze twee punten. Beweegt de koers naar de vijf, dan kun je long gaan met een stop loss net onder de support. Beweegt hij naar de zeven, dan kun je short gaan met een stop loss net boven de weerstand. Voor conservatieve traders is het wachten op bevestiging en dan pas traden, al kan het dan zijn dat je de trade moet laten gaan, omdat er niet meer genoeg te verdienen valt. De koop- en verkooppunten zijn eenvoudig te bepalen, gezien de range.

Voor extra bevestiging kun je bijvoorbeeld de Bollinger Bands erbij nemen en traden op de randen van de banden, als de weerstand en support in beeld komen. Dan kun je wachten op de lange wick, die buiten de banden treedt die het signaal bevestigt.

Wat vaker voorkomt in een ranging markt is de bear- of bull trap. De koers beweegt zich naar de zeven euro en stijgt dan opeens naar 7,50. De bulls denken dat de breakout naar hogere koersen zal volgen, maar het is een false breakout. De koers gaat weer terug vallen

naar rond de vijf euro, de ondersteuning. Omgekeerd geldt natuurlijk hetzelfde, als de koers opeens naar 4,50 gaat. Ervaren traders kunnen hier een sterk risk reward signaal in zien, waarbij ze een klein verlies tegenover een grote winst zetten.

Onduidelijke of onvoorspelbare markt

Als er werkelijk geen peil te trekken valt welke candlestick de volgende zal zijn, is het een goed idee om weg te blijven van deze markt. Stel een cryptocurrency staat vandaag op 4, morgen op 5, overmorgen op 7 en de dag daarna op 3. En dat gaat zo de hele tijd door. In zulke tijden kan het stop losses regenen die afgaan.

Als je in deze markt zou instappen op basis van welke candlestick of indicator dan ook, dan zou je puur aan het gokken zijn. Er is geen trend, er is geen range, het is één grote puinhoop. Zoiets kan gebeuren als er veel gebeurt op het wereldtoneel, zoals het beleid van een Amerikaanse president dat de markten opschudt. Dit zien we terug in de tarievenoorlog en allerlei andere zaken op het gebied van cryptocurrency, waar hij vrijwel iedere week van alles over roept (zoals een strategische crypto reserve), waardoor de koersen alle kanten op vliegen. Tenzij je weet wat hij gaat roepen is het afwachten tot de boel in een rustiger vaarwater is gekomen.

Het spel van marktspelers

Je bent niet de enige die kijkt naar candlesticks en indicatoren. Reken maar dat de grote handelaren, zoals whales en investeringsfondsen, ook meekijken. Wat ze wel vaker proberen is andere handelaren uit de markt te drukken door precies op typische stop loss hoogtes de koers net daar doorheen te drukken, zodat ze afgaan en ze vrijer spel hebben.

Stel je ziet een mooie entry staan voor een cryptocurrency. De trend is opwaarts en je ziet een klassieke doji of hammer komen en stelt je stop loss op precies de hoogte waarvan andere marktspelers denken dat je hem gaat zetten. Als ze genoeg volume hebben, zoals de grote spelers, dan kunnen ze de stop loss van jou triggeren en daarna zonder jou verder gaan opwaarts. Je hebt dan alles goed gedaan, maar zij waren net wat beter of handiger.

Je kunt dit voorkomen door een net wat hogere stop loss te zetten dan volgens de technische analyse hoefde, als je dit wat te vaak overkomt. Dan weet je namelijk dat er tricky spelers in de markt zitten. Je kunt natuurlijk ook weigeren om verder aan die markt mee te doen of je speelt wat voorzichtiger en wacht op bevestiging.

Hetzelfde geldt voor de ranging markt, al zijn de weerstand en ondersteuning daarbij een stuk sterker.

Over het algemeen bestaat het spel uit de bears en de bulls die de richting proberen te bepalen. Aan jou is het om te voorspellen wie gaat winnen op de korte termijn. Je wordt vanzelf steeds beter in het bepalen van de volgende candlesticks, naarmate je er meer oefening in hebt gehad.

Intermezzo cinque

Je zult je misschien afvragen waarom ik zo lang heb zitten emmeren over candlesticks en indicatoren. Wel, als je niet aan technische analyse doet en geen plan hebt, zul je waarschijnlijk ook niet erg ver komen.

Vergeet niet dat je tegen de beste traders in de wereld aan het spelen bent, die genoeg geld hebben om invloed uit te oefenen op de markt. Deze zijn enorm moeilijk te verslaan en dus zul je beetje bij beetje steeds meer kwaliteiten moeten vergaren, zodat je bestand bent tegen elke vorm van tegenslag.

“Someone is sitting in the shade today because someone planted a tree a long time ago.”

Dit is een uitspraak van Warren Buffett, de legendarische aandelenhandelaar, die enorme sommen geld heeft verdiend met deze handel. Maar deze winsten kwamen niet gratis. Hij heeft heel hard gewerkt aan zijn karakter en hoe je het moet aanpakken.

Warren heeft geduld en discipline. Hij weet hoe je de waarde van een aandeel kunt berekenen en koopt als hij onder deze waarde zit. Hij weet hoe je kunt beoordelen wat de krachten en zwaktes van een bedrijf zijn, dit noemt men de fundamentele analyse. En hij kan natuurlijk candlesticks lezen en aan technische analyse doen, waardoor hij weet wanneer hij toe moet slaan. Dit kun jij ook leren.

Zo goed als Warren hoeft je niet te worden. Je hoeft alleen vaak genoeg gelijk te hebben om winst te boeken. Je moet geduld en discipline hebben en een strategie die bewezen werkt. Je zult in het begin wellicht kleine winsten boeken, maar naarmate je stack groeit, zul je ook meer geld hebben om in te zetten en zullen je winsten groeien met elke groep trades die je plaatst.

Doe jezelf dus een lol en maak die meters. Leer hoe candlesticks werken en welke indicatoren je daarbij het beste kunt gebruiken. Gebruik verschillende indicatoren, totdat je de best werkende voor jou hebt gevonden. Dan is je handelssysteem klaar en ben je op weg naar een langzaam groeiend portfolio.

Probeer ook niet te snel winsten te boeken. Geduld is echt essentieel. Het is natuurlijk fantastisch als je jouw stack in twee maanden verdubbelt. Dit is niet onmogelijk in een verhitte bull market, maar komt weinig voor. Meestal is het zo dat als je te snel grote winsten wilt boeken, je het geduld mist om op lange termijn steeds winst te blijven maken, waardoor je het allemaal weer verliest.

Je zult dus echt een plan moeten maken hoe je het allemaal aan wilt pakken, want het traden in cryptocurrency is veel moeilijker dan je in het begin denkt. Zonder plan is het vrijwel gegarandeerd dat je veel fouten gaat maken die je stack zullen decimeren.

Je hoort altijd van die verhalen over mensen die heel rijk zijn geworden in korte tijd. Wat ze er niet bij vertellen is dat deze mensen grote risico's hebben gelopen en puur gegokt

hebben. Van de 100 die dit proberen hoor je alleen het verhaal van die ene die alles goed gegokt had, met memecoins of zo. Het verhaal van de andere 99 die alles of veel kwijt zijn, daar hoor je nooit wat over. Hoe grotere risico's je neemt, hoe sneller het spel uit is. Je wilt toch blijven spelen? Bouw het op!

Leverage en margin trading

Margin trading is een vorm van traden waarmee je hogere bedragen in kunt zetten dan je hebt. Leverage trading werkt hetzelfde. Het enige verschil tussen de twee is dat je bij margin trading een verplichte margin moet hebben, oftewel een marge. Een margin is een percentage van de totale inzet die de plek waar je handelt gebruikt om te bepalen hoeveel je mag lenen en wanneer je positie geliquideerd of gesloten wordt. Deze twee vormen staan ook wel bekend als handel met hefboom.

Een voorbeeld zal veel duidelijk maken. Stel je hebt in totaal 1.000 euro. Je wilt gebruik maken van margin trading. De gevraagde marge is 10 procent. Dat betekent dat je 10.000 euro mag lenen en inzetten, waardoor je zowel in voorspoed als tegenspoed meer op het spel hebt staan. Als je besluit om gebruik te maken van dit aanbod, leen je 10.000 euro en investeert dit bedrag in een cryptocurrency naar keuze.

Als de crypto waar je in investeert met 10 procent stijgt, heb je 100 procent winst, minus de leen- en transactiekosten. Als je investering echter met 10 procent daalt, ben je alles kwijt. In het geval van margin trading wordt jouw margin gebruikt om je lening af te betalen, automatisch. Dat is het voordeel van margin trading: je kunt niet meer verliezen dan je hebt. Bij sommige brokers of exchanges is er nog sprake van een onderhoudsmarge. Als je daar onder komt, vraagt men of je extra geld wil inleggen, anders wordt je positie geheel of gedeeltelijk gesloten.

Bij leverage trading hoef je niet altijd per se een marge aan te houden, al is dat meestal wel zo. Op sommige plekken is het dus mogelijk om meer te verliezen dan je hebt. Let dus heel goed op hoe de regels zijn, je wil niet met een schuld ergens wegllopen. Aangezien met hefboom handelen zonder marge voor de aanbieder een groot risico is, hebben de meeste ervan gekozen voor margin trading, zodat ze je positie kunnen sluiten als je op een te groot verlies staat.

Met hefboom handelen in de praktijk

Met hefboom handelen klinkt voor sommige mensen als een heel aantrekkelijke manier om snel geld te verdienen. Het is echter een heel lastige tak van investeren. Je kunt wel sneller winst maken, maar je kunt ook heel snel alles wat je hebt er doorheen draaien. De meest succesvolle margin en leverage traders zijn de professionals. Beginners zouden zich hier eigenlijk niet aan moeten wagen.

Het is al lastig genoeg om met kopen en verkopen winst te maken, laat staan als de inzet te hoog is voor jouw portfolio en je kennis. Het beste is het om eerst een expert te worden in de

technische analyse en goede resultaten te boeken zonder hefboom. We begrijpen dat je in het begin nog niet zo veel geld hebt om te investeren, maar om er dan maar met gestrekt been in te gaan kan je al snel een rode kaart opleveren. Dan kun je weer helemaal opnieuw beginnen.

Er zullen zeker natuurtalenten zitten tussen de beginners, maar dat is een heel kleine groep. De meeste traders moeten echt zwoegen om beter te worden en genoeg zelfvertrouwen op te bouwen, totdat ze de stap naar de handel met hefboom durven te maken, als dat ooit al gebeurt. En die verhalen over mensen die snel rijk worden met deze sport? Dat zijn de uitzonderingen, van de grote groep die alles verliest hoor je nooit wat. Wil je toch doen aan de handel met hefboom? Zorg dan voor een oefenaccount op bijvoorbeeld eToro en begin met de handel met speelgeld. Zo kun je zien of je een winnend systeem hebt, zonder dat het je een cent kost.

Succesvolle margin of leverage traders zijn vrijwel altijd professionals. Zij maken weloverwogen investeringen met hefboom. Ze hebben een handelssysteem en ze zetten per keer slechts een klein gedeelte van hun totaal in, tussen de 2 en 3 procent. Ze hebben hun risk to reward ratio op orde en maken dus uiteindelijk winst. Zij weten ook dat je het een paar keer achter elkaar fout kunt hebben, daarom zetten zij maar zo weinig in. Stel ze zouden 10 procent per keer inzetten, dan zouden ze na 5 opeenvolgende verliezen al bijna 50 procent van hun vermogen kwijt zijn. Dat komt te vaak voor om het te riskeren. Zoals altijd spelen professionals om het spel op de lange termijn te winnen.

Met hefboom handelen kan heel stressvol zijn, omdat de inzet zo hoog is. Om deze stress zo laag mogelijk te houden is het handig om een margin trade volledig op te zetten, of je nu wint of verliest. Je zet de stop loss en de take profit en kunt dan rustig weglopen. Je maximale winst en verlies staan vast en je hebt er alle vertrouwen in door je technische analyse dat je de juiste keuze hebt gemaakt. Zo krijg je de juiste afstand tot je trade en vermijd je emoties. Je weet immers hoe vaak je gemiddeld goed zit door je handelssysteem.

Voordelen met hefboom handelen

1. Je kunt meer inzetten en hebt dus kans op een hogere winst.
2. Zelfs bij bescheiden koerswijzigingen kun je al aardig wat winst boeken.
3. Je kunt investeren in cryptocurrencies die weinig volatiliteit hebben, zelfs in stablecoins of buitenlandse valuta.

Nadelen met hefboom handelen

1. Je moet rente betalen voor het lenen van cryptocurrency.
2. Je kunt al flinke verliezen lijden bij een korte dip.
3. Je kunt in sommige gevallen meer verliezen dan de inzet.
4. Onervaren traders nemen vaak te veel risico en hebben een ondoordachte risk to reward ratio.

Het risico beperken bij de handel met hefboom

Je kunt een lagere hefboom gebruiken, waardoor je een positie langer aan kunt houden. Geef jezelf genoeg kansen door maar een klein deel van je totaal in te zetten. Zet nooit alles in. Gebruik technische analyse in combinatie met een goed doordachte risk to reward ratio, zodat winst maken haalbaar is. Begin eerst met hele kleine bedragen, zoals 1 procent van je totaal. Zet de gebruikelijke stop loss en take profit om je emoties buiten de deur te houden.

Waar kun je handelen met hefboom?

Op de meeste exchanges en bij brokers is dit wel mogelijk. Zo kun je bij OKX aan margin trading doen tot een maximum van x10. Je kunt dan dus 10 keer zoveel inzetten als je onderpand.

OKX werkt met een margin van 300 procent, val je daar onder, dan krijg je een margin call, waardoor je margin bij moet storten. Doe je dit niet, dan zal OKX je trade sluiten als je op 100 procent komt. Zo voorkomen ze dat je schulden krijgt.

OKX is een van de goedkoopste exchanges ter wereld en vraagt je slechts 0,1 procent van het bedrag per verkoop en 0,08 procent per koop. Als je veel handelt of hun OKB coin koopt, kun je de transactiekosten nog verder verlagen. Prima exchange.

Conclusie

Met hefboom handelen is iets dat je gaat doen als je een goed doortimmerd handelssysteem hebt, dat een haalbaar risk to reward ratio belooft. Je kunt er snel veel mee winnen en verliezen. Daarom zou je dit ook eigenlijk moeten doen als je al goed bent in traden zonder hefboom.

Warren Buffett zei over de handel met hefboom:

“My partner Charlie says there are only three ways a smart person can go broke: liquor, ladies and leverage.”

Charlie is Charlie Munger, zijn business partner bij Berkshire Hathaway.

Wij hadden het niet beter kunnen verwoorden.

Crypto trading strategie

Als je gaat handelen in crypto, kun je dit op verschillende manieren doen. Je kunt gaan daytraden, swingtraden, investeren (HODL) of aan Dollar Cost Averaging doen. We zullen er geen hele studie van maken, vooral daytraden en swingtraden zijn hele uitgebreide onderwerpen. Je kunt er een volledig nieuw boek over schrijven.

Daytraden

Daytraden is het kopen en verkopen van een crypto binnen dezelfde dag. Aan het eind van elke dag is het de bedoeling dat je alle trades gesloten hebt, tenzij je een take profit / stop loss trade hebt staan, dan kan er weinig gebeuren.

Day trading is een van de lastigste en meest tijdrovende onderdelen van de handel in crypto. Er wordt ook het vaakst mee verloren. Day trading is iets voor mensen met veel tijd en veel ervaring. Sommige mensen zijn ook natuurtalenten, die alleen maar een blik hoeven te werpen op de grafieken en precies weten wat ze moeten doen. Dit zijn uiteraard uitzonderingen. Voor de gewone stervelingen is daytraden keihard werken.

Schattingen zijn enigszins uiteenlopend, maar tussen de 80 en 95 procent van de daytraders verliest geld. Dit is niet zo vreemd. Het is niet alleen heel erg moeilijk en tijdrovend, het is ook een stevig wiskundig probleem. Je moet een goed doortimmerd handelssysteem hebben, waarbij de winsten de verliezen en transactiekosten opvangen. Dit is voor de meeste traders te veel gevraagd.

Als je gaat daytraden zul je natuurlijk transactiekosten moeten betalen bij de koop en verkoop. Bovendien zitten er altijd verliezende trades bij. Dat moet je allemaal terugverdienen met de winnende trades. Je zult dus moeten uitrekenen wat de kosten per trade zijn en hoe vaak je gelijk moet hebben om uiteindelijk winsten te boeken. Meestal moet je rond de 2 van de 3 keer gelijk hebben om winsten te boeken. Dat is behoorlijk lastig.

Om een beetje oefening te krijgen kun je beginnen met oefen apps waarbij je kunt kijken of je een systeem kunt uitdokteren waarbij je 2 van de 3 keer een juiste trade plaatst zonder dat je geld in hoeft te zetten. Zo zit je niet gelijk in de emotie van het verliezen, omdat het geen geld kost en je toch je systeem kunt uitproberen.

Het is verleidelijk om gelijk een grote hoeveelheid van je geld in te zetten per trade. Je wil natuurlijk zo snel mogelijk zo veel mogelijk winst boeken. Dit kun je beter niet doen. Ervaren daytraders zetten een paar procent van hun stack in per trade. Zo kunnen zij niet verrast worden als er opeens een reeks verliezen achter elkaar komt, hetgeen een reële mogelijkheid is. Ze kunnen blijven spelen, ondanks behoorlijke verliezen door toevallige opeenvolgende verliezen.

Je persoonlijke profiel speelt ook een belangrijke rol bij het daytraden. De beste daytraders zijn geduldig en zeer gedisciplineerd. Ze zetten vrijwel altijd dezelfde percentages in en spelen in op de mogelijke marges. Naarmate hun stack groeit, zetten ze hogere bedragen in, maar dezelfde percentages van hun totaal.

Ongeduldige mensen kunnen nogal snel overgaan tot het nemen van grote risico's, bijvoorbeeld omdat ze vinden dat het niet snel genoeg opschiet, of omdat ze zojuist hebben verloren en het terug willen winnen met een grotere trade. Als ze vaker gewonnen hebben stappen ze ook snel over op het inzetten van veel hogere bedragen.

Angstige traders hebben de neiging om behoudender te gaan spelen als ze een bad run hebben. Ze komen dan in een spiraal naar beneden terecht, waarin ze geen zelfvertrouwen meer hebben, waardoor ze inderdaad niet meer opschieten. Ze zetten steeds kleinere percentages in, waardoor hun winsten marginaal worden.

Emoties horen niet thuis in het daytraden. Je analyseert met technische analyse, je zet in op het juiste moment en dan zit je werk er op, als je tenminste werkt met stop loss en take profit trades. De markt zal je vaak genoeg gelijk geven om winst te boeken, als je goed genoeg bent in daytraden. Omdat de marges zo klein zijn, ontkom je niet aan technische analyse. Je moet behoorlijk precies zijn.

Als je een day trade wilt plaatsen, ga je op zoek naar een cryptocurrency met voldoende volatiliteit. Je moet immers de transactiekosten en verliezende trades overtreffen met winnende. Daarom moet de minimale volatiliteit ongeveer 3 procent zijn, met een stop loss van 1 procent. Zo weet je dat je ongeveer 2 van de 3 keer gelijk moet hebben om winst te boeken. Ze noemen dit de risk to reward ratio.

In het bovenstaande geval kunnen we eenvoudig uitrekenen wat de marge ongeveer zal zijn. We gaan ervan uit dat we 2 van de 3 keer gelijk hebben, anders zijn we niet goed genoeg en moeten we ermee ophouden. Als je 2 keer 3 procent wint, heb je 6 procent winst. Je hebt ook een verlies van 1 procent gemaakt in de derde trade door je stop loss.

Er blijft dan nog 5 procent over. Dan heb je nog 6 keer transactiekosten gemaakt, waardoor duidelijk is dat dit de belangrijkste factor is bij het daytraden. Die moeten erg laag zijn, anders nemen ze veel te veel ruimte in bij het daytraden. Vaak hebben daytraders hoge volumes, waardoor ze korting krijgen op hun transactiekosten, waardoor ze vaak minder dan 0.1 procent per trade bedragen. Zo hou je nog rond de 4 procent over. Dit is een werkbaar systeem, waarbij je af en toe een reeks mindere resultaten mag hebben, zonder dat je over de kop gaat.

Je kunt ook met 2 procent winst en 1 procent stop loss werken, maar dan moet je wel erg goed zijn. Je hebt dan vaker gelijk, omdat 2 procent gemakkelijker bereikt kan worden dan 3 procent, maar de winstmarge is zo klein, rond de 2 procent per 3 trades (2 winst, 1 verlies), dat het gewoon niet opschiet, tenzij je tientallen day trades per dag doet. Je wil ook af en toe wat anders doen dan naar grafieken kijken! Zorg er in ieder geval voor dat je begrijpt hoeveel risico je loopt en wat het oplevert als het goed gaat.

Trend day trading met candlestick patronen

Bitcoin USDT paar met 5 minuten interval. Bron: CoinMarketCap.

Bij het daytraden gebruik je natuurlijk intervals van minuten en geen uren of dagen. Dit is een willekeurige volatiele dag voor Bitcoin. Er is een range van \$74.000 tot \$79.000. Het verschil tussen de twee hoogste en laagste koersen is maar liefst 7 procent. Uitstekend om op te daytraden, zou je zo zeggen. Maar het is nooit zo gemakkelijk.

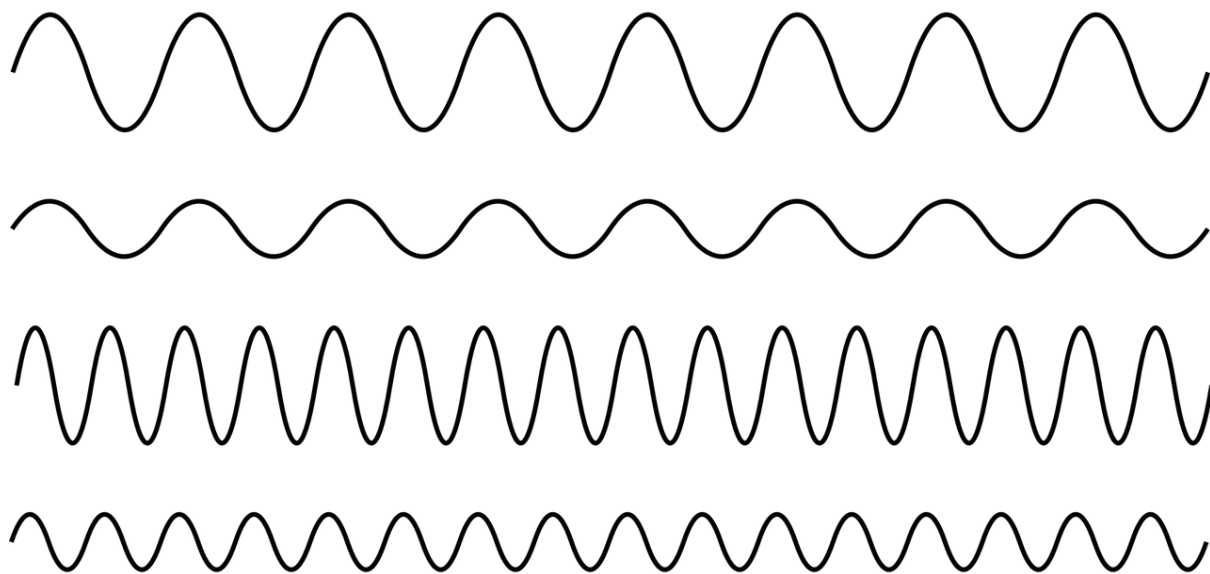
Er is geen enkele garantie dat de koers weer opveert naar 79.000 dollar. Ook is een daling naar \$74.000 bepaald geen garantie. Je kunt zien in deze grafiek dat de weerstand rond de \$78.000 ligt. De ondersteuning ligt rond de \$75.000. De beste day traders zullen niet proberen het onderste uit de kan te halen en gebruiken deze twee getallen om een trade binnen te plaatsen.

Er zit dus 3.000 dollar verschil tussen de twee. Dat is ongeveer 4 procent. Genoeg om een daytrade te plaatsen. Wanneer plaats je deze dan? Daarvoor moeten we terug naar de candlestick lessen. Je bent op zoek naar een single candle die een lange wick onder de kleine body heeft en rond de ondersteuning (\$75.000) ligt. Je zet een stop loss op het uiterste punt van de wick (of iets daaronder) en zet een take profit net onder de weerstand.

Naarmate je meer ervaring krijgt, zul je ook op de andere candlestick patronen durven te handelen rond de ondersteuning en weerstand, zoals de bullish en bearish engulfing, enzovoorts. Zo lang je het omslagpunt maar kunt herkennen.

Deze trade moet wel voldoen aan de standaardinstellingen van een day trade. De winst is hoog genoeg, maar de stop loss mag niet meer dan 2 procent bedragen, liefst een stuk dichterbij de 1 procent. Remember the risk to reward ratio. Aangezien het een nogal wilde dag is voor Bitcoin kun je ook besluiten om de trade ronduit te weigeren, omdat er te veel onzekerheid over de uitkomst is.

De zoektocht naar kansrijke patronen

Sinus Waves. Bron: Pixabay.

Dit zijn de perfecte waves om op te traden. Kwamen ze maar wat vaker voor! Je ziet deze patronen vaak in zijwaarts bewegende markten, waarin een crypto steeds dezelfde bewegingen vertoont. Vaak vind je wel een coin die meer dan 3 procent bandbreedte vertoont tussen de ondersteuning en de weerstand. Je kent nu de principes van het werken met candlesticks, dus is het een kwestie van toepassen. Een candle met een grote wick aan de onderkant zoeken die de ondersteuning doorklieft, stop loss aan de onderkant van de wick en take profit net onder de weerstand. En repeat. Eventueel short gaan op de wick boven de weerstand, als je daar klaar voor bent. Elke wave heeft twee mogelijke trades.

Als je short gaat, heb je iets hogere kosten, omdat je hiervoor geld leent. Meestal betaal je een heel klein percentage, maar wel per uur! Een ander nadeel is dat je de crypto moet kopen en weer teruggeven aan degene van wie je het geleend had. Dit is toch net wat gecompliceerder dan gewoon kopen en verkopen.

Je kunt ook met hefboom traden, maar dan kan het spel snel uit zijn. Je verliezen kunnen snel oplopen, waardoor een slechte opeenvolging van day trades je stack decimeert. Heb gewoon geduld en discipline en doe het zonder. Je zult er veel profijt van hebben. Iedereen heeft weleens 5 slechte trades achter elkaar. Dan wil je niet opeens nog maar de helft over hebben! Bovendien lopen de kosten van het lenen op.

Als een coin wilde sprongen maakt op een dag kun je hiermee grote winsten pakken, maar er is dan vaak geen peil op te trekken. Candlesticks lezen doet dan helemaal niks. Tenzij je een glazen bol hebt, kun je dan beter de trade laten lopen. Er zijn immers kansen zat.

Daytraden met indicatoren

Het is altijd een goed idee om de volume indicator weer te geven. Je weet dan of er hoge volumes zitten op een beweging. Als er veel gekocht of verkocht wordt, is dit een belangrijke aanwijzing voor de komende beweging van de koers.

De gebruikelijke indicatoren kun je weer gebruiken, zoals de Relative Strength Index om simpel te kunnen zien of een coin overbought of oversold is. Getallen dicht bij de 0 en 100 zijn het meest significant.

De Bollinger Bands worden gebruikt om uitbraken uit de range te zien. Zodra de koers door de bovenste of onderste band breekt, moet je je muis gaan spitsen. Wellicht valt er wat te verdienen!

De verschillende indicatoren en candlesticks zijn je leidraad bij het daytraden. Ze noemen dat een handelssysteem, waarbij je pas handelt als alle of vrijwel alle signalen op groen staan voor de trade. Je handelssysteem is iets dat je zelf moet uitdokteren. Sommige mensen zweren bij volume, moving averages en candlesticks, anderen hebben weer de Bollinger Bands aanstaan, Fibonacci Retracements, volume en candlesticks. Zoek totdat je een handelssysteem hebt gevonden dat voor jou werkt.

Strategieën voor daytraden

1. **Trend traden.** Je wacht tot een trend omkeert van dalen naar stijgen en koopt dan in, omgekeerd voor stijgend naar dalend.
2. **Scalpen.** Variant van de flitshandel, waarbij je mikt op hele kleine winsten op zeer korte termijn. Dit is alleen te doen als je handelskosten vrijwel 0 zijn vanwege je hoge volumes. Anders ben je voor de broker / exchange aan het traden! Dit lukt vaak niet, omdat handelaren met dure en snelle computers voorkruipen.
3. **Range traden.** Dit ken je nu wel. De weerstand en ondersteuning worden meermaals op dezelfde koers aangetikt en dat zijn de koop- en verkooppunten.
4. **Paren handel.** Bij de handel in paren kun je een expert worden in de relatieve koersbewegingen ten opzichte van elkaar, bijvoorbeeld BTC-ETH of BTC-SOL. Als je dit doet, heb je minder concurrentie, omdat vrij weinig handelaren dit doen.
5. **Volume trading.** Zie je dat er veel verkocht wordt, dan is een koersval aanstaande en omgekeerd.
6. **Pivot trading.** Je handelt rond het gemiddelde van de koersen op een dag. De marges zijn wel kleiner, maar je hebt veel vaker gelijk. Waarschijnlijk zul je wel je stop loss bij moeten stellen.
7. **Handelen tegen het sentiment.** Je kunt een voorschot nemen op aanstaande koersstijgingen als je bijvoorbeeld de ondersteuning kent. Als je dan koopt, kan wel je stop loss vaker afgaan.

“Het geheim van succesvol day trading is om je te focussen op het proces en niet op de uitkomst.” - Alexander Elder

Belangrijke aspecten bij daytrading

Het eerste wat je moet doen als je gaat daytraden is een wiskundig goed doordacht trading systeem verzinnen. De opzet is vrij simpel. Hoe vaak moet je gelijk hebben als ik met deze variabelen ga werken?

Stel je wil winst boeken bij een systeem, waarbij je twee van de drie trades juist inschat. Dit moet te doen zijn, als je steeds beter wordt. Waar moet je systeem dan aan voldoen? We slaan aan het rekenen.

Bij daytraden is een stop loss van 1 procent vrij gebruikelijk, al zal iedereen zijn eigen percentages aanhouden. Als we uitgaan van deze 1 procent en we willen twee van de drie goed hebben, waar kijken we dan naar? Je kosten zijn dan 1 procent plus 6 maal transactiekosten. Daytraders krijgen meestal flinke volumekortingen, dus gaan we ervan uit dat de transactiekosten onder de 1 procent liggen voor 6 trades.

We hebben dus ongeveer 2 procent aan kosten per drie trades (1 verlies dus je stop loss plus transactiekosten). Stel je wil je take profit op 2 procent zetten. Per drie trades heb je dan 2 procent winst, namelijk $2 \times 2 = 4$ minus 2 procent kosten. Daar moet je wel 3 trades voor volbrengen. Je moet je dan afvragen of de risk to reward ratio wel hoog genoeg is. Wil je echt moeite doen voor 3 trades en dan maar 2 procent winst hebben? Dit is wel te doen, vooral als je erg vaak gelijk hebt, vanwege de lage marges. Heb je bijvoorbeeld 5 van de 6 keer gelijk, dan is dit systeem toch nog erg profijtelijk, namelijk 7-8 procent per 6 trades.

De meeste day traders willen echter wat meer verdienen met 3 trades. Daarom zetten ze hun take profit vaker op 3 procent, zodat ze ongeveer 4 procent winst maken per 3 trades. Geduld is een schone zaak, maar bij te veel geduld loop je het risico in slaap te vallen. Je gaat dus op zoek naar een crypto die liefst rond de 4-5 procent volatiliteit op een dag vertoont, zonder al te heftige swings, die moeilijk te timen zijn. Uiteindelijk bepaalt iedere daytrader zelf welke risk to reward ratio hij wil hebben.

Je kunt ook een systeem opzetten waar je 1 van de 2 goed moet hebben en daarmee winst boekt. Gewoon goed rekenen. Een systeem waarbij je meer dan 2 van de drie keer gelijk moet hebben, zoals 3 van de 4, zal waarschijnlijk falen, omdat de lat te hoog ligt. Ook systemen die leunen op steeds meer inzetten, zullen uiteindelijk falen. Je krijgt dan te maken met gamblers ruin, waarbij het heel lang goed gaat, totdat je elke keer mis zit en je niets meer hebt.

Laten we er een volledige trade bij halen. Bitcoin vertoont een volatiele dag, hij balanceert tussen de €75.000 en €79.000. De bandbreedte is dus ongeveer 5 procent. Je wacht tot Bitcoin rond de €75.000 zit en er een grote wick aan de onderkant zit, die onder of rond de €75.000 landt. De stop loss zetten we aan de onderkant van de wick, zoals we geleerd hebben bij de candlesticks. De take profit zetten we rond €78.500, omdat we de goden niet willen verzoeken. Als je te precies handelt, zul je de trade te vaak missen, dus zorg je voor enige marge.

In deze trade kun je ongeveer 1 procent verliezen en meer dan 4 procent winnen. Het is een uitstekende risk to reward ratio en dus het risico waard. Eventueel kun je dan nog short gaan

op de grote wick aan de bovenkant met dezelfde principes, als Bitcoin rond de €79.000 staat. Sommige traders zetten geen take profit en proberen hun winsten op te laten lopen, maar dat is tijdrovend, omdat je dan live moet meekijken met de koers.

Daytraden zul je bij een broker of exchange moeten doen die je uitstekende voorwaarden geeft. Aangezien je zoveel handelt, mag je best rekenen op heel lage transactiekosten, liefst rond de 0,01 procent of zo. Als ze dat niet bieden ga je ergens anders heen. De broker of exchange moet heel betrouwbaar zijn, een goede naam hebben, voldoende liquiditeit hebben en snel orders verwerken. Kies voor een van de grote namen die goed voor daytraders zorgen.

Het beroep daytrader

Als je gaat daytraden moet je genoeg tijd hebben om al die trades te ontdekken en uit te voeren. Je moet genoeg ervaring hebben om constant goede resultaten te boeken. Je moet met genoeg geld werken om in je levensonderhoud te voorzien. Je moet heel stressbestendig zijn en veel uithoudingsvermogen hebben.

Je moet ook meester zijn van je emoties. Je zult dagen meemaken dat je veel geld verliest. Je weet echter dat je op de lange termijn winst zult boeken en laat je niet uit het veld slaan. Je evalueert iedere trade, zet het in je handelsboek, kijkt of het nog beter kan en waar je valkuilen liggen. Waarom ging deze trade fout? Waarom heb ik er niet genoeg uitgehaald? Zo word je vanzelf beter.

Bepaalde dagelijkse of wekelijkse gebeurtenissen kunnen de koersen ook beïnvloeden, zoals het openen van de handelsbeurs in Amerika of Azië. Dit zijn wellicht niet de meest handige momenten om in een trade te zitten. Handel niet in obscure coins, want als je jouw doel hebt behaald, wil je ook kunnen verkopen en als er dan geen liquiditeit is, gaat het moment voorbij.

“Experienced traders control risk, inexperienced traders chase gains.” - Alan Farley

Wie geen stop loss zet, zal waarschijnlijk meer verliezen dan winnen bij daytraden.

Swingtraden

Bij het swingtraden kijk je meestal naar de dagelijkse grafiek van bijvoorbeeld Bitcoin om te bepalen of er een goed instapmoment is. Je moet sowieso weten wat Bitcoin “van plan” is, voordat je op altcoins gaat traden.

Swingtraden is een hele andere tak van sport dan daytraden. Je kijkt hoeveel marge je kunt behalen in dagen tot weken door de ondersteuning, de weerstand en de trend te bepalen. Een voorbeeld:

Bitcoin euro grafiek per dag. Bron: CoinmarketCap en TradingView.

Trend, weerstand, ondersteuning

Zoals je ziet kun je best wat halen uit de grafieken. De ondersteuning ligt rond de €69.000 en de weerstand rond de €83.500. De trend is weliswaar dalend, maar er is een uitbraak geweest van de trend. Als er een uitbraak geweest is, moet je altijd oppassen met een swingtrade plaatsen. Je weet immers niet welke kant de markt op gaat.

Wie zich de candlestick lessen nog herinnert, kan wel een hele goede entry zien op 7 april 2025. Er is sprake van een hele grote rode candle op 6 april en vervolgens vormt zich een kleine groene candle met een hele lange wick aan de onderkant. Op dat moment had je een swingtrade kunnen plaatsen, met een stop loss van €65.500 (net onder het uiterste van de wick) en een take profit van €81.000 (de weerstand rond 26 maart).

Risk to reward ratio

Je zag immers dat de bears probeerden de koers van Bitcoin te drukken, maar dat de bulls het overnamen. Je risk to reward ratio moet ongeveer 1:2 zijn (naar voorkeur), dus kocht je in voor rond de €71.000, zodat je €5.000 kunt verliezen per Bitcoin en €10.000 kunt winnen. Zoals je kunt zien was deze swingtrade gelukt.

Op dit moment hangt Bitcoin tegen een weerstand aan, maar aangezien hij uitgebroken is uit de trend is een swingtrade hier geen goed idee. Het is niet te voorspellen of deze trendbreuk significant is of er sprake zal zijn van een verdere uitbraak en een trendomkeer. Wachten op bevestiging, dus.

Bitcoin euro grafiek per dag met een 9/26 Moving Average. Bron: CoinMarketCap en TradingView.

De lijnen van het 9 MA en 26 MA kruisen elkaar en bevestigen de uitbraak.

Bitcoin euro grafiek per dag met Bollinger Bands. Bron: CoinMarketCap en TradingView.

Zoals verwacht geven de Bollinger Bands ook aan dat er een uitbraak is op de grote groene candle op 22 april.

Bitcoin euro grafiek per dag met MACD. Bron: CoinMarketCap en TradingView.

De MACD indicator is veel onduidelijker en lagging. Daarom wordt hij tegenwoordig een stuk minder gebruikt dan vroeger. Als de MACD lijnen elkaar kruisen, zou dit een koop- of verkoop signaal moeten zijn. Welke signalen van de MACD in bovenstaande grafiek zijn een goede trade indicator?

Zoek de beste indicatoren voor jou

Je zult zelf op zoek moeten gaan naar de indicatoren die je het beste helpen bij je beslissingen. Maar de candlesticks zijn er altijd voor je!

Bij swingtraden ben je dus op zoek naar een entry point rond de weerstand of ondersteuning, waarbij je ongeveer een 1:2 winstratio hebt als risk to reward. Deze weerstand en ondersteuning moeten duidelijk te onderscheiden zijn, zodat je de marges ongeveer kent.

Aan het einde van dit boek zullen we een aantal signalen uit indicatoren bespreken, zodat je met eigen ogen kunt zien welke signalen het duidelijkst zijn en welke een stuk vager.

Macro economie

In de huidige markt regent het echter onzekerheden door de tarievenoorlog en andere macro-economische gebeurtenissen die de regering van Trump over ons heen strooit, waardoor er eigenlijk geen peil valt te trekken op waar we nu staan. Dit zie je duidelijk terug aan dagen als 2 maart en 3 maart, waarin de koers van Bitcoin eerst flink wint en het de volgende dag weer allemaal verliest. Het zijn zware tijden voor traders!

Trending en ranging markt

In een trending markt is het vaak heel lastig om te swingtraden, omdat de koersen de hele tijd stijgen of dalen. In een ranging markt zit je als swingtrader goed. De bandbreedte is dan bekend en je kijkt uit naar een goede entry rond de toppen en bodems van de markt.

Zijwaartse markten zijn heel gunstig voor swingtraders, omdat er vrij weinig wilde dingen gebeuren. Het is best voorspelbaar. De stop loss zul je dan moeten aanpassen aan de zijwaartse range.

Na een uitbraak uit de range zul je even moeten wachten met swingtraden, totdat je de nieuwe bandbreedte hebt gevonden. Dat kan wel even duren en soms volgt er natuurlijk een trend, waardoor swingtraden een stuk lastiger wordt. Je kunt dan bijvoorbeeld met de trend mee traden, maar het zetten van een take profit zal een stuk lastiger zijn, omdat je geen idee hebt wanneer de trend afloopt. In een trend valt wel meer te verdienen, omdat er geen take profit ingesteld hoeft te staan. De winsten kunnen dan flink oplopen, waarbij je de stop loss ieder keer wat hoger kunt zetten.

Swingtraden is eenvoudiger dan daytraden, maar nog steeds verliest de meerderheid geld hiermee. Ze zetten geen stop loss, zodat de verliezen kunnen oplopen of ze hebben geen goede risk to reward ratio. Swingtraden kost wel veel minder tijd en dus kan vrijwel iedereen het. Discipline, geduld en risico's afdekken zijn nog steeds de sleutel. Ook bij swingtraden is het een goed idee om per trade maar een paar procent van je stack in te zetten, zodat je ten opzichte van je totale stack maar weinig kunt verliezen en je ervaring opdoet.

Investeren

Als je gaat investeren, koop je een cryptocurrency om zijn fundamentele waarde. Je gaat dus niet aan de slag met candlesticks en indicatoren, maar met whitepapers, tokenomics, schaalbaarheid, transactiekosten, enzovoorts. Je gaat een fundamentele analyse doen.

In vroegere tijden, toen er nog niet zo veel coins waren, was dit een stuk eenvoudiger. Tegenwoordig regent het coins, vooral memecoins. Je gaat natuurlijk geen fundamentele analyse doen van een memecoin, maar van coins met toegevoegde waarde.

De bedoeling van investeren is dat je een coin koopt op een gunstig moment en hem heel lang vasthoudt, bijvoorbeeld zo lang als de bull market duurt. Als je gaat investeren moet je daar veel werk voor doen, maar als je de juiste er tussenuit pikt kun je ook veel winst maken.

Als je dit gaat doen, zul je cryptocurrencies moeten kiezen die nog niet op de grote exchanges op de lijst staan. Zodra dit gebeurt en de crypto is echt sterk zal de koers op dat moment flink stijgen en heb je de boot eigenlijk al gemist. Je gaat niet al die moeite doen om een coin te kopen die nog x5 kan doen of zo. Het moet echt om groot geld gaan, x50 of x100. Het is mogelijk, maar extreem moeilijk om de winnaars eruit te pikken.

Aan wat voor cryptocurrency moeten we dan denken?

- **Schaalbaarheid.** Een coin die snelle transacties levert is een goed voorbeeld, zoals Solana.
- **Lage transactiekosten.** Een coin die weinig vraagt per transactie kan snel populair worden.
- **Tokenomics.** Als er een solide inflatiemodel achter een coin zit, komen houders niet voor verrassingen te staan. Als er constant veel nieuwe munten bijkomen ten opzichte van welke er al zijn, is het niet realistisch om te denken dat de koers snel

zal stijgen. Als er nog veel nieuwe coins op de markt komen van een nieuwe coin, bijvoorbeeld van het team of de vroege investeerders, kan de koers snel inzakken. Je moet weten of de coin meer waard kan worden, anders is het geen goede koop op basis van fundamentals.

- **Concurrentie.** Als je naar een coin kijkt die Ethereum wil verslaan op het gebied van smart contracts, kijk dan maar verder. Ethereum is de koning van de smart contracts, net als Bitcoin de onbetwiste marktleider is en digitaal goud vertegenwoordigt. Kijk naar coins die een kans maken om marktleider te worden in een bepaalde niche markt.
- **Bruikbaarheid.** Als er veel gehandeld wordt in een bull market, welke coins kunnen dan snel in waarde stijgen? Cryptocurrencies met lage transactiekosten en een snelle blockchain. Welke soorten coins kunnen nog meer waard worden, omdat ze veel gebruikt worden? Deze kunnen in de juiste omstandigheden veel in koers stijgen. Je kunt ze wellicht kopen als niemand nog op ze let, bijvoorbeeld in een bear market.
- **Whitepaper.** Een topcoin heeft ook een top whitepaper. Alles moet goed uitgelegd worden en kloppen. Het taalgebruik moet ook goed zijn, zie je een paar spelfouten, dan is het snel in elkaar geflanst.
- **Het team.** Je kunt geen super coin maken als je geen geweldig team hebt. Als een team bestaat uit bekende hotshots uit allerlei grote bedrijven heeft de cryptocurrency veel meer kans van slagen dan als je een horde nobody's ziet of zelfs een anoniem team, dat een red flag is.
- **De investeerders.** Zie je bij de investeerders Andreessen Horowitz staan of Pantera Capital? Of staan er onbekende namen? De beste projecten worden ondersteund door de beste investeerders.
- **Design van de website.** Geen enkele zichzelf respecterend team zal een rommelige of lelijke website accepteren.
- **Begrijpelijke techniek.** Snapt een gemiddeld mens wat de voordelen zijn of is het een zeer moeilijk verhaal dat best goed kan zijn, als je er maar wat van begreep. In het laatste geval zullen anderen dat probleem ook hebben en zal het waarschijnlijk geen succes worden.
- **Roadmap.** Iedere goede crypto heeft een roadmap. Het bekendste is wel Ethereum, dat altijd bezig is met een nieuwe update. Een crypto zonder roadmap of met een onrealistische roadmap valt af.
- Het team moet ook aan **marketing** doen, anders valt hij wellicht nooit op.

Het is heel lastig om je hier mee bezig te houden, maar het kan wel veel opleveren.

Uiteraard ga je niet in het wilde weg coins onderzoeken. Je bent op zoek naar hele speciale coins. Je kunt bijvoorbeeld coins onderzoeken die toevallig in een niche zitten waar jij veel van afweet, zoals door je beroep.

Je kunt ook coins onderzoeken die een kans maken door te breken. Voor de hand liggend zijn dat coins met een hele snelle blockchain, heel lage transactiekosten en een eigen blockchain. Een groot ecosysteem helpt ook altijd, zoals een grote hoeveelheid apps die draaien op hun blockchain.

Als je keuze is gevallen op een cryptocurrency kun je nog een technische analyse doen, zodat je weet wat zijn All Time High is en of je de coin wellicht nog wat goedkoper kunt

krijgen. Je kiest het koopmoment op basis daarvan en wacht rustig de stijging af. Zo had je met SUI of Hyperliquid een leuke slag kunnen slaan, als je deze gekocht had voor hun flinke stijging.

Dollar Cost Averaging

Deze strategie is al eerder besproken.

HODL

HODL is een afkorting van Hold On for Dear Life. Het betekent dat je een coin koopt en hem heel lang houdt. Meestal gebeurt dit met Bitcoin, om redenen die we je bij DCA hebben uitgelegd. Veel mensen die aan HODL doen hebben daar flink van geprofiteerd in de beginjaren van Bitcoin. Ook nu nog kan dit heel goed uitpakken. Het voordeel van HODL is natuurlijk dat je helemaal niks meer hoeft te doen en totaal geen kosten hebt. Je gaat gewoon met je armen over elkaar zitten te wachten tot je jouw doelen hebt bereikt.

Een klein ding als het gaat om HODL. Het is wel belangrijk op welk moment je de Bitcoin aankoopt, want als je hoog inkoopt kan het veel langer duren voordat deze strategie je naar je doel leidt, omdat je te weinig Bitcoin hebt kunnen kopen voor een zo hoge prijs. Probeer daarom, als je dit van plan bent, te kopen in een bear market, die meestal op volle toeren draait zo rond twee jaar na de halving van Bitcoin. Bij de HODL strategie heb je een tijdlijn van ongeveer 8 tot meer jaren voor ogen. Het is iets voor erg geduldige mensen.

Andere strategieën

Je kunt nog aan arbitrage doen, maar dat is eigenlijk voor de hele grote investeerders die profiteren van kleine verschillen tussen aanbieders van cryptocurrency. Je kunt ook aan scalpen doen, dat is op zeer korte termijn handelen om kleine winsten te pakken. Deze zijn niet echt aan te raden voor beginners.

Je kunt ook nog aan flits trading doen, dit is binnen seconden tot minuten een crypto kopen en verkopen. Je probeert hierbij een kleine winst te boeken van 0,5 tot 1 procent. Aangezien je transactiekosten moet betalen is dit een aparte vorm van traden, die erg moeilijk is. Alleen als je heel hoge volumes verhandelt, kan dit winstgevend zijn, omdat je dan heel weinig transactiekosten betaalt bij exchanges. Het is een van de lastigste vormen van traden en niet aan te raden voor beginners.

Iedereen is vrij om zijn eigen strategie te verzinnen, maar vergeet niet dat gokken uiteindelijk tot verlies leidt en dat hopen geen strategie is! Een bezoek aan een waarzegger of het luisteren naar anderen is ook geen goed idee. Er wordt enorm veel onzin verkocht over crypto en dat is altijd om meer views, meer inkomsten, meer abonnees, meer referrals of wat dan ook te verkrijgen en het gaat nooit uitsluitend om jou helpen.

Vrijwel altijd zul je aan technische analyse moeten doen, als je ooit op eigen benen wilt staan. Elke strategie die werkt voor jou is geldig. Elke strategie die niet werkt voor jou is ongeldig. Oefen net zo lang tot je er een vindt die je constant winst oplevert.

Zorg dat jouw strategie bij je persoonlijkheid past. Als je ongeduldig van aard bent is het lastig om aan DCA of HODL te doen. Als je geen zin hebt in hectiek en veel tijd investeren in technische analyse, lijkt je ons geen type voor daytrading.

Oefeningen

Bij deze oefeningen zullen we een aantal situaties de revue laten passeren en kijken wat de technische analyse er over zei en of het winstgevende signalen waren. We analyseren wat de indicatoren zeggen en we gaan kijken welke terugkerende fenomenen zich voordoen op de cryptomarkt.

Golden cross

Een golden cross ontstaat in een grafiek als de lijn die de gemiddelde recente koersen van een belegging de gemiddelde koersen over de langere termijn omhoog kruist. Het bekendste golden cross in crypto is die van Bitcoin en deze is ook veruit het belangrijkste. Bitcoin is, zoals je weet, de marktleider en heeft enorme invloed op de rest van de cryptocurrencies.

Waar veel grote investeerders naar kijken is het golden cross in de grafiek van Bitcoin, dat ontstaat als het 50-daagse Moving Average het 200-daagse Moving Average omhoog kruist. De vertaling hiervan is dat de koersen van Bitcoin op de korte termijn op een hoger gemiddeld niveau liggen dan die van de lange termijn. Bitcoin kan dan omslaan en in een bullish sentiment komen. Zo ontstaan bull markets.

Laten we eerst een aantal golden crosses bekijken, zodat we weten hoe ze eruitzien.

De koers van Bitcoin in USDT met 50 en 200 dagen SMA. Bron: CoinMarketCap.

In deze grafiek zie je dat er twee golden crosses voorbij zijn gekomen in de afgelopen 8 maanden. Deze zijn aangegeven met een rood rondje. De grafiek geeft de dagelijkse koers weer van Bitcoin en heeft twee indicatoren aan staan, namelijk het 50-daagse simpele voortschrijdend gemiddelde (zwart) en het 200-daagse simpele voortschrijdend gemiddelde (blauw). Aangezien een golden cross historisch gezien een van de sterkste signalen is gebleken als het gaat om het bepalen of er een bull market komt, wordt hier veel naar gekeken.

Als we het eerste golden cross vergelijken met het tweede, kunnen we duidelijke verschillen zien. Bij het eerste golden cross in oktober 2024 was de koers van Bitcoin nog niet veel gestegen. Daarna volgde er een heftige twee maanden waarin Bitcoin een nieuwe All Time High noteerde en er een echt altcoin season was. Hierna ging de storm wat liggen. Er kwam nog één nieuw hoogtepunt, maar na de inauguratie van Trump was de rek er uit.

Toch heeft dit golden cross zijn waarde bewezen. Op het moment dat het zich vormde, begon de steile klim van Bitcoin. Op 22 mei 2025 vormde zich een nieuw golden cross. Betekent dit dat Bitcoin aan een nieuwe rally begint? Dat kan, maar dat hoeft niet. In het verleden was een golden cross een goede aanwijzing dat Bitcoin een steile klim naar boven kon maken. Toch zijn er ook golden crosses die minder significant zijn. Als de koers van Bitcoin zijwaarts beweegt kan er namelijk snel opeenvolgend het ene na het andere golden en death cross ontstaan.

Bitcoin koers in USDT met 50 en 200 MA. Bron: CoinMarketCap.

Dit is een voorbeeld van twee golden crosses die vlak na elkaar voorkomen. Dit komt doordat de Bitcoin koers vooral zijwaarts beweegt en dan kan dit fenomeen zich kort na elkaar voordoen. Wie de golden crosses bij Bitcoin uit het verleden gaat observeren, zal tot de conclusie komen dat ze in de meeste gevallen precies doen wat ze volgens de theorie zouden moeten doen: een hausse in de Bitcoin koers voorspellen op de korte termijn.

Death cross

Technical analysis

Bitcoin USDT dagkoers met 50 en 200 dagen MA. Bron: CoinMarketCap.

Zoals je kunt zien zegt een death cross niet alles. De zwarte rondjes geven een death cross aan, waarbij het 50MA het 200MA omlaag doorkruist. Na het eerste death cross volgde er een golden cross en stegen de koersen flink. Na het tweede death cross zien we hetzelfde patroon. Toch mogen we een death cross niet veronachtzamen. Historisch gezien luiden ze een bear market in.

Technical analysis

Death cross juni 2021 en januari 2022. Bron: CoinMarketCap.

Na het eerste death cross volgde er nog een opleving in 2021, maar na het tweede volgde er een lange bear market tot eind 2022. Het is dus geen overbodige luxe om op zijn minst af en toe te gaan kijken of een van deze twee fenomenen in de grafiek van Bitcoin staan. Veel mensen kijken hier naar, dus het is een significant signaal. Veel investeerders stappen hier in of uit.

Als je goed kijkt naar het golden cross en het death cross, zie je dat ze een nogal laat signaal geven. Dat komt doordat een Moving Average pas flink omhoog of omlaag komt als

de koers van Bitcoin al flink gestegen of gezakt is. Naarmate je langer aan technische analyse doet, kun je de komst van het goud of de dood al van verre zien aankomen. Je zou dan een voorzichtig voorschot kunnen nemen op deze zogenaamde lagging, oftewel vertragende, fenomenen. Zie je een golden cross aankomen, dan kun je eventueel al instappen, zie je een death cross aankomen, dan zou je al uit kunnen stappen.

Een golden cross is vaak een sterke ondersteuning, terwijl een death cross een sterke weerstand kan zijn. Een golden cross na de halving is dan weer veel belangrijker dan een golden cross dat ver van de Bitcoin halving af is. Dan gaan we er wel vanuit dat er steeds een bull market optreedt na de halving, maar tot nu toe is dat nog altijd zo geweest. Bitcoin is altijd de basis, ook als je graag in altcoins handelt.

Alternatieve crosses

Tot nu toe hebben we de dagkoersen van Bitcoin bekeken op het 50MA en 200MA. Deze geven een cross weer over vrij lange tijd. Je kunt natuurlijk ook andere getallen invullen. Als je bijvoorbeeld een swingtrader bent, heb je niks aan deze grafieken. Dan kun je bijvoorbeeld kiezen voor het 9MA en 26MA. Ook in deze grafieken kun je een golden of death cross tegenkomen.

Neem geen Moving Averages die te dicht bij elkaar liggen. Als je werkt met het 20MA en 25MA zullen de lijnen zo dicht bij elkaar liggen dat ze niets meer zeggen.

Welke periode je ook kiest, de kruisen die tevoorschijn komen moeten voor jouw manier van handelen iets betekenen. Neemt niet weg dat het 50MA en 200MA kruis de meeste significantie heeft voor het omslaan van het marktsentiment. Vergeet ook niet dat er aan het begin van een bull market veel potentie zit in een golden cross, maar dat dit later minder zegt, omdat de rek er een beetje uit is. Hetzelfde geldt voor het death cross, dat zegt veel meer als de koersen al flink gestegen zijn, dan als er nauwelijks wat gebeurd is met de koers van Bitcoin. Je wil niet verkopen als er nog veel winst te behalen valt, je wil ook niet blijven zitten met coins die zienderogen waarde verliezen.

Head and shoulders

Een head and shoulders patroon is een bearish patroon dat vaker voor komt in de grafiek van Bitcoin. Aangezien Bitcoin de marktleider is, zul je dit patroon moeten leren herkennen. In 2017-2018 was dit patroon niet zo goed te herkennen, maar in 2021-2022 wel. In 2025-2026 lijkt dit patroon zich ook weer te vormen:

Bitcoin koers in euro sinds het begin van Bitcoin. Bron: CoinGecko.

Een head and shoulders patroon is te herkennen aan een opgaande lijn die een tijdelijke dip krijgt (shoulder), daarna vervolgt hij zijn weg met een nieuwe hoogte (head), daarna volgt een flinke dip met een opleving die lager is dan de vorige hoogte (shoulder) en vervolgens zakt Bitcoin af naar een bear market.

Je moet dit patroon kennen, omdat het essentieel is om het begin van een bear market te herkennen. Heb je het idee dat dit mogelijk is, dan is het een goed idee om de maximale grafiek van de Bitcoin koers erbij te halen om te kijken of dit patroon aanwezig is. Je zou dan uit de markt kunnen stappen of vaker short kunnen gaan.

Op dit moment in de grafiek lijkt het alsof de eerste shoulder geweest is, begin 2024. Toch hoeft dit niet zo te zijn. Begin 2024 werd namelijk het spot Bitcoin ETF goedgekeurd en was er een bull market nog vóór de halving van 2024. Dit is zeldzaam. Daarom is het goed mogelijk dat deze shoulder helemaal geen onderdeel is van het klassieke head and shoulders patroon. Als dat het geval is, dan is er op dit moment in de grafiek sprake van een shoulder die gevormd is eind 2024 - begin 2025. Er is weliswaar een nieuwe All Time High geweest in mei 2025, maar die was nauwelijks hoger dan de vorige, begin 2025.

Als er nog een duidelijk head gevormd gaat worden, dan zit er nog veel rek omhoog in de Bitcoin koers. Is het al de tweede shoulder, dan kan het binnenkort snel bergafwaarts gaan vanaf dit moment in de grafiek.

Head and shoulders is een klassiek Bitcoin bull market patroon dat je moet kennen.

Bollinger Bands

Een veel gebruikte indicator is de Bollinger Bands. Een van de fijne aspecten is dat het in een oogopslag laat zien waar de koers op dit moment staat en hoe zich dat verhoudt tot de trend. Ook laat het zien of een cryptocurrency overbought of oversold is.

Bitcoin met Bollinger Bands 20 SMA standaarddeviatie 2. Bron: CoinMarketCap /TradingView.

Dit zijn de standaardinstellingen van de Bollinger Bands. De middelste lijn geeft het Simple Moving Average aan over 20 dagen. De berekening is te lastig om hier uit te leggen, omdat dit nogal wiskundig is. Wat je over de Bollinger Bands moet weten is dat het volatiliteit meet. Hoe hoger de volatiliteit is, hoe breder de banden. Dan is de standaarddeviatie (afwijking) ook groter.

De uitvinder van deze indicator, John Bollinger, zei erover dat 20 een goede graadmeter is en dat je hem niet rond de 10 moet instellen, omdat je dan geen significante uitkomsten krijgt. Je mag hem natuurlijk instellen hoe je wilt, maar de bedoeling is dat je er goede in- en verkoopmomenten mee bepaalt.

Als we gaan kijken in de grafiek, is het de bedoeling dat een uittreden onder of boven de band een signaal afgeeft. Zodra de grafiek een candlestick print die boven de bovenste band uitsteekt, wordt dit geacht een verkoopsignaal te zijn, omdat hij overbought is. Hetzelfde geldt voor de onderste band, waarbij een candlestick die onder de onderste band uitsteekt een koopsignaal is, omdat Bitcoin oversold is.

Vergeet niet dat bij een lage volatiliteit de Bollinger Bands heel nauw zijn, waardoor er al snel een wick uitsteekt buiten de banden. Bij een lage volatiliteit moet je dus zelf beoordelen of de wick wel significant genoeg is om er een trade op te plaatsen. Wat echt opvalt is dat het een nogal rommelige indruk maakt. De ene keer is het signaal prima, de volgende keer komt de wick niet eens buiten de banden en gebeurt er toch iets essentieels.

Wat ook opvalt is dat hele lange wicks meer zeggen dan korte wicks die buiten de banden vallen. Hoe verder een wick buiten de banden treedt, hoe significanter.

De Bollinger Bands kunnen dus gebruikt worden om de volatiliteit te bepalen, maar als enkele indicator om op te investeren is het een te onduidelijke indicator en het heeft de voorkeur om hiernaast nog andere indicatoren te gebruiken voor bevestiging van signalen. Zo kun je bij het buiten de banden treden ook gaan kijken of de RSI hetzelfde signaal afgeeft of een andere indicator naar voorkeur.

Moving Averages

Moving Average (MA) is een handig hulpmiddel als je de trend wil bepalen en op omslagpatronen wilt handelen. Het voordeel van een MA is dat je ze kunt instellen zoals je wilt. Een MA werkt per periode. Een periode kan net zo goed een week zijn als een minuut.

Dit geeft een Moving Average hoge flexibiliteit. Je kunt het zowel voor investeren, swingtraden en daytraden gebruiken. Je past dan gewoon de periode aan. Bij investeren kun je dan het 50MA en 200MA gebruiken om het begin en einde van een bull market te bepalen, zoals we al hebben laten zien.

Als je gaat swingtraden kun je gebruikmaken van veel kortere time frames, omdat je van plan bent om op middellange termijn te gaan handelen. Je hebt dan niks aan een MA dat over een zo lange periode gaat. Aangezien je wilt zien hoe de koers zich gedraagt binnen weken, zul je ook periodes (dagen) moeten gebruiken die daarmee overeenkomen. Je zou bijvoorbeeld een 26/9MA kunnen gebruiken, waarbij je een signaal krijgt als het 9MA kruist met het 26MA.

Als je gaat daytraden heb je daar weer niks aan. Je wilt immers weten wat de koersen binnen minuten gaan doen. Je zou dan ook het 9/26MA kunnen gebruiken, maar de periode is dan geen dag, maar een minuut of een paar minuten.

Bitcoin dagkoers in USDT met een 9MA en 26MA.

Als je de signalen in deze grafiek bekijkt, valt op dat je signalen (lijnen kruisen) meestal krijgt als de koersverandering al een tijdje bezig is. We achten een Moving Average dan ook geen

goede indicator, tenzij je hem gebruikt als extra indicator en niet om mee te traden. Daarvoor geeft hij je een te laat signaal en mis je dus waarde. Je koopt dan te laat of verkoopt te laat, dat kost extra geld.

Het is ook wel logisch dat de signalen later komen, omdat de koersen van een tijdje geleden nog doorklinken in de huidige. Je wil natuurlijk direct een signaal krijgen als er wat bijzonders aan de hand is, maar daar zijn Moving Averages gewoon niet goed in.

Fibonacci Retracement

We zullen het er kort over hebben, omdat het een populair instrument is, maar het is eerlijk gezegd een erg lastige indicator, net als de Ichimoku Cloud, om te gebruiken als beginnening. In de eerste plaats moet je natuurlijk weten waar dat ding zich verbergt.

Als je bij TradingView gaat kijken zie je dit icoontje:

Fibonacci Retracement levels in de Bitcoin grafiek.

Het is dus de derde van boven aan de linkerkant, met die 4 horizontale strepen. Deze indicator is ook op andere plekken te vinden, zoals op exchanges. Het is hetzelfde icoontje en hij staat niet in de dropdown lijst van indicatoren. Fibonacci is gebaseerd op getallenreeksen, waarbij je opeenvolgende getallen bij elkaar optelt om het volgende getal in de reeks te verkrijgen. Eerlijk gezegd lijkt het wel wat op bijgeloof en numerologie, maar als genoeg mensen ermee werken, krijgt het toch een voorspellend karakter daardoor.

De Fibonacci reeks: 0, 1, 1, 2, 3, 5, 8, et cetera. Het zogenaamde gouden getal of verhouding is 1,618 en wordt Phi genoemd. Het lijkt op het geloof in de Gulden Snede.

Je ziet al direct dat het niet eenvoudig gaat worden. Je moet dus zelf bepalen wat de bovenkant en de onderkant van je Fibonacci Levels gaat worden. Gebruikelijk is het om een weerstand en een ondersteuning als boven- en onderkant te gebruiken, zoals je ziet in bovenstaand plaatje.

Fibonacci levels worden door behoorlijk wat investeerders gebruikt om in- en verkoopmomenten te bepalen. Je gebruikt de ondersteuning om het kooppunt te bepalen en de weerstand om het verkoopmoment te bepalen. Het lijkt dus wel wat op de trendtraden. Het verschil is dat er een aantal tussenliggende levels tussen de weerstand en de ondersteuning ligt. Sommige traders gebruiken deze om gedeeltelijk af te bouwen per level.

Zodra de weerstand of de ondersteuning gebroken wordt, komen er nieuwe levels vrij. Ook hier kun je mee spelen als je gebruikmaakt van Fibonacci. Het gaat te ver om het helemaal uit te leggen. Wil je ermee werken, dan is deze uitgebreide en ingewikkelde tool een boek op zich waard. Je zult dus op onderzoek uit moeten gaan en kijken of je er goede signalen mee krijgt voor jouw trading strategie.

Relative Strength Index

Dit is een van de simpelste en meest effectieve indicatoren vanwege zijn eenvoud. Je ziet direct of een cryptocurrency oversold of overbought is. Directer kan een signaal niet zijn!

Verwant hiermee is de Bollinger Bands Percent Bandwidth. Deze staat standaard op de 20 SMA 2 standaarddeviatie en geeft aan waar de koers staat ten opzichte van de banden.

Vergelijk ze zelf eens als je naar de volgende grafiek kijkt:

Bitcoin koers in euro met van beneden naar boven: Volume, RSI, BB% B en koers Bitcoin met 50 SMA / 200 SMA. Bron: Kraken.

De bedoeling is dat je koopt als hij oversold is en verkoopt als hij overbought is. Welke geeft dat het beste aan en is het meest betrouwbaar als het gaat om de signalen? Zodra de lijn buiten de randen komt (RSI is 30- oversold, 70+ overbought en BB% B is 0- is oversold, 1+ is overbought) is het een signaal. Dit laten we aan de lezer over. Deze moet er immers mee werken.

Het is handig om op zijn minst een van deze soort indicatoren in je handelssysteem te gebruiken, omdat ze zulke eenvoudige en directe signalen geven. Ze geven heel goed aan wat er op dit moment aan de hand is qua volatiliteit en geven weinig ruis of vertraging.

Een voorbeeld van een daytrade

Eigenlijk is dit het onderwerp van een heel nieuw boek, want daytraden is een echt beroep. Het gaat te ver om hier 25 voorbeelden van te geven, maar toch willen we laten zien hoe je zoiets ongeveer kunt aanpakken.

Eerst gaan we uitzoomen, wat voor dag is het vandaag? In de Bitcoin grafiek zien we een nogal lauwe dag met een klein minnetje:

Bitcoin dagkoers in USDT. Bron: CoinMarketCap.

De RSI staat op 56, dat is 14 punten onder overbought en 26 boven oversold. Geen bijzondere dag, wat dat betreft. Bitcoin heeft zich nauwelijks bewogen. Of toch wel?

Inzoomen

Als je naar andere periodes gaat kijken krijg je wat meer informatie over de dag. Wellicht kun je zo een daytrade vinden. Hoe ziet de uurgrafiek eruit?

Technical analysis

Bitcoin uur koers in USDT. Bron: CoinMarketCap.

Ook hier zien we weinig opzienbarende bewegingen van de koers van Bitcoin. Vergeet niet dat we willen gaan daytraden, wat we hier zien is te vlak en over te lange periodes.

Vervolgens kijken we naar de 5 minuten grafiek:

Technical analysis

Bitcoin 5 minuten koers in USDT. Bron: CoinMarketCap.

Hier komt eindelijk wat “kleur” in de grafiek. We zien een aantal goede instapmomenten, wat betreft de koers volgens de RSI indicator.

Technical analysis

Dezelfde grafiek, met nu blauwe cirkels die aangeven waar je kunt traden.

De enige rode cirkel is een RSI dat aangeeft dat Bitcoin overbought is, maar de koers stijgt toch nog wat. Op zich valt dat wel mee, tegenover 6 goede signalen, maar het kan je toch een trade kosten, als je stop loss geraakt wordt.

Nu lijkt er heel wat aan de hand in deze grafiek van Bitcoin, maar de marge is miniem. Stel je bent short gegaan op het eerste RSI signaal, dan sluit je hem af op de tweede blauwe cirkel. Het verschil in koers is slechts 800 dollar, van 109.100 dollar naar 108.200 dollar. Dat is nog geen procent. Er valt wel weinig te halen zo, zelfs met hefboom, als je wilt daytraden op Bitcoin.

Solana daytrade

Als je stop loss en take profit zo weinig oplevert kun je gaan kijken of er cryptocurrencies zijn waar wel wat te halen valt. Laten we Solana en Dogecoin bekijken, omdat die meer volatiliteit toonden.

Technical analysis

Solana 5 minuten koers in USDT. Bron: CoinMarketCap.

Solana beweegt grofweg tussen de 150 en 153 dollar, dit is een range van twee procent. Als we de koers en RSI van Bitcoin als leidraad nemen, omdat Bitcoin de marktleider is en bepaalt wat altcoins doen, dan zien we dat als we die rondjes nemen als aan- en verkooppunten we behoorlijk goed zitten.

We kopen Solana als Bitcoin een RSI heeft van minder dan 30 en verkopen Solana als Bitcoin een RSI heeft van boven de 70. We baseren onze investeringen dus meer op de bewegingen van Bitcoin dan die van de coin waar we in gaan handelen in dit geval. Als we dit doen, hebben we dus 6 van de 7 keer gelijk. Dat is meer dan voldoende om winst mee te maken.

Het handelen met hefboom is weliswaar extra risicovol, maar professionele daytraders ontkomen hier waarschijnlijk niet aan, omdat het anders te weinig oplevert, je moet er immers van kunnen leven. Maar probeer eerst maar eens kleine winsten te boeken zonder hefboom, dan kun je altijd nog meer risico gaan nemen als je beter wordt.

Solana heeft een range van ongeveer 2 procent, zou je met Bitcoin mee traden, dan had je na deze 6 short en long bets een winst geboekt van rond de 10 procent, zelfs zonder hefboom.

Het is handig als je meerdere schermen gebruikt bij de daghandel, zodat je direct kunt reageren als Bitcoin oversold of overbought is. Dit zie je vaak bij daytraders als ze een video maken over hun trades.

Dogecoin daytrade

Om dezelfde reden dat we Solana namen, nemen we ook de grafiek van Dogecoin erbij: beiden hebben een hogere volatiliteit dan Bitcoin op de dagkoers, dus is er meer te halen met daytraden bij de handel in Dogecoin en Solana dan bij Bitcoin.

Dogecoin 5 minuten koers in USDT. Bron: CoinMarketCap.

De range is van 17,5 dollarcent tot 16,75 dollarcent, al gaat de koers rond de 17 dollarcent niet veel verder naar beneden. De range is ongeveer 4 procent, genoeg om aardig wat winst mee te boeken, als je gewoon Bitcoin als leidraad neemt.

De “truc” is dezelfde: je kijkt of Bitcoin oversold of overbought is en als dat zo is ga je long of short op Dogecoin. Je zou met Dogecoin iets meer winst kunnen boeken dan met Solana, omdat er meer volatiliteit in Dogecoin zit vandaag.

Zoals je ziet is het geen rocket science, maar het is ook niet heel erg eenvoudig. Daytraden moet je echt leren, je moet er de tijd voor nemen en ervaring opdoen, zodat je iedere keer net wat beter wordt en je resultaten iets scherper worden. Noteer de resultaten in een handelsboek, analyseer welke trades mis gingen en waarom en je kunt op weg zijn naar een professionele loopbaan als daytrader.

Extromezzo

Satoshi's belofte wordt steeds meer ingelost. We gaan toe naar een gedecentraliseerde manier om met bezit om te gaan zonder tussenpersonen. Dit is jouw kans om er niet alleen aan mee te doen, maar mee te liften op de belofte die Bitcoin en blockchain sinds hun begin in petto hadden voor de mensheid.

Laat deze kans niet schieten. Investeer je geld zo slim mogelijk, zodat ook jij een aandeel in de toekomst koopt. Het zou jammer zijn als je jaren later terugkijkt op dit moment en je realiseert dat je angst voor verlies groter was dan de mogelijkheid op financiële vrijheid.

We zijn aan het einde gekomen van dit boek. Je weet nu wat je mag verwachten van de spannende cryptomarkt en andere markten en waar je extra voor moet uitkijken. Ook heb je de basis geleerd van de handel in cryptocurrency en weet je waar mogelijkheden liggen..

Het is onmogelijk om je alles te vertellen over deze enorm uitgebreide wereld. Toch is dit een solide basis om mee te werken. Zoals je nu weet, moet je zelf de teugels in handen gaan nemen en je eigen onderzoek doen.

De cryptowereld is prachtig, maar ook keihard. Zorg dat je in de loop van de tijd een werkende strategie hebt uitgedokterd, dan kun je niet alleen veel geld verdienen, maar er ook nog enorm van genieten.

Leer iedere dag. Je resultaten zullen dan steeds op een natuurlijke wijze verbeteren. Zorg vooral dat je in “het spel” blijft, dan kun je de rest van je leven blijven investeren in cryptocurrency.

Succes!

The Loge